

Taloudellinen katsaus Syksy 2025

Talousnäkömät

VALTIOVARAINMINISTERIÖN JULKAISUJA – 2025:49

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:49

Taloudellinen katsaus

Syksy 2025

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtiovarainministeriö
CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-420-2
ISSN pdf: 1797-9714

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Taloudellinen katsaus, syksy 2025

Valtiovarainministeriön julkaisu 2025:49

Julkaisija Valtiovarainministeriö

Teema

Talousnäkömät

Yhteisötekijä Kansantalouselosasto

Kieli Suomi

Sivumäärä 116

Tiivistelmä

Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi viime vuonna 0,4 prosenttia vuositasolla ja talouden toipuminen jatkuu. Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja tuloveronalennukset lisäävät kulutusta. Rakentamisen toipuminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat kasvattavat investointeja. Talouden kasvua hidastavat Yhdysvaltojen tullien korotukset ja yleinen epävarmuus. BKT kasvaa 1,0 prosenttia vuonna 2025, ja 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia 2027. Työllisyys kasvaa vasta vuosina 2026–2027 talouden vahvistuessa. Työttömyysaste laskee vuoden 2025 9,4 prosentista 8,4 prosenttiin vuonna 2027.

Heikko lähtötilanne ja talouden hidas kasvu painavat julkista taloutta tänä vuonna. Lähivuosien ennakoitu talouskasvu sekä hallituksen sopeutustoimet pienentävät alijäämää vain maltillisesti, kun menoja lisäävät kasvavat puolustusinvestoinnit, hoiva- ja hoitomenot sekä velanhoidokustannukset. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen ja pienenee siitä n. 3,6 prosenttiin vuonna 2026 ja kolmen prosentin tuntumaan ennustejakson lopulla. Velkasuhde vakiintuu hetkellisesti vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen kasvuun ja ylittää 90 prosenttia vuonna 2029.

Julkaisu on päivitetty 23.9.2025, s. 116.

Asiasanat talousnäkömät, julkinen talous, taloudellinen kehitys, budjettineuvottelut.

ISBN PDF 978-952-367-420-2

ISSN PDF 1797-9714

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-420-2>

Ekonomisk översikt, hösten 2025

Finansministeriets publikationer 2025:49		Tema	Ekonomiska utsikter
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Ekonomiska avdelningen		
Språk	Finska	Sidantal	116

Referat

I fjol ökade Finlands bruttonationalprodukt (BNP) med 0,4 procent på årsnivå, och den ekonomiska återhämtningen fortsätter. Den lägre inflationen, nedgången i räntenivån och ändringarna av inkomstbeskattningen ökar konsumtionen. Återhämtningen inom byggandet, energiomställningen och försvarsupphandlingarna ökar investeringarna. Den ekonomiska tillväxten belastas av USA:s förhöjda tullar och den allmänna osäkerheten. BNP växer med 1,0 procent 2025, 1,4 procent 2026 och 1,7 procent 2027. Sysselsättningen ökar endast från 2026–2027 i och med den positiva ekonomiska utvecklingen. Arbetslöshetsgraden sjunker från 9,4 procent 2025 till 8,4 procent under 2027.

Det svaga utgångsläget och den långsamma ekonomiska tillväxten belastar de offentliga finanserna i år. Den förväntade ekonomiska tillväxten under de närmaste åren och regeringens anpassningsåtgärder minskar endast måttligt underskottet, då utgifterna ökar till följd av de växande investeringarna i försvaret, utgifterna för omsorg och vård samt kostnaderna för skuldhanteringen. De offentliga samfundens underskott är i år 4,3 procent i förhållandet till BNP och minskar till cirka 3,6 procent 2026 och vidare till cirka 3 procent i slutet av prognosperioden. Skuldkvoten stabiliseras tillfälligt 2027, varefter den vänder uppåt på nytt och överstiger 90 procent 2029.

Publikation uppdaterades den 23 september 2025, s. 116.

Nyckelord ekonomiska utsikter, offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling, budgetförhandlingar.

ISBN PDF 978-952-367-420-2 **ISSN PDF** 1797-9714

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-420-2>

Economic Survey, Autumn 2025

Publications of the Ministry of Finance 2025:49		Subject	Economic Prospects
Publisher	Ministry of Finance		
Group Author	Economics Department		
Language	Finnish	Pages	116

Abstract

Finland's GDP grew last year by 0.4 per cent at an annual level, and the economic recovery continues. Consumption will be boosted by the slowdown in inflation, declining interest rates and income tax reductions. Recovery of the construction sector, the energy transition and defence materiel purchases will increase investments. Growth in the economy is slowed down by the US tariff increases and the general uncertainty. GDP will grow by 1.0% in 2025, by 1.4% in 2026 and 1.7% in 2027. Employment will grow only in 2026 and 2027 as economic growth picks up. Unemployment will fall from 9.4% in 2025 to 8.4% in 2027.

General government finances are weighed down this year by the weak current situation and the slow economic growth. The economic growth forecast for the next few years and the Government's adjustment measures will have only a moderate decreasing impact on the deficit, as defence investments, health and welfare service and debt servicing costs will increase expenditure. The general government deficit is 4.3 per cent of GDP this year and will decrease to around 3.6 per cent in 2026 and to around three per cent at the end of the outlook period. The debt ratio will momentarily stabilise in 2027, after which it will take an upward turn again and exceed 90 per cent in 2029.

Publication was updated on 23th September 2025, p. 116.

Keywords economic prospects, public finance, economic development, budget negotiations.

ISBN PDF 978-952-367-420-2

ISSN PDF 1797-9714

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-420-2>

Toteutunutta kehitystä koskevien tietojen lähde: Tilastokeskus ellei muuta mainittu.

TAULUKOISSA KÄYTETYT SYMBOLIT JA LYHENTEET

*	Ennuste
-	Puuttuva tieto
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
VM	Valtiovarainministeriö

Kukin taulukoiden luvuista on pyöristetty erikseen.

LUKIJALLE

Katsauksessa esitetään vuosien 2025–2027 taloudellista kehitystä koskeva ennuste. Lyhyen ajan talousennusteen ohella se sisältää myös vuoteen 2029 ulottuvan talouden keskipitkän ajan kehitysarvion.

Katsauksessa esitetyt ennuste ja kehitysarvio ovat laadittu kansantalousosastolla riippumattomasti perustuen lakiin talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista (869/2012).

Katsauksen tarkastelujen pohjana ovat Tilastokeskuksen elokuussa 2025 julkaisemat kansantalouden neljännesvuositilinpidoon tiedot sekä muut julkiset tilastot, jotka on saatu käyttöön 22.8.2025 mennessä sekä hallituksen budjettineuvotteluissa 1.-2.9.2025 tekemät päätökset.

Helsingissä syyskuussa 2025

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

Mikko Spolander, osastopäällikkö, ylijohtaja

Janne Huovari, finanssineuvos, reaalitalouden yksikön päällikkö

Jenni Pääkkönen, finanssineuvos, julkisen talouden yksikön päällikkö

Sisältö

Lukijalle	7
Esipuhe	10
Yhteenveto	13
1 Talousnäkymät	22
1.1 Maailmantalous	22
1.1.1 Kasvunäkymät	22
1.1.2 Rahoitusmarkkinat ja raaka-aineet	25
1.1.3 Maailmankauppa	26
1.2 Ulkomaankauppa	29
1.2.1 Vienti ja tuonti	29
1.2.2 Vaihtotase	32
1.3 Hinnat ja kustannukset	34
1.4 Palkat ja tulot	39
1.5 Kulutus	44
1.6 Investoinnit	50
1.7 Kotimainen tuotanto	55
1.7.1 BKT ja tuottavuus	55
1.7.2 Toimialat	57
1.8 Työmarkkinat	62
1.9 Keskipitkän aikavälin näkymät 2028–2029	66
2 Julkinen talous	70
2.1 Julkisyhteisöt yhteensä	70
2.2 Julkisyhteisöjen velka	79
2.3 Valtionhallinto	85
2.4 Kuntahallinto	93
2.5 Hyvinvointialuehallinto	98

2.6	Sosiaaliturvarahastot.....	101
2.6.1	Työeläkelaitokset.....	101
2.6.2	Muut sosiaaliturvarahastot.....	104
2.7	Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä	106

Liitteet:

Liite 1	Verotulojen laskennan keskeiset oletukset.....	109
Liite 2	Budjettitalouden ja kansantalouden tilinpidon eroista.....	112

Liitetaulukot	114

Teemat:

Finanssipolitiikan mitoitus.....	76
Velkasuhde pitkällä aikavälillä.....	82
Vuoden 2026 budjetti ja valtiontalouden kehyykset	90

Julkaisun ulkopuoliset liitteet:

Liitteet on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-420-2>

ESIPUHE

Suomen talous toipuu kauppakiistojen ja epävarmuuden varjossa. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen BKT kasvaa tänä vuonna 1 prosentin vauhtia. Kasvu nopeutuu ensi vuonna 1½ prosentin tuntumaan ja edelleen hieman vuonna 2027.

Kesän aikana kertyneet tiedot vahvistivat käsitystä, että nimenomaan yksityinen kulutus jarruttaa talouden elpymistä Suomessa. Vaikka kotitalouksien ostovoima kasvaa, pelko työttömyydestä syö kotitalouksien luottamusta tulevaisuuteen. Kuluttamisen sijaan kotitaloudet laittavat normaalia suuremman osuuden kasvavista tuloistaan säästöön.

Yksityiset investoinnit ovat puolestaan kasvaneet varsin reipasta vauhtia viime vuoden lopulta saakka. Tiedot viittaavat siihen, että yritykset uskovat tuotteidensa kysynnän ja tuotantonsa kasvavan tulevaisuudessa.

Näin valtiovarainministeriökin arvioi ennusteessaan. Erityisesti yksityiset ja julkiset investoinnit kasvattavat kysyntää ja talouden tuotantoa tänä vuonna. Kasvava tuotanto vaatii vähitellen yrityksiin lisää työvoimaa. Kun työllisyys alkaa kasvaa ja työttömyys vähentyä, kotitalouksien kuva tulevaisuudesta kirkastuu. Ne alentavat säästämistään ja kulutus alkaa kasvaa. Ennusteessa näin käy enenevästi vuoden 2026 aikana. Koska kotitalouksilla on runsaasti säästöjä tileillään, kulutuksen kasvu voi vielä yllättää meidät.

Sen sijaan julkinen talous nousee vaivalloisesti syväkyykystä. Julkisen talouden alijäämät sulavat hitaasti ja velka kasvaa suhteessa BKT:hen. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menot, puolustusmenot ja korkomenot, kasvavat nopeaa vauhtia – jälkimmäiset pitkälti Venäjän hyökkäyssodan sekä siitä eskaloituneen inflaation ja korkojen nousun seurauksena.

Jos puolustusmenot ja korkomenot olisi voitu pitää vuoden 2022 tasolla suhteessa BKT:hen, julkisen talouden menot olisivat merkittävästi ennustettua pienemmät vuonna 2029. Toisaalta samaan aikaan erityisesti työeläkelaitoksille kertyisi ennustettua vähemmän korkotuloja. Tällaisessa vaihtoehdoisessa maailmassa myös talouden kasvu olisi epäilemättä ollut toteutunutta ripeämpää, työllisyys korkeampaa ja hintojen nousu maltillisempaa. Eikä kuluttajien luottamus talouteen varmaankaan olisi yhtä heikko kuin nyt. Kaikkiaan julkisen talouden tilanne ja näkymä olisi huomattavasti ennustettua suotuisampi.

Menneisyyttä ei kannata jossitella liiaksi. Velat täytyy hoitaa ja NATO:n sitoumuksista pitää kiinni. Talouspolitiikan ydinkysymykseksi muodostuu, miten nämä sitoumukset ja muut hyvinvointiyhteiskunnan moninaiset palvelulupaukset kyetään täyttämään niin, että julkinen taloudenpito pysyy vakaalla pohjalla pitkällä aikavälillä.

Ennusteessa julkisen talouden velkasuhde vakautuu väliaikaisesti vuonna 2027. Hallitus on käyttänyt koko valikoimapalettiaan velkasuhteen kasvun vakauttamiseksi. Hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihen päätöksissä korostuivat säästöt ja veronkorotukset, jotka pienentävät velkaantumista suoraan ja nopeasti. Kevään 2025 kehysriihen päätöksillä tuetaan talouden kasvua, mikä nopeutuessaan vahvistaisi julkisen talouden rahoituspohjaa. Syksyn 2025 budjettiriihen päätökset sisältävät mm. rahoitustaloustoimia, joilla katetaan vaikutusvajetta, joka on syntynyt, kun suhdannenousu on viivästynyt ja työn tarjonnan kasvu on osin kanavoitunut työllisyyden sijasta työttömyydeksi. Toimilla varmistetaan, että velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, ellei talous yllätä epäsuotuisasti. Toimista huolimatta velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen vuoden 2027 jälkeen.

Vastikään uudistetut EU:n ja hallituksen esittämät uudet kansalliset julkista taloudenpitoa ohjaavat säännöt vaativat, että velka kääntyy kestävästi alenevalle uralle suhteessa BKT:hen. Jotta vauhti olisi riittävä, puolustusmenojen ja velanhoitomenojen kasvu täytyy kattaa ja julkisen talouden alijäämää pienentää useilla miljardoilla nykyisestä lähelle tasapainoa seuraavien vaalikausien aikana. Kun tässä onnistutaan – kun alijäämä pienenee riittävän lähelle tasapainoa ja pysyy siinä – velkaa kertyy vuosittain hitaammin kuin talous kasvaa ja velkasuhde alenee.

Helpommin sanottu kuin tehty. Alijäämän pienentäminen riittävästi ja pysyvästi vaatii, että talous ja julkisen talouden tulot kasvavat ennustettua nopeammin ja menot ennustettua hitaammin.

Kokonaisuus vaatii seuraavina vaalikausina lisää menojen priorisointia, lisää säästöjä, lisää verotuksen kiristämistä yhtäällä ja kenties keventämistä toisaalla. Tässä on entistä vaikeampi edetä ilman, että julkisen vallan palvelulupaus sovitetaan talouden voimavarojen kasvun asettamaan budjettirajoitteeseen. Palvelulupaus on poliittinen arvovalinta.

Lisäksi talouden ja hyvinvointivaltion rakenteita pitää muuttaa edelleen niin, että työtä, osajia ja pääomaa on tarjolla ja ne liikkuvat entistä tehokkaammin taantuvilta aloilta tuottamattomista kohteista nouseville aloille tuottavampiin kohteisiin.

Monet ovat peräänkuuluttaneet laajaa parlamentaarista yhteisymmärrystä julkisen taloudenpidon tavoitteista pitkällä aikavälillä ja vähintään kahden vaalikauden mitaista raamia julkiselle taloudenpidolle. Kukin hallitus valitsisi ohjelmassaan omat toimensa tämän raamin puitteissa.

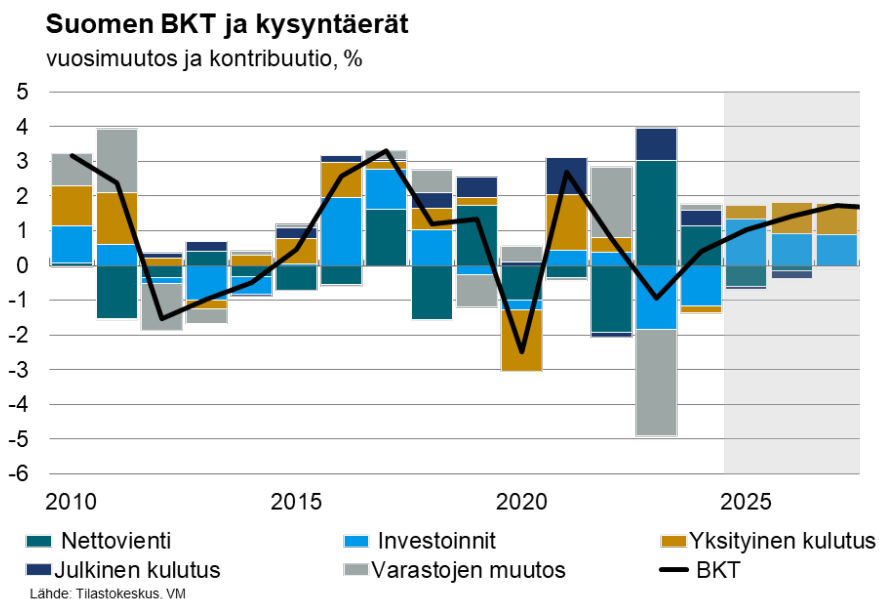
Yhteisymmärrys julkisen taloudenpidon tavoitteista ja ymmärrys taloudellisten voimavarojen merkityksestä julkiselle taloudenpidolle olisi tosiaan tarpeen. Julkisen velan taittaminen kestävästi ja riittävän nopeasti alenevalle uralle olisi yhteinen kansallinen saavutus, josta tulevat sukupolvet meitä vielä kiittäisivät.

YHTEENVETO

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2025–2027

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua, sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejaksolla. Suurelta osin investointeihin liittyi myös viime vuoden talouskasvun tarkentuminen tilastoissa. Odotusten ja ennakkotietojen vastaisesti Suomen talous ei enää supistunutkaan viime vuonna, vaan kasvoi 0,4 prosenttia.

Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit. Talouskasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi ja tehdyt tullisopimukset joka tapauksessa vähentävät epävarmuutta. Kysyntää vientimarkkinoilla tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Epävarmuus ja tullit hidastavat maailmantalouden elpymistä

Epävarmuus maailmantaloudessa on hieman vähentynyt alustavien tullisopimusten myötä. Alkuvuoden tiedot maailmantaloudesta ovat myös olleet odotuksia jonkin verran suotuisampia. Tästä huolimatta epävarmuus on edelleen korkealla tasolla. Epävarmuus yhdessä aiempaa selvästi korkeampien Yhdysvaltojen tullien kanssa jarruttaa reaalitylojen nousun ja investointien aikaan saamaa kasvua. Euroalueen talous on elpymässä, mutta hitaasti. Yhdysvallat kärsii talous- ja kauppapolitiikastaan eniten ja sen talouskasvu hidastuu selvästi.

Suomen vientiä on heikentänyt erityisesti vaisu kysyntä Euroopassa. Viennin kasvun odotetaan nopeutuvan euroalueen talouden elpyessä ja Suomen kustannuskilpailukyvyyn ollessa kunnossa. Viennin kasvua heikentävät kuitenkin selvästi Yhdysvaltojen tullit ja euron vahvistuminen. Tuonnin kasvu on nopeutumassa vientiä enemmän, sillä Suomessa kysynnän kasvusta iso osa tulee investoinneista, joissa tuontipanoksilla on merkittävä osuus.

Kotitalouksien kulutus kasvuun ostovoiman perässä

Inflaatio on alentunut selvästi ja hintojen nousu on myös pysymässä maltillisena. Inflaatiota on hidastanut ennen muuta energian ja omistusasumisen hintojen lasku. Kuluttajahintaindeksin mukaan hintojen nousu olisi jo lähes pysähtynyt. Tämä johduu kuitenkin korkojen laskusta. Pohjainflaatio on reilusti yli kahden prosentin ja pitkästä ajasta nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin, toki osin kulutusverojen korotusten takia.

Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien keskimääräisten reaalitulojen kasvua hidastavat tänä vuonna kuitenkin heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Ensi vuonna käytettävissä olevien reaalitulojen kasvu nopeutuu työllisyystilanteen parantuessa ja ansiotuloverotuksen alentuessa.

Reaalitulojen kasvusta huolimatta kulutus ei ole kasvanut. Heikko työllisyystilanne, epävarmuus ja vaatimaton luottamus talouteen ovat saaneet kotitalouden säästämään kuluttamisen sijaan ja säästämisaste on noussut. Ennusteen mukaan kulutus kasvaa tulevina vuosina tuloja nopeammin, mikä alentaa säästämisastetta vähitellen kohti pitkän aikavälin keskimääräistä tasoa.

Investointeja paljon lähivuosina

Tänä vuonna investoinnit kasvavat selvästi kahden laskuvuoden jälkeen. Rakentamisessa tilanne on kuitenkin edelleen heikko. Varsinkin asuntorakentamisessa elpyminen on hidasta, sillä kauppamäärien noususta huolimatta asuntomarkkinat eivät ole vielä toipuneet normaalitasolle. Asuntojen rakennetaan kuitenkin tällä hetkellä selvästi alle pidemmän aikavälin tarpeen ja kuopasta nousu luo tulevina vuosina kasvua.

Energiasiirtymään ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit sen sijaan kasvavat vauhdilla. Investointisuunnitelmia Suomeen on ennätysmäisen paljon ja tänä vuonna suunnitelmista on päästy myös toteutukseen. Investoinneissa on sekä puhdasta energiaa tuottavia että käyttäviä hankkeita. Investointeja lisäävät myös puolustushankinnat, joihin tulee tänä vuonna selvä hyppäys hävittäjien myötä ja taso pysyy korkeana myös tulevina vuosina.

Työllisyyden odotetaan kääntyvän kasvuun

Työllisyydessä ei ole tapahtunut käännettä kasvuun alkuvuoden aikana. Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen odotetaan kuitenkin paranevan ensi vuodesta lähtien. Vuositasolla työllisiä on tänä vuonna hieman viimevuotista vähemmän ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Ensi vuonna työllisten määrä kasvaa ja työttömyys laskee 9,0 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja työllisyysaste (20-64-vuotiaat) nousee 77,3 prosenttiin.

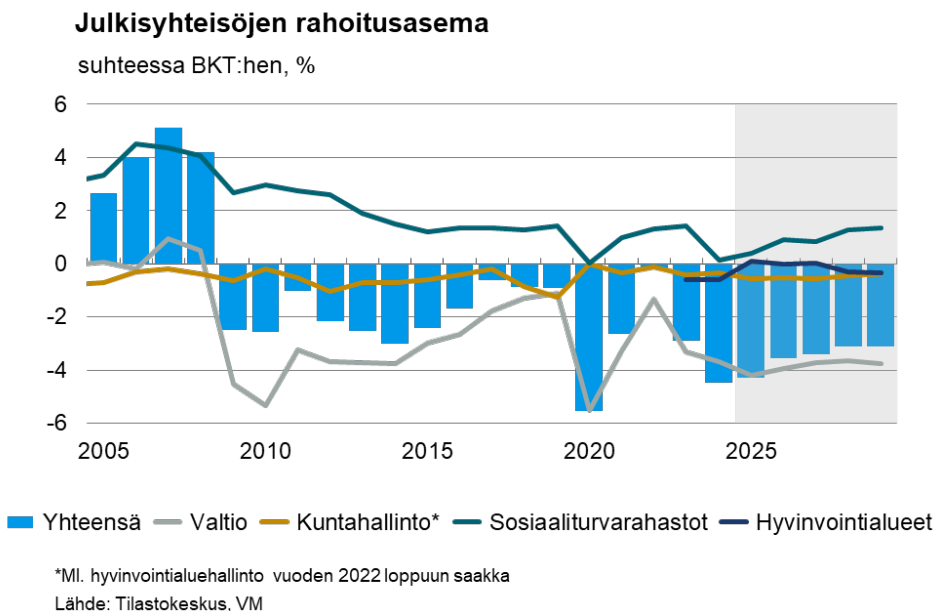
Heikosta työllisyystilanteesta huolimatta työvoiman määrä on kasvanut viime vuosina reippaasti ja alkuvuonna työvoiman määrä on kääntynyt uudelleen kasvuun. Työmarkkinoilla on paljon tilaa työllisyyden kasvulle. Työvoiman määrää lisäävät hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto. Vaisun kysynnän takia työvoiman määrän kasvu on toistaiseksi näkynyt kuitenkin ennen muuta työttömyyden nousuna.

Taantumasta toipuminen, investoinnit ja puolustusmenot nopeuttavat talouskasvua lähivuosina

Suomen potentiaalisen eli pitkän aikavälin keskimääräisen tuotannon kasvun arvioidaan olevan keskimäärin prosentin vuosittain vuosina 2025–2029. Potentiaalisen tuotannon hidaskasvu on seurausta ennen muuta tuottavuuden heikosta kasvusta. Ennustejaksolla talous kuitenkin kasvaa potentiaalista tuotantoa nopeammin, koska taantumasta toipuminen ja Suomen talouden tuotanto on selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella ja talous toipuu taantumasta lähivuosina. Investoinneilla on merkittävä rooli tuotannon kasvussa. Lisäksi puolustusmenojen varsin merkittävä nosto lisää talouden kysyntää.

Julkinen velkasuhde voi vakiintua hetkellisesti mutta ei pysyvästi

Talouden toipuminen antaa odottaa itseään ja verotulot kehittyvät heikosti tänä vuonna. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, joskin korkomenot ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Talouden heikko suhdanne osuu kaikkein kipeimmin valtionhallintoon ja sen alijäämä on 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtio kantaa myös puolustusmenojen ja velanhoidon kasvusta aiheutuvan rasituksen.

Kevään 2025 kehysriihessä sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päätettiin joukosta sopeutustoimia, joiden vaikutukset alkavat näkyä vuosien 2026 ja 2027 aikana. Lisäksi Työllisyysrahasto ilmoitti elokuun lopussa työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta vuodesta 2026 alkaen. Myös talouskasvun odotetaan kiihtyvän, mikä voimistaa verotulojen kasvua ja hillitsee sosiaaliturvamenojen kasvua. Kaiken tämän seurauksena alijäämä pienenee 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja asettuu n. 3,1 prosenttiin vuonna 2029.

Velkasuhde ottaa tänä vuonna aiemmin ennakoitua suuremman harppauksen ylöspäin lähes 87 prosenttiin syvien alijäämien ja alijäämästä riippumattomien syiden, kuten arvioitujen valtion kassan muutosten, takia. Kuluvan vuoden jälkeen velkasuhteen nopeimman nousun pitäisi olla takana. Hallituksen jo aiemmin sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päättämien sopeutustoimien ansiosta velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen maltilliseen kasvuun. Vuonna 2029 julkinen velkasuhde ylittää 90 prosenttia.

Suomessa julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian korkeat suhteessa tuloihin. Se näyttäytyy kestävyysvajeena, joka on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli n. 7 mrd. euroa vuoden 2029 tasossa. Menojen ja tulojen rakenteellinen

epätasapaino ilmenee myös siten, että neutraalissa tai edes sangen suotuisassakaan suhdannetilanteessa Suomen julkinen talous ei ole tasapainossa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Keskeiset riskit ennusteessa

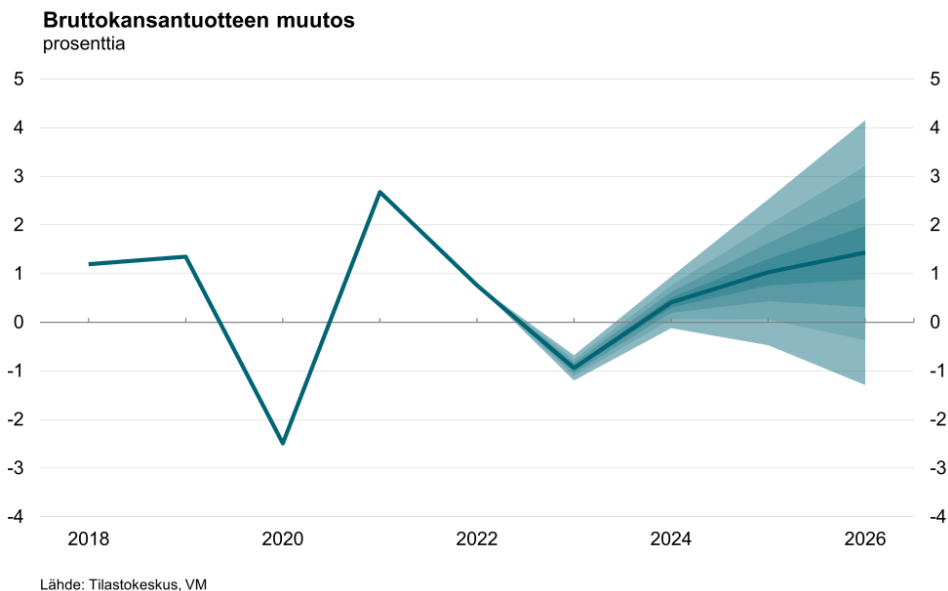
Yhdysvaltojen tekemät alustavat tullisopimukset vähentävät epävarmuutta kauppapolitiikasta, mutta eivät poista sitä. Lopullisia sopimuksia ei ole solmittu ja sopimusten pitäminen ei ole varmaa. Kauppapolitiikassa saattaa siis edelleen tulla yllätyksiä. Ylipäättään geopolitiittinen epävarmuus on edelleen suurta. Venäjän hyökkäyssodan pitkittyminen on alasuuntainen riski, mutta Ukrainan mahdollinen jälleenrakennus yläsuuntainen riski.

Positiivinen riski ennusteessa ovat Euroopan maiden puolustus- ja infrastruktuuri-investoinnit, jotka voivat nousta selvästi suuremmiksi kuin ennusteessa on oletettu. Niillä olisi suotuisa vaikutus euroalueen ja Suomen talouden kasvuun. Suomessa tuotannon taso on tällä hetkellä selvästi alle potentiaalinen. Työvoiman kasvava tarjonta, investointisuunnitelmien suuri määrä ja puhtaan energian alhainen hinta antavat eväitä myös ennustettua nopeampaan kasvuun.

Suomen julkinen talous reagoi voimakkaasti reaalityöelämän vaihteluihin. Matalasuhdanteessa verotulot kehittyvät heikosti ja julkisilla menoilla on taipumus kasvaa. Korkeasuhdanteessa verotulojen ja julkisten menojen kehitys puolestaan on suotuisaa, jolloin alijäämän pitäisi supistua. Heikosta kotimaan suhdanteesta riippumatta korot ovat viime vuosina nousseet, mikä on kasvattanut valtion velanhoitomenoja. Rahoitusmarkkinoiden myllerryksellä ja maailmantalouden epävarmuudella voi puolestaan olla haitallisia vaikutuksia työeläkerahastojen omaisuustuloihin, jotka tähän saakka ovat kehittyneet suotuisasti. Kuluneiden viiden vuoden aikana Suomen julkinen talous onkin saanut useita epäsuotuisia yllätyksiä peräjälkeen, mutta suotuisat yllätykset antavat odottaa itseään.

Ennusteessa ei ole mukana arviota uusien NATO-linjausten ja 5 prosentin puolustusmenotavoitteen vaikutuksista julkiseen talouteen, sillä niiden oletetaan ajoittuvan ennustejakson ulkopuolelle. Kuten kaikki muutkin lisämenot, puolustukseen tehtävät lisäpanostukset kasvattavat julkista velkaa, ellei lisämenoja rahoiteta säästämällä muista menoista tai korottamalla veroja. Vaikka velkasuhde näyttää

ennusteessa vakiintuvan vaalikauden lopulla hetkellisesti, ei sitä voi taata, koska monet velkasuhteeseen vaikuttavat tekijät ovat päätöksenteon vaikutuspiirin ulottumattomissa ja hyvin vaikeasti ennakoitavissa.

Talouskasvuennusteen epävarmuutta voidaan kuvata menneisiin ennustevirheisiin perustuvilla luottamusväleillä ennusteen ympärillä. Luottamusvälit kuvaavat väliä, jolle toteutunut kehitys on aiemmissa ennusteissa osunut 80 prosentin todennäköisyydellä. Nämä luottamusvälit sisältävät kuitenkin vain normaalin ennusteisiin liittyvän epävarmuuden, eivätkä ne ota huomioon kullakin ennustekierroksella olevia erityisiä riskitekijöitä.

Taulukko 1. Keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Volyymin muutos, %					
Bruttokansantuote markkinahintaan	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	-6,7	-1,0	2,5	1,9	3,0
Kokonaistarjonta	-2,8	0,0	1,5	1,6	2,1
Tavaroiden ja palvelujen vienti	-0,4	1,7	1,0	1,6	2,9
Kulutus	1,2	0,3	0,4	0,9	1,2
yksityinen	0,0	-0,4	0,8	1,8	1,8
julkinen	3,9	1,7	-0,3	-1,0	-0,1
Investoinnit	-7,4	-5,0	6,0	3,9	3,7
yksityiset	-8,3	-7,7	4,2	3,9	4,8
julkiset	-3,1	7,7	13,4	4,2	-0,3
Kokonaiskysyntä	-2,8	0,3	1,5	1,6	2,1
kotimainen kysyntä	-3,9	-0,3	1,7	1,6	1,8

Taulukko 2. Julkisen talouden keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Suhteessa BKT:hen, %					
Julkisyhteisöjen menot	55,9	57,8	57,4	56,6	55,7
Veroaste	42,7	42,2	42,3	42,4	41,9
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4
Valtionhallinnon nettoluotonanto	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7
Julkisyhteisöjen velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6
Valtionvelka	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7

Taulukko 3. Muut keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307
Bruttokansantuotteen hinta, muutos, %	3,5	0,7	2,0	2,2	2,4
Palvelut, volyymin muutos, %	0,6	0,0	0,3	0,9	1,4
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	1,6	3,9	2,6	1,8	1,6
Työn tuottavuus, muutos, %	-0,3	1,2	1,8	0,7	0,4
Työlliset, muutos, %	0,3	-1,0	-0,3	0,8	1,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	77,9	76,7	76,2	76,5	77,3
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-2,2	-0,1	-1,0	-1,0	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,8	0,0	-0,3	-0,4	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0

1 Talousnäkömät

1.1 Maailmantalous

Näkömät ovat varovaisen myönteiset, vaikka epävarmuus leijuu yhä maailmantalouden yllä. Euroopassa talouskasvu elpyy inflaation hidastuessa ja mittavien investointien tukemana. Yhdysvaltojen näkömät ovat heikot epävarmassa ympäristössä. Kiinassa pyritään kohentamaan kotimaista kulusta ja uudelleensuuntaamaan vientiä. Maailman tavarakaupan kasvua hidastaa Yhdysvaltojen tullipolitiikka, mutta kasvu elpyy etenkin nousevien talouksien vetämänä.

Yhdysvaltojen aiheuttamat kaupan jännitteet vaikuttavat monella tavalla maailmantalouden näkömiin. Vaikka epävarmuus tulleista on osin vähentynyt saavutettujen sopimusten myötä, se ei ole kokonaan hävinnyt. Yhdysvaltojen asettamat tullit haittaavat maailman tavarakauppaa ja aiheuttavat kustannusten nousua yrityksille ja hintojen nousua kuluttajille. Samaan aikaan geopoliittiset jännitteet aiheuttavat levottomuutta, joskin niiden markkinavaikutukset ovat viime kuukausina olleet vaihtelevia. Maailmantalous kasvaa 2,9 prosenttia 2025, ja kasvu kiihtyy kolmeen prosenttiin 2026 pitkälti Euroopan vetämänä.

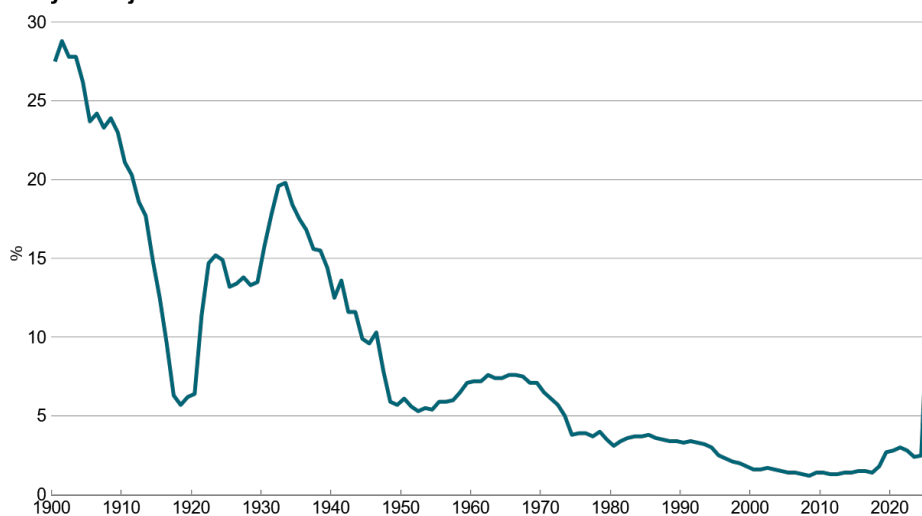
1.1.1 Kasvunäkömät

Euroalueen kasvu on kiihtynyt loppuvuonna 2024 ja alkuvuonna 2025 reaalityulojen kasvaessa ja yksityisen kulutuksen elvyttyä. Lisäksi erityisesti eteläisen Euroopan kasvua on tukenut EU:n mittava NextGenerationEU -elvytyspaketti ja Espanjan osalta laajamittainen maahanmuutto Etelä-Amerikasta. Teollisuuden näkömät ovat aiempaa myönteisimpiä etenkin Saksan ilmoittamien suurten infrastruktuuri- ja puolustusinvestointien tukemana. Puolustusteollisuuden näkömät ovatkin kohentuneet kautta maanosan kireässä geopoliittisessa tilanteessa. Vahva euro ja Yhdysvaltojen asettamat tullit vaikeuttavat kuitenkin vientiä Yhdysvaltoihin. EU-USA

tulli- ja investointisopimus hälvensi epävarmuutta, joskin sopimuksen toteutuminen kaikilta osin ei ole taattu. Euroalueen kasvu elpyy 1,1 prosenttiin 2025 ja edelleen 1,3 prosenttiin 2026.

Yhdysvalloissa pitkään potentiaalinen yläpuolella ollut talouskasvu hidastuu 1,8 prosenttiin 2025 ja edelleen 1,6 prosenttiin 2026 yksityisen kulutuksen heiketessä. Investointien ja yksityisen kulutuksen näkymiä varjostaa epävarmuus talouspolitiikan suunnasta ja tullien vaikutukset. Tullit ovat keskimäärin korkeimmalla tasolla sitten 1930-luvun.

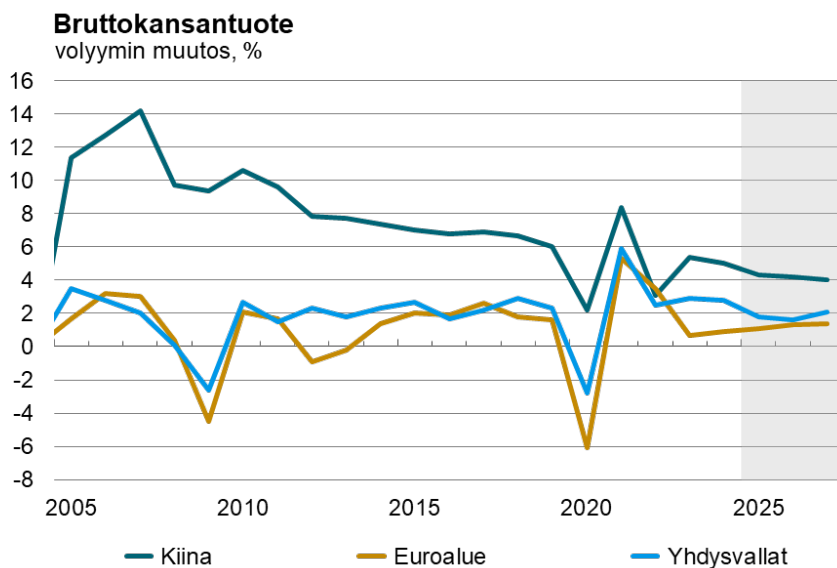
Yhdysvaltojen keskimääräinen efektiivinen tullitaso 1900-2025

Lähde: Tax Foundation, Macrobond, VM

Vaikka ei ole täysin selvää, missä määrin lähtömaan vientiyritykset ja lyhyellä aikavälillä amerikkalaiset tuontiyritykset absorboivat korkeat tullit, on odotettavaa, että ajan mittaan kuluttajat kohtaavat niistä suurimman osan kohonneina vähittäiskauppahintoina Yhdysvalloissa. Joitain merkkejä tuottaja- ja kuluttajahintojen nousupaineista onkin jo nähtävissä. Tästä huolimatta rahapolitiikan kevenemisen odotetaan jatkuvan loppuvuonna 2025. Hallituksen ilmoittama mittava finanssipoliittinen paketti tukee jossain määrin taloudellista aktiviteettia, mutta heikentää julkista taloutta. Luottamus Yhdysvaltoihin ja erityisesti dollariin reservivaluuttana on heikentynyt kuluvana vuonna, mikä heijastuu kohonneina valtionlainojen korkoina ja heikentyneenä dollarina.

Kiinassa julkisiin investointeihin perustuva talousmalli on tullut tiensä päähän, ja tavoitteena on nyt kasvattaa kotimaista kulutusta. Hallinto pyrkiikin elvyttämään vähittäiskauppaa finanssipoliittisin keinoin. Esimerkiksi kestokulutustavaroiden ostoa on tuettu suorilla tuilla kotitalouksille. Kuluttajien luottamuksen ollessa sangen heikkoa selviä merkkejä vähittäiskaupan kestävästä elpymisestä ei kuitenkaan ole ilmassa. Johtuen vaatimattomasta kotimaisesta kulutuksesta talous on deflaation partaalla. Teollisuuden näkymät ovat kuitenkin suhteellisen myönteiset ja vienti vetää hyvin erityisesti muualle Aasiaan ja Eurooppaan. On merkkejä siitä, että Yhdysvaltoihin suuntautuvaa suoraa vientiä kierrätetään Kaakkois-Aasian kautta. Talouskasvu hidastuu 4,3 prosenttiin 2025, ja pitkälti vaatimattoman kotimaisen kulutuksen takia 4,2 prosenttiin 2026.

Lähde: Kansalliset tilastoviranomaiset, VM

Intiassa hidastunut inflaatio tukee yksityistä kulutusta. Korkeat tullit kuitenkin haittaavat vientiä Yhdysvaltoihin. Kohonneet palkat tukevat yksityistä kulutusta Japanissa, mutta samaan aikaan kiihtyvä inflaatio heikentää ostovoimaa. Iso-Britanniassa työttömyys jatkaa kasvuaan. Pyrkimys tervehdyttää julkista taloutta aiheuttaa tyytymättömyyttä. Venäjän talousnäkymät ovat muuttuneet yhä tukalammiksi. Pitkittynyt sota ja öljyn hinnan laskusta aiheutunut kaivannaistuotannon supistuminen alkuvuonna ovat heikentäneet liittovaltion taloutta. Pienenä vientivetoisena

taloutena myös Ruotsi kärsii Yhdysvaltojen tulleista samaan aikaan kun heikentyvä kruunu kiihdyttää inflaatiota. Toisaalta myös Ruotsin näkymiä kohentaa puolustus-teollisuuden vahva veto.

Yllä kuvattua perusnäkömää varjostaa etenkin epävarmuus Yhdysvaltojen talous- ja kauppapolitiikasta sekä solmittujen kauppasopimusten pitävyydestä. EU:n ja Yhdysvaltojen solmima kauppasopimus on vähentänyt epävarmuutta tullien tasosta, mutta siihen liittyvien investointi- ja puolustustoimien toteutuminen on herättänyt epäilyjä. Lisäksi nykytilanteessa ei voida pitää varmana, että Yhdysvallat pitää kiinni sopimuksesta. Yhdysvaltojen talouspolitiikkaan liittyvä epävarmuus voi kasvaa äkillisesti ja heijastua valtiolainojen korkojen nousuna. Epäluottamusta herättäisi myös hallinnon ja keskuspankin välisten jännitteiden kärjistyminen.

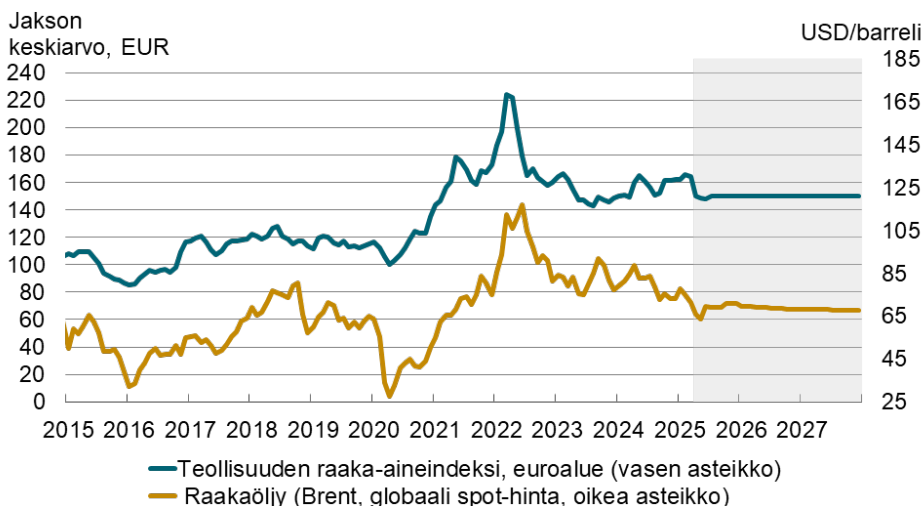
Positiivisena riskinä voidaan nähdä mahdollinen vakautuminen Yhdysvaltojen kauppapolitiikassa, mikä hälventäisi epävarmuutta ja lisäisi luottamusta kauppakumppaneiden piirissä. Venäjän hyökkäyssodan päättyminen näkyisi Ukrainan jälleenrakennuksen alkamisena, mikä kohentaisi talousnäkymiä Euroopassa.

1.1.2 Rahoitusmarkkinat ja raaka-aineet

Huolimatta kauppapoliittisesta levottomuudesta ja geopoliittisista jännitteistä tilanne rahoitusmarkkinoilla on ollut suhteellisen vakaa. Energian hinnan kehitys on ollut maltillista ja monet pörssi-indeksit ovat huipputasoillaan. Yhdysvaltojen pitkien valtionlainojen korot ovat olleet hieman koholla ja uusien lainojen kysyntä on ollut aiempaa vaatimattomampaa, peilaten epävarmuutta koskien Yhdysvaltojen talouspolitiikkaa. Vastoin odotuksia dollarin valuuttakurssi suhteessa euroon on ollut laskusuunnassa, ja futuurit viittaavat yhä heikkenevään suuntaan.

Teollisuuden raaka-aineiden hintakehitys on ollut vakaata ainakin euromääräisesti arvioituna, eikä merkittäviä nousupaineita ole näköpiirissä. Ruoan hinta on ollut noususuunnassa maailmanmarkkinoilla, mikä viittaa maltillisesti kohoaviin vähittäishintoihin n. vuoden aikana. Raakaöljyn futuurit ovat laskevia, ja näkymä maakaasun hinnalle Euroopassa on myös maltillinen.

Raaka-aineiden hinnat

Lähde: HWWI, Macrobond, VM

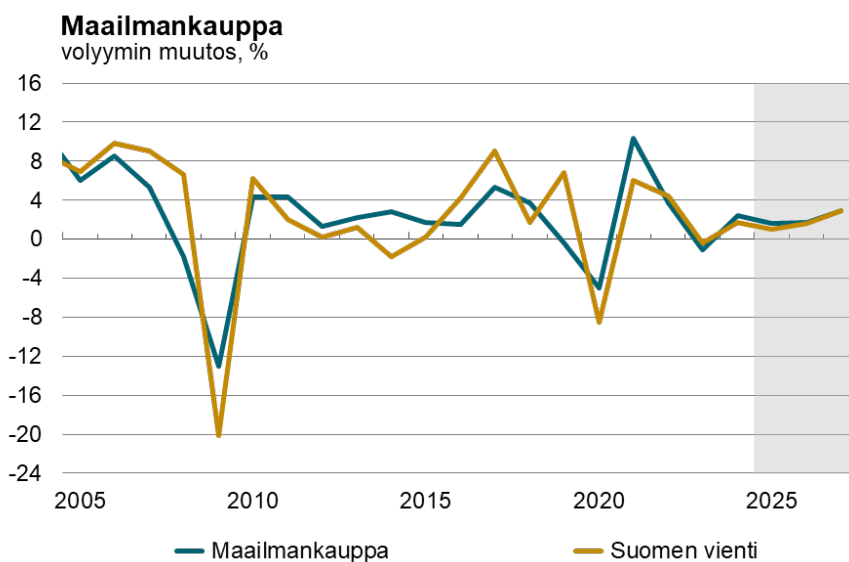
1.1.3 Maailmankauppa

Yhdysvaltojen kauppapolitiikka on aiheuttanut volatiliteettia maailman tavara-kaupassa kuluvan vuoden aikana. Yhdysvaltojen tuonti Euroopasta kasvoi erittäin voimakkaasti maaliskuussa tullipäätöksiä ennakoiden ja palautui kasvupiikin jälkeen alkuvuotta korkeammalle tasolle. Samaan aikaan Yhdysvaltojen suora tuonti Kiinasta on suorastaan romahtanut. Kiinan vienti Kaakkois-Aasiaan on kasvanut nopeasti. Euroalueen tuonti on yhä vaatimatonta, mutta on merkkejä Kiinan viennin kasvusta Eurooppaan. Maailman tavarakauppa hidastuu edellisvuoden melko nopeasta kasvusta 1,6 prosenttiin 2025 pitkälti Yhdysvaltojen kauppapolitiikan takia, ja kasvu jatkuu vaatimattomasti 1,7 prosenttia vuonna 2026. Tavarakaupan kasvunäkymä on pitkälti nousevien talouksien varassa.

Maailman palvelukauppa on kehittynyt tavarakaupaa suotuisammin viime vuosina. Palvelutuonti kasvoi käyvin hinnoin mitattuna kaikissa isoimmista talouksista loppuvuonna 2024, ja näkymä kasvun jatkumiselle ennustejaksolla on melko myönteinen. Viime vuosina tavarakauppa ovat painaneet useat tekijät, kuten toimitusketjujen häiriöt ja talouspoliittiset jännitteet. Palvelukauppa on sen sijaan saanut vauhtia pandemian jälkeisestä matkailun ja kuluttajapalveluiden elpymisestä.

Merkittävin ajuri on kuitenkin ollut maailmankaupan palveluvaltaistuminen, jota on ohjannut tietotekniikka- ja ohjelmistopalveluiden merkityksen kasvu. Tämän kehityksen odotetaan jatkuvan myös tulevien vuosien aikana.

On selvää, että maailmankaupan näkymiin liittyy merkittävää epävarmuutta vallitsevassa tilanteessa. Suurin tekijä on epävarmuus Yhdysvaltojen kauppapolitiikan johdonmukaisuudesta ja neuvoteltujen kauppasopimusten pitävyydestä. Vaikka vastatulleja on asetettu maltillisesti, kauppasodan leimahtamisen riski on käsin kosketeltava. Geopoliittisten jännitteiden kärjistymisen haittaisi kauppavirtoja erityisesti Lähi-idässä.

Lähde: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Tilastokeskus, VM

Taulukko 4. Bruttokansantuote

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Volymin muutos, %					
Maailma (PPP)	3,8	3,3	2,9	3,0	3,3
Euroalue	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4
EU	0,7	1,0	1,2	1,4	1,4
Saksa	-0,7	-0,5	0,4	0,9	1,2
Ranska	1,6	1,1	0,8	1,3	1,3
Ruotsi	0,0	1,0	1,3	1,8	2,1
Iso-Britannia	0,4	1,1	1,1	1,3	1,4
Yhdysvallat	2,9	2,8	1,8	1,6	2,1
Japani	1,4	0,2	0,7	0,5	0,8
Kiina	5,4	5,0	4,3	4,2	4,0
Intia ¹	9,2	6,5	6,6	6,4	6,0
Venäjä	4,1	4,3	1,1	0,8	1,1

¹ Tilivuosi (1.4.-31.3)

Lähteet: Kansalliset tilastoviranomaiset, VM

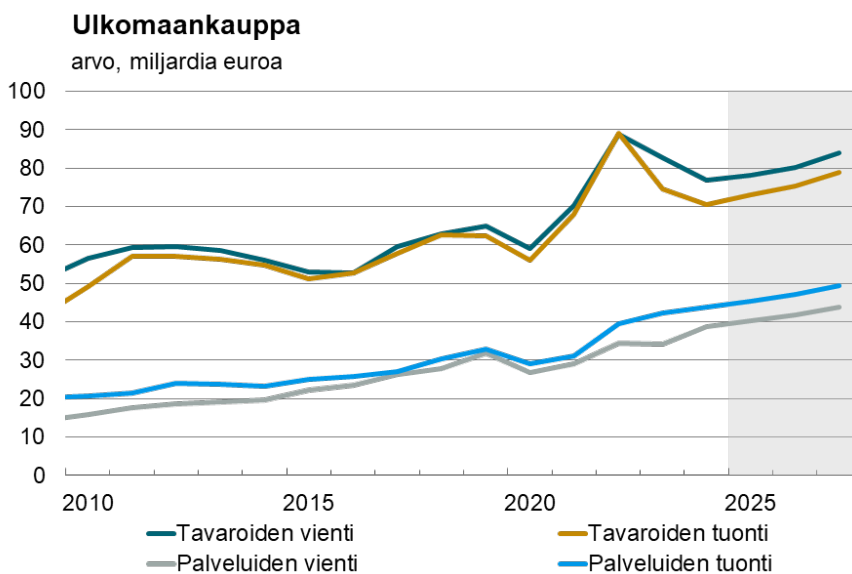
Taulukko 5. Taustaoletukset

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Maailmankauppa, volyymin muutos, %	-1,1	2,4	1,6	1,7	2,9
USD/EUR	1,08	1,08	1,12	1,18	1,20
Teollisuuden raaka-ainehinnat, EA, %	-16,7	3,21	-2,15	-2,1	0,0
Raakaöljy (Brent), \$/barreli	82,0	79,7	70,3	68,9	68,0
3 kk euribor, %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0
Valtion obligaatiot (10 v), %	3,0	2,9	3,0	3,0	2,9
Tuontihinnat, muutos, %	-2,7	-1,0	1,0	1,3	1,7

Lähteet: CPB, Macrobond, HWWI, Tilastokeskus, VM.

1.2 Ulkomaankauppa

Suomen ulkomaankaupan näkymät ovat vahvistuneet, kun epävarmuutta vähentänyt EU:n ja Yhdysvaltojen poliittisen tason tullisopimus on kohentanut viennin kasvunäkymiä. Viennin kasvu pysyy kuitenkin kuluvana vuonna maltillisena, ja vauhdittuu vasta ennustejakson lopulla. Tuonti kasvaa ennustejaksolla voimakkaasti suurten investointien myötä, ja vaihtotase pysyttelee lähellä tasapainoa lievästi alijäämäisenä.

Lähde: Tilastokeskus, VM

1.2.1 Vienti ja tuonti

Suomen ulkomaankaupan tilastotietojen tarkentuminen edellisen vuoden osalta ylöspäin on hieman parantanut vienniennusteen lähtötilannetta ja vaikuttaa täten myös tulevien vuosien ennusteeseen. Vienti vuoden 2015 hinnoin tarkentui vuoden ensimmäiseltä neljännekseltä vajaan miljardin verran ylöspäin. Tuonnin puolella vastaavan suuruusluokan muutosta ei ollut, vaan kevään tuonti pysyi lähempänä aiemmin tilastoitua varsin pienin muutoksin. Korjauksen seurauksena nettoviennin vaikutus Suomen talouteen on ollut keväällä aiemmin tilastoitua merkittävästi vahvempi.

Myös ulkomaankaupan hinnat ovat tarkentuneet kesän tilastopäivityksen yhteydessä. Muutos näkyi sekä tuonti- että vientihintojen laskuna. Suurin tietojen tarkentuminen kohdistui palveluihin, laskien edeltävien vuosien tuontihintoja. Vaihtosuhte on kevään aikana pysynyt kuitenkin lähes ennallaan. Yksikkötyökustannusten kehitys on verrokkimaiden tasolla ja hintakilpailukyky säilyi kohtuullisen hyvänä euroalueella, mutta sitä heikentää euron vahvistuminen euroalueen ulkopuolisilla markkinoilla.

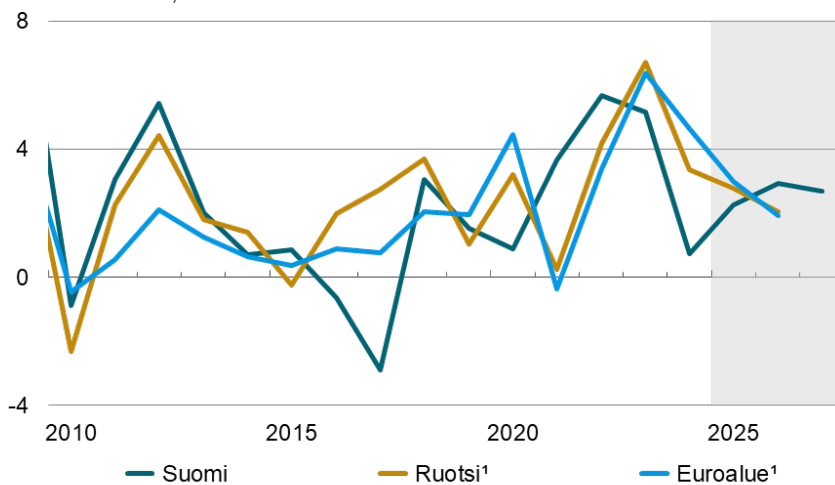
EU:n ja Yhdysvaltojen poliittisella tasolla solmittu tullisopimus on vähentänyt ulkomaankaupan epävarmuutta ja kohentanut vientikysynnän kasvunäkymiä. Yhdysvaltojen tuonnin odotetaan kuitenkin tämän ja ensi vuoden aikana heikentyvän etupainotteisen tuontipiikin, tullimaksujen sekä dollarin heikentyneen kurssin myötä. Mahdollisen kauppasodan uhan hälveneminen on vähentänyt talouspoliittisen ympäristön epävarmuutta, jonka seurauksena myös Suomen vientinäkömät ovat hieman vahvistuneet. Viennin kasvun odotetaan kuluvan vuoden osalta olevan varsin maltillista, mutta hieman nopeampaa kuin kesän ennusteessa. Kysynnän varsinaisen elpymisen odotetaan kuitenkin vauhdittuvan vasta ennusteperiodin lopussa.

Maltillisista vientinäkömistä huolimatta tuonti kasvaa voimakkaasti ennustejakson aikana, sillä monet investoinnit kuten datakeskukset ja hävittäjähankinnat sisältävät paljon tuontipanoksia. Tuonnin kasvu tasaantuu hieman ensi vuoden aikana, mutta vauhdittuu ennusteperiodin lopulla.

Käypähintainen ulkomaankauppa on kehittynyt kesän aikana verrattain symmetrisesti sekä viennin että tuonnin osalta. Elpyminen on ollut laaja-alaista sekä palveluiden että tavarakaupan osalta, minkä vuoksi vienti ja tuonti kasvoivat kesällä karkeasti kahden prosentin tuntumassa. Ulkomaankauppa Suomen suurimpien kauppakumppaneiden kanssa kehittyi kesällä vaihtelevasti. Tavaravienti Kiinaan laski voimakkaasti samalla kun tuonti sekä vienti Yhdysvaltoihin kasvoi. Aiemmin keväällä nähty palvelukaupan heikko kehitys pysähtyi, kun palvelukauppa kääntyi kesällä jälleen kasvuun.

Yksikkötyökustannukset

2010 = 100, nimelliset

¹ Euroopan komission ennuste

Lähde: Euroopan komissio, Tilastokeskus, VM

Taulukko 6. Ulkomaankauppa

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Muutos, %					
Viennin volyymi	-0,4	1,7	1,0	1,6	2,9
Tuonnin volyymi	-6,7	-1,0	2,5	1,9	3,0
Vientihinnat ¹	-4,8	-2,7	1,3	1,6	1,8
Tuontihinnat ¹	-2,7	-1,0	1,0	1,3	1,7

¹ Kansantalouden tilinpidon mukaan.

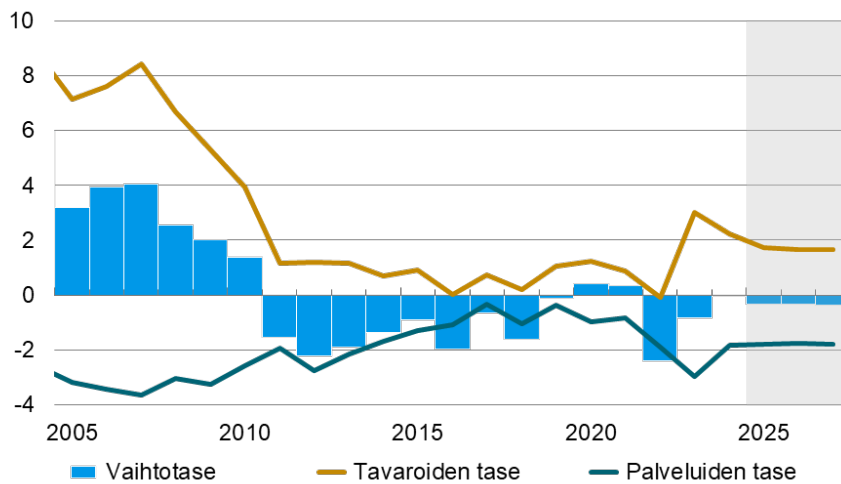
1.2.2 Vaihtotase

Vaihtotase oli viime vuonna lähes tasapainossa, oltuaan edeltävän kahden vuoden ajan syvemmin alijäämäinen. Tilastopäivityksen myötä vuoden 2024 vaihtotaseen aiempaa suurempi ylijäämä kääntyi kuitenkin lievästi alijäämäiseksi. Vaihtotaseen odotetaan heikentyvän hieman tämän vuoden aikana ja pysyvän lähellä tasapainoa – lievästi alijäämäisenä – ennusteperiodin loppuun. Vaihtotaseen kehitykseen on vaikuttanut etenkin energiakriisin jälkeisen tuonnin vaisu kehitys. Merkittävimmät ajurit muutoksen taustalla ovat olleet kriisin aiheuttama energiatuotteiden etupainotteinen tuonti, sähkön tuonnin huomattava lasku, ja tavaratuonnin muutoinkin laaja-alainen heikkous. Tulevan vaihtotaseen kehityksen odotetaan olevan hieman keväällä ennustettua heikompaa, mutta pysyvän ennustejakson lähes tasapainossa.

Tilastotietojen tarkentuminen ei aiheuttanut kevään osalta muutoksia Suomen vaihtosuhteessa. Isoimmat tilastokorjaukset kohdentuivat vuosille 2023 ja 2024. Vaihtosuhteen odotetaan palautuvan viime vuoden laskusta kuluvaan vuoden aikana. Tämän jälkeen vaihtosuhteen odotetaan pysyttelevän lähellä saavutettua tasoa. Ulkomaankaupan hintojen odotetaan kasvavan vaisusti tulevan kahden vuoden aikana, sillä kansainvälisten talousnäkymien odotetaan kehittyvän myönteisesti vasta ennustejakson lopussa, mikä näkyy tuolloin hintojen voimakkaampana kasvuna, kysynnän ajaessa hintojen nousua. Suomessa vientituotteiden hinnat ovat vuodesta 2023 jääneet jälkeen tuontihintojen kehityksestä, mutta vientihintojen odotetaan kurovan eroa umpeen ennustejakson aikana.

Vaihtotase

suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 7. Vaihtotase

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Tavaroiden ja palvelujen tase	0,1	1,2	-0,2	-0,3	-0,3
Tuotannon tekijäkorvaukset ja tulonsiirrot, netto	-2,3	-1,3	-0,8	-0,8	-0,8
Vaihtotase	-2,2	-0,1	-1,0	-1,0	-1,1
Suhteessa BKT:hen, %					
Vaihtotase	-0,8	0,0	-0,3	-0,4	-0,4

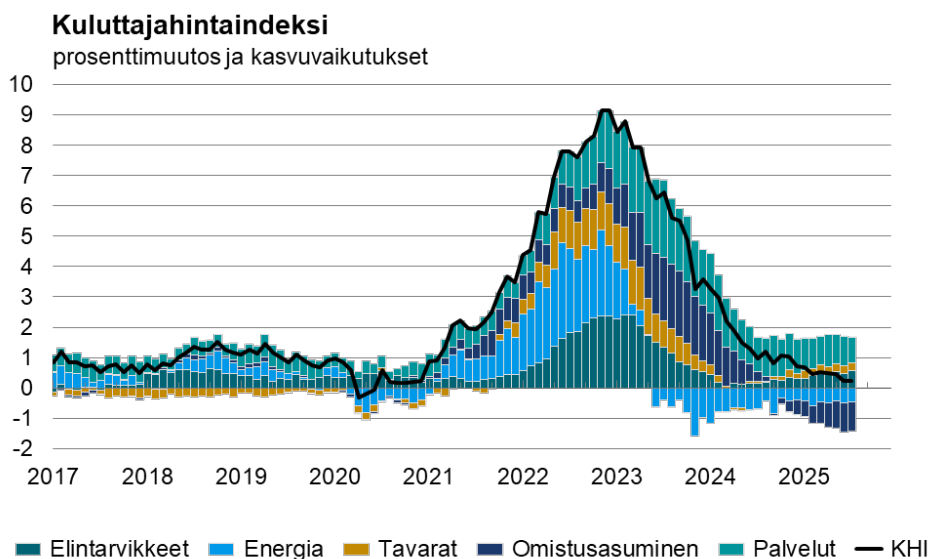
1.3 Hinnat ja kustannukset

Inflaatio on hidastunut selvästi viime vuosista, vaikka eri inflaatiomittarit antavatkin hintojen noususta tällä hetkellä hyvin erilaisen kuvan. Inflaatio pysyy myös lähivuosina maltillisena.

Eri inflaatiomittarit antavat tällä hetkellä hintojen noususta erilaisen kuvan. Kuluttajahintaindeksin (KHI) vuosimuutos painui kesällä lähes nolnaan, kun samaan aikaan yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) mukaan hinnat ovat nousseet vuodessa 2 prosenttia. Eroa selittää pitkälti (asuntolainojen ja kulutusluottojen) korkojen laskeva vaikutus. Korot sisältyvät KHI:hin mutta eivät YKHI:iin.¹ Toisin sanoen, hintatason kehitys näyttäytyy tällä hetkellä kuluttajille hyvin erilaiselta riippuen siitä, onko heillä velkaa vai ei. Joka tapauksessa hintojen nousu on hidastunut selvästi viime vuosista.

Korkojen, jotka ovat osa omistusasumiseen hintaa, alenemisen lisäksi inflaatiota hidastaa edelleen energian hintojen lasku, joka on jatkunut viime kuukausina sekä sähkön että öljyn halpenemisen vuoksi. Elintarvikkeiden hintojen uusi nousu selittyy paljolti yksittäisten tuotteiden, kuten kahvin, suklaan, alkoholin ja tupakan, kallistumisella. Veronkorotukset ovat nostaneet tavaroiden ja palveluiden hintoja.² Palveluiden hintojen nousussa korostuu lisäksi terveystarvikkeiden hintojen kehitys, mikä johtuu suurimmaksi osin hyvinvointialueiden palvelumaksujen korotuksista alkuvuodesta.

-
- 1 Asuntolainojen ja kulutusluottojen korkojen vaikutus on viime vuosina korostunut kuluttajahintaindeksissä (KHI). Korkojen nousun vuoksi KHI:llä mitattu inflaatio oli vuosina 2023 ja 2024 yhdenmukaistetulla indeksillä (YKHI) mitattua nopeampaa. Tänä ja ensi vuonna korkojen laskiessa vaikutus on päinvastainen ja inflaatio YKHI:llä mitattuna KHI:tä nopeampi. Myös asuntojen hintojen laskun jatkuminen on painanut KHI:ta mutta ei YKHI:ä.
 - 2 Välillisten verojen korotukset (erityisesti arvonlisäveron) kiihdyttävät inflaatiota ennustejaksolla. Kaikkien välillisten veromuutosten suora vaikutus inflaatioon on vuosina 2025–2027 kumulatiivisesti yli prosenttiyksikön. Vaikutus on suurin vuonna 2025.

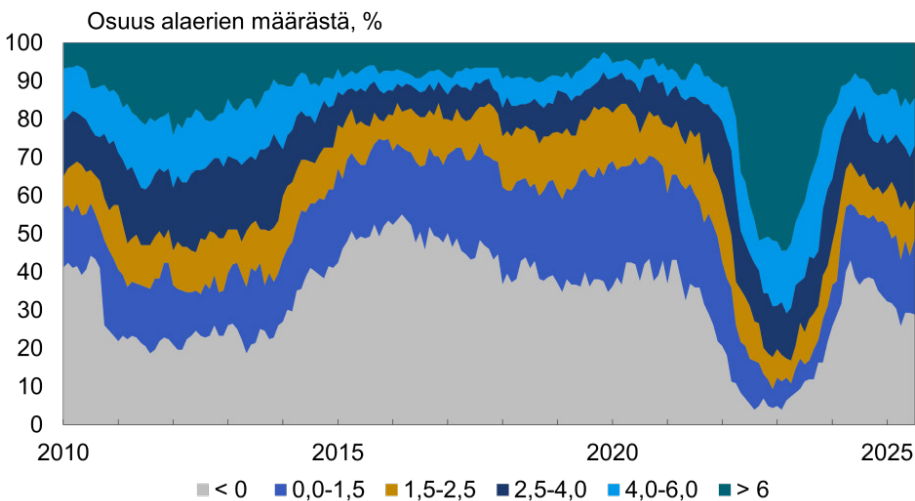

Lähde: Tilastokeskus

Vaikka KHI:n vuosimuutos on lähellä nollaa, puheet yleisestä hintatason laskusta eli deflaatiosta ovat liioiteltuja. Hinnat eivät ole lähelläkään laskua, kun jätetään korkojen indeksia laskeva vaikutus pois. Pohjainflaatio³ on tällä hetkellä jopa nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin. Ilman veronkorotustenkin vaikutusta hinnat nousevat laskennallisesti yhä noin prosentin vuosivauhtia. Hintojen nousu on siis hidasta, mutta hintataso ei yleisesti laske. Lisäksi hetkellinen hintojen lasku ei olisi vaarallista vuosina 2022–2023 koetun nopean hintatason nousun jälkeen, vaan päinvastoin parantaisi kuluttajien ostovoimaa. Tämänhetkistä hintojen nousua voidaan havainnollistaa myös jakamalla kulutuskori vuosimuutoksen suuruuden mukaan luokkiin. Viime kuukausina hinnat ovat pysyneet ennallaan tai nousseet noin 70 prosentissa kuluttajahintaindeksin alaeriä. Osuus on pienempi kuin muutama vuosi sitten, mutta edelleen suurempi kuin ennen pandemiaa.

3 YKHI ilman energiaa ja elintarvikkeita.

Kuluttajahintaindeksin alaerien jaottelu vuosimuutoksen mukaan

Alaerien lukumäärä 201 (1/2025). Viimeisin havainto 7/2025. Lähde: Tilastokeskus, VM

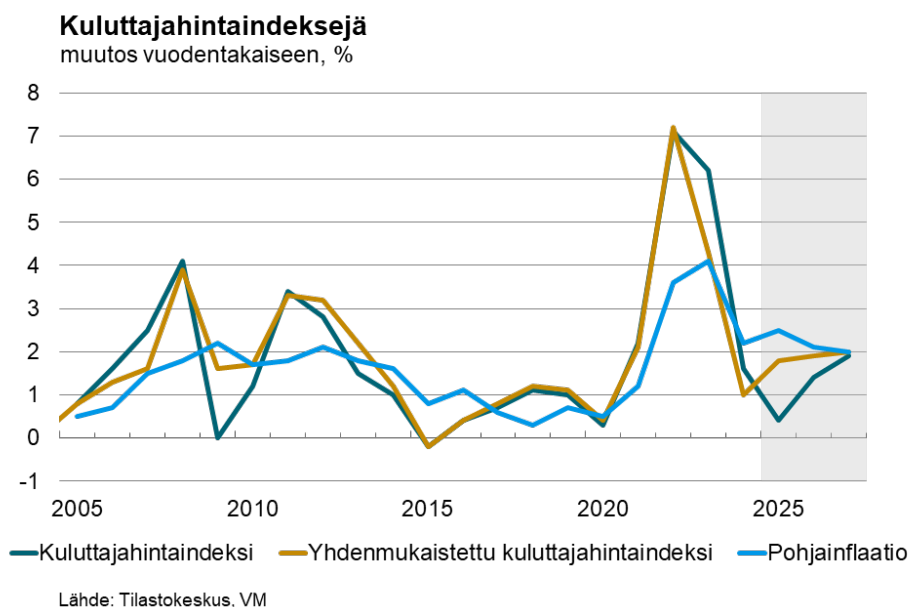
Kuluttajista ei myöskään tunnu, että hintojen nousu olisi merkittävästi hidastunut. Tilastokeskuksen (kuluttajien luottamustilaston) mukaan kuluttajat arvioivat inflaation olevan tällä hetkellä noin 5 prosenttia. Ero toteutuneen inflaation (KHI) ja kuluttajien arvion välillä on tilastohistorian suurin.

Ennakoivat indikaattorit viittaavat jatkossakin viimevuosia maltillisempiin hintapaineisiin. Tuontihinnat ovat jatkaneet laskuaan energian ja raaka-aineiden hintojen vetämänä. Erityisesti öljyn hinta on laskenut ja euron kurssi vahvistunut. Toisaalta ruoan maailmanmarkkinahinnat ovat nousussa. Myös kotimaassa tuottajahinnat ovat maataloudessa ja elintarviketeollisuudessa nousseet. Muuten kotimaan tuottajahinnat ovat yleisesti ottaen pysyneet kaksi vuotta samalla tasolla. Palveluiden tuottajahintojen nousu on hidastunut pandemiaa edeltäviin mataliin lukemiin. Työehtosopimusneuvotteluissa keväällä saavutettu palkankorotusten yleinen linja pitää palveluhintojen nousun ennustejaksolla hieman keskimääräistä nopeampana, mutta palveluissakin hintojen nousu hidastuu vähitellen.

Ennustejaksolla inflaatiota ylläpitää vahvimmin palveluiden hintojen nousu. Tavaroiden hintojen nousu on kohtuullista, joskaan niiden ei odoteta palaavan aiemmalle laskevalle trendille. Elintarvikkeissa hintojen nousu jatkuu keskimääräistä ripeämpänä kansainvälisten hintapaineiden ja veronkorotusten vuoksi. Energian

inflaatiota laskeva vaikutus pienenee ennustejaksolla, koska sähkön kuluttajahintojen suurin normalisoituminen on jo tapahtunut, öljyn markkinahinnoissa ei tapahdu suuria muutoksia ja vuonna 2027 energian vaikutus inflaatioon kääntyy positiiviseksi osin päästökaupan laajentumisen vuoksi.

Vuonna 2025 KHI:lla mitattu inflaatio on keskimäärin vain 0,4 prosenttia, vuonna 2026 1,4 prosenttia ja vuonna 2027 1,9 prosenttia. Kuluvana vuonna inflaatiota painaa korkojen lasku. Inflaation kiihtyminen ensi vuonna on seurausta omistusasumisen negatiivisen vaikutuksen poistumisesta korkojen laskun tasaantuessa ja asuntojen hintojen kääntyessä vähitellen nousuun. Sen sijaan YKHI:llä mitattu inflaatio nousee 1,8 prosenttiin kuluvana vuonna pitkälti veronkorotusten ajamana. Seuraavana kahtena vuotena energian laskevan vaikutuksen poistuessa ja muiden hyödykkeiden kysynnän elpyessä YKHI:llä mitattu inflaatio pysyy noin kahdessa prosentissa, vaikka veronkorotusten vaikutus pienenee.

Riskit inflaation suhteen ovat euroalueella tasaantuneet. Kauppasodan kärjistyminen, puolustusmenojen kasvattaminen Euroopassa ja Ukrainan jälleenrakentaminen voivat toki nostaa hintoja, mutta lisääntynyt epävarmuus on kuluvana vuonna heikentänyt kysyntää ja hillinnyt inflaatiota. Kotimaassa riskit ovat alapäin. Kuluttajien käsitys inflaatiosta eroaa selvästi toteutuneesta inflaatiosta, mikä hillitsee

kysyntää. Kysyntää hillitsee myös heikko työllisyystilanne. Jos tilanne jatkuu, voi kysyntä jatkossakin vähentyä odotettua enemmän, millä olisi hintojen nousua hidastava vaikutus. Pidemmällä aikavälillä on mahdollista, että globalisaation hidastuminen edelleen, tuotantoketjujen kriisivarmuuden parantaminen, sekä ilmastonmuutoksen torjunta ja sen vaikutukset nostavat hintoja totuttua enemmän.

Taulukko 8. Hintaindeksejä

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Muutos, %					
Vientihinnat ¹	-4,8	-2,7	1,3	1,6	1,8
Tuontihinnat ¹	-2,7	-1,0	1,0	1,3	1,7
Kuluttajahintaindeksi	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	4,3	1,0	1,8	1,9	2,0
Pohjainflaatio ²	4,1	2,2	2,5	2,1	2,0
Verollinen kotimarkkinoiden perushintaindeksi	-2,2	-1,2	0,0	1,3	1,9
Rakennuskustannusindeksi	3,0	0,0	0,6	1,0	1,1

¹ Kansantalouden tilinpidon mukaan.

² Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, ilman energiaa ja elintarvikkeita.

1.4 Palkat ja tulot

Palkkojen nousuvauhti nopeutuu ensi vuonna uusien työehtosopimusten seurauksena. Reaalipalkkojen odotetaan saavuttavan vuoden 2021 tason vuonna 2027. Kotitalouksien yhteenlaskettu ostovoima kasvaa hitaasti vuonna 2025 heikon työllisyystilanteen, sosiaalietuuksien leikkausten sekä arvonlisäverokantojen noston seurauksena. Vuonna 2026 ostovoimaa kasvattavat työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset sekä ansiotuloverotuksen aleneminen.

Nimelliset ansiot lisääntyivät vuonna 2024 runsaan prosenttiyksikön hitaammin kuin edellisellä vuonna, 3,1 prosenttia. Tämä oli seurausta edellisvuotta pienemmistä sopimuspalkkoista. Alkuvuonna 2025 palkkojen nousuvauhti hidastui alle kolmeen prosenttiin, sillä sopimuspalkkojen nousuvauhti hidastui edelleen. Sen sijaan reaaliansioiden muutos oli positiivinen jo kuudentena vuosineljänneksenä peräkkäin, kun nimellispalkkojen nousuvauhti on ylittänyt inflaation. Nimellispalkkojen nousuvauhti oli 2,9 prosenttia kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa. Korkokulut huomioiva inflaatio puolestaan hidastui lähes puoli prosenttiyksikköä 0,6 prosenttiin, joten reaali-palkat nousivat alkuvuonna koko taloudessa 2,4 prosenttia. Tulospalkkioiden muutos ei juuri heikentänyt ansioiden kasvua, toisin kuin vielä viime vuonna.

Ansioiden nousuvauhti oli alkuvuonna nopeinta julkisella sektorilla, erityisesti hyvinvointialueilla, jossa ansiot nousivat 5,7 prosenttia viime vuodesta. Myös muussa paikallishallinnossa ansioiden nousuvauhti ylitti selvästi keskimääräisen. Sen alle jäi puolestaan yksityisen sektorin ansioiden nousu, joka oli 2,4 prosenttia. Erot johtuvat osin sopimuskorotusten ajoituksesta ja toisaalta paikallishallinnon palkkarakenneohjelmasta. Ansiot nousivat julkisen sektorin lisäksi keskimääräistä nopeammin myös tekstiili- ja kemianteollisuudessa sekä vakuutuspalveluissa. Vastaavasti keskimääräisen ansioiden nousun alle jäätettiin metsä- ja metalliteollisuudessa sekä informaation- ja viestinnän palvelualueilla.

Alkuvuoden aikana on solmittu valtaosa uusista työehtosopimuksista. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan yleissitovuus huomioiden uudet sopimukset koskevat lähes miljoonaa yksityisen sektorin palkansaajaa ja uudet sopimukset on neuvoteltu myös noin puolelle miljoonalle julkisen sektorin työntekijälle. Ensi vuoden kevääseen mennessä päättyy noin 150 000 palkansaajan työehtosopimukset.

Tehdyt sopimukset ovat pääsääntöisesti kolmen vuoden mittaisia, joista viimeinen vuosi on mahdollista irtisanoa, pl. paikallishallinnon sopimus, jonka kesto on pitempi. Sopimuskorotusten yhteenlaskettu kustannusvaikutus on keskimäärin noin kahdeksan prosenttia, ja suurimmat korotukset ajoittuvat monilla aloilla vuodelle 2026. Poikkeuksena on kaupan ala, jolla suurimmat korotukset ajoittuvat jo kuluvalle vuodelle. Palkankorotukset toteutetaan joko kaikille yhtenäisinä yleiskorotuksina tai yhdistelmänä yleiskorotuksia ja paikallisesti sovittuja korotuksia. Vuonna 2023 maksettuja kertapalkkioita ei ole tyypillisesti sisällytetty uusiin sopimuksiin.

Vuonna 2025 yleisin palkankorotuksen taso on noin 2,5 prosenttia. Palkkaliukumat ovat viime vuosina olleet keskimäärin 0,4 prosenttia vuodessa, ja saman tason odotetaan säilyvän jatkossakin. Koko talouden palkkakehitystä kiihdyttää vuonna 2025 erityisesti kunta- ja hyvinvointialojen palkkaohjelma, jonka ansiosta etenkin hyvinvointialueiden palkkojen korotukset ovat muuta taloutta suurempia. Tämän seurauksena koko talouden nimellisansioiden arvioidaan kasvavan tänä vuonna keskimäärin 3 prosenttia.

Vuonna 2026 toteutuvat uusien työehtosopimusten suurimmat korotukset. Toisaalta paikallishallinnon palkankorotusten vaikutus pienenee suhteessa kuluvaan vuoteen. Näiden tekijöiden seurauksena nimellisansiot kasvavat ensi vuonna keskimäärin 3,6 prosenttia koko taloudessa. Muilla sektoreilla kuin paikallishallinnossa sopimuskorotukset pienenevät vuonna 2027, jolloin ansiotason nousuvauhti hidastuu keskimäärin noin kolmeen prosenttiin.

Vuosina 2021–2023 reaali-palkat laskivat yhteensä 6,6 prosenttia. Vaikka palkkojen nousu kiihtyy ja inflaatio pysyy maltillisena lähivuosina, reaali-palkkojen vuoden 2021 tasoa ei saavuteta vielä vuosina 2025–2026. Vasta vuonna 2027 reaali-palkkojen arvioidaan palautuvan vuoden 2021 tasolle. Jos huomioidaan työllisyyden kehitys, reaalin koko talouden palkkasumman ennustetaan ylittävän vuoden 2021 tason tänä vuonna, sillä reaalin palkkasumma supistui vuodesta 2021 vuoteen 2023 1,6 prosenttia.

Palkkasummaan vaikuttavat nimellisansioiden kasvun lisäksi työllisyyden yleinen kehitys ja työllisyyden kohdentuminen eri toimialoille. Vuonna 2025 työllisyys heikkenee, joten palkkasumma kasvaa alle 3 prosenttia. Vuonna 2026 sekä ansioiden nousun että työllisyyden paranemisen seurauksena palkkasumma kasvaa noin

neljä ja puoli prosenttia. Vuonna 2027 palkkojen nousuvauhti hidastuu noin kolmeen prosenttiin, mutta työllisyyden parantuessa palkkasumma kasvaa myös noin 4,5 prosenttia.

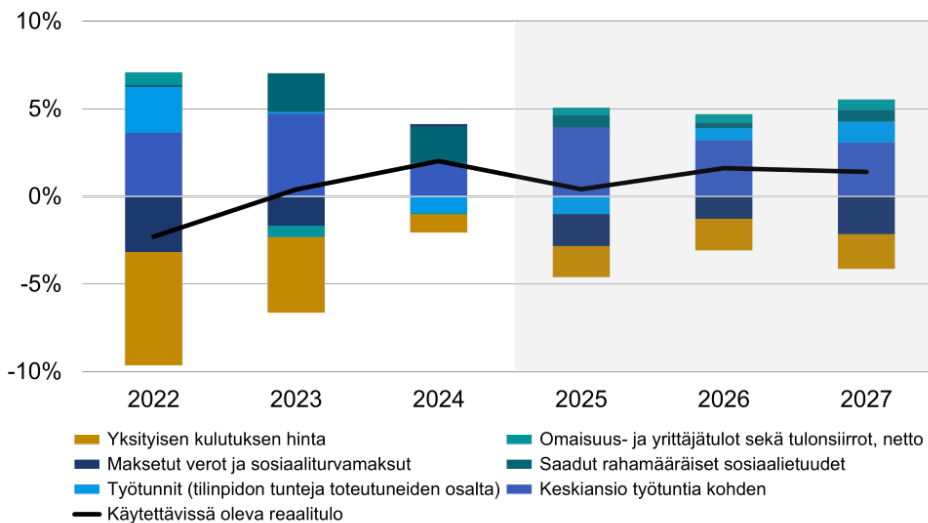

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kotitalouksien yhteenlaskettua ostovoimaa mittaavan käytettävissä olevan reaalityulon ennakoidaan kasvavan noin puoli prosenttia vuonna 2025. Ostovoimaa nostaa lähinnä keskiansioiden nousu, jota ajavat teknologiateollisuuden palkkaratkaisun mukaiseksi muodostunutta yleistä linjaa noudattelevat sopimuspalkkojen korotukset. Rahamääräisten sosiaalietuuksien kasvu sen sijaan pysähtyy eläkkeiden indeksikorotusten pienentymisen ja sosiaalietuuksiin kohdistuvien leikkausten seurauksena. Arvonlisäverokantoihin tehdyt korotukset syyskuussa 2024 ja tammikuussa 2025 nostavat yksityisen kulutuksen hintoja, mikä heikentää ostovoimaa.

Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitulo

muutos ja osatekijöiden kasvuvaikutukset, %

Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitulo¹

Vuosina 2026–2027 ostovoiman ennakoidaan paranevan selkeämmin keskiansioiden kasvaessa kuluttajahintoja nopeammin. Ostovoiman kasvun nopeutuminen on kuitenkin pitkälti riippuvaista työllisyystilanteen paranemisesta, jonka ennakoidaan tapahtuvan vuonna 2026. Vuonna 2026 ansiotuloverotuksen keventäminen nostaa käytettävissä olevia tuloja. Sosiaalietuuksien käypähintainen kasvu on ennustejaksolla hidasta ja reaalisesti ne pienenevät.

1 Maksettujen verojen ja sosiaaliturvamaksujen kontribuutio sekä yksityisen kulutuksen hinta esitetään kuviossa vastakkaismerkkisinä, sillä niiden kasvu pienentää kotitalouksien käytettävissä olevaa reaalituloa.

Taulukko 9. Palkansaajien ansiotasoindeksi ja työkustannukset tuoteyksikköä kohti

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Muutos, %					
Sopimuspalkkaindeksi	3,9	2,7	2,6	3,2	2,6
Palkkojen liukuminen yms. tekijät	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4
Ansiotasoindeksi	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Reaalinen ansiotaso ¹	-2,0	1,5	2,6	2,2	1,1
Palkkasumma	5,0	1,9	2,8	4,6	4,4
Keskiansiot ²	3,9	2,5	3,8	3,8	3,2
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti koko kansantaloudessa ³	5,2	0,7	2,3	3,0	2,7

¹ Ansiotasoindeksi jaettuna kuluttajahintaindeksillä.

² Laskettu jakamalla koko kansantalouden palkkasumma palkansaajien tehdyillä työtunneilla. Lukuihin vaikuttavat kansantalouden rakennemuutokset.

³ Palkansaajakorvaukset jaettuna bruttoarvonlisäyksen volyyymilla perushintaan.

1.5 Kulutus

Inflaation hiipumisesta ja laskevista lainakoroista huolimatta kotitaloudet ovat olleet varovaisia lisäämään kulutustaan. Heikko työllisyystilanne painaa kuluttajien luottamusta, mutta kertyneitä säästöjä aletaan vähitellen purkamaan ja yksityinen kulutus kääntyy kasvuun vuonna 2025. Yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu vuonna 2026 kotitalouksien reaalityulojen nousun myötä, ja kulutus kasvaa vajaan kahden prosentin vauhdilla myös vuonna 2027 säästämistasteen laskiessa.

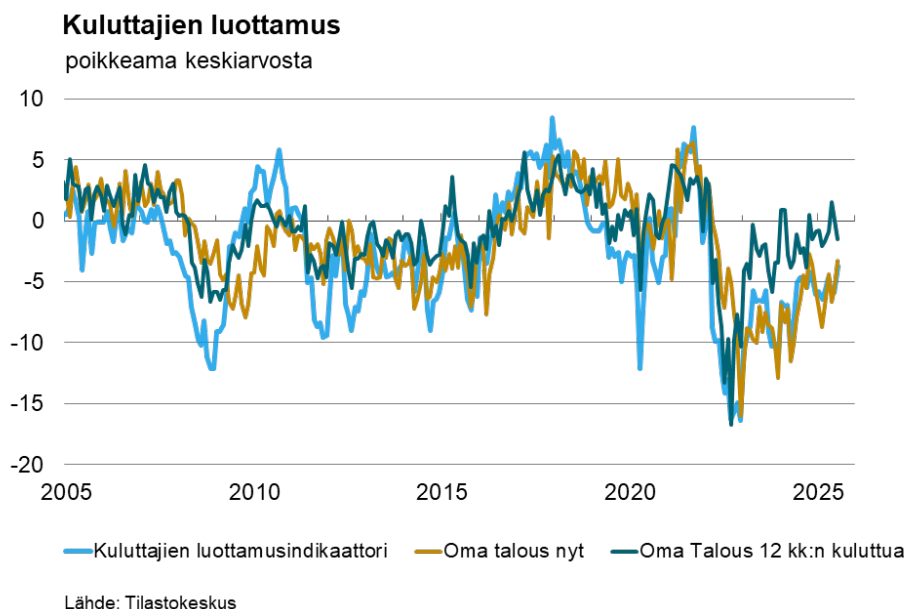
Julkisen kulutuksen määrä supistuu lähivuosina hallituksen säästöjen ja paikallishallinnon säästötoimien vuoksi.

Kuluvan vuoden alkupuoliskolla yksityinen kulutus on laskenut selvästi vuoden takaiseen verrattuna. Kesäkuussa tarkentuneiden vuoden 2024 tilastotietojen mukaan kotitalouksien säästämistaste on kuitenkin noussut hyvin korkealle, joten potentiaalia kulutuksen kasvulle on olemassa.

Vuonna 2025 yksityinen kulutus kasvaa vajaan prosentin korkotason laskun vähentäessä asuntovelallisten velanhoitorasitetta ja kertyneiden säästöjen ohjautuessa vähitellen kulutukseen. Vaikka kotitalouksilla on paljon rahaa säästöissä talletustileillä, pitää työttömyyden uhka ja korkeaksi koettu hintataso kuluttajien rahahanat yhä tiukilla.

Yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu vuonna 2026 työllisyystilanteen parantuessa ja kotitalouksien reaalityulojen noustessa. Sopimuspalkkojen korotukset sekä ansiotuloverotuksen kevennys lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja, mikä tukee kulutusta. Myös kuluttajien luottamus omaan talouteensa on ensi vuoden osalta nousussa. Suurin riskitekijä kulutuksen kasvulle on edelleen työllisyyden ennakoitua heikompi kehitys. Ennusteessa on oletettu, että työllisyys kääntyy kuukausitasolla kasvuun vielä vuoden 2025 aikana.

Yksityisen kulutuksen hintojen arvioidaan nousevan vajaan kaksi prosenttia vuonna 2025 arvonlisäverokantojen korotusten nostuessa tavaroiden ja palveluiden hintoja. Hinnat nousevat noin kahden prosentin vauhdilla myös vuosina 2026–2027 ansiotason nousun välittyessä palveluiden hintoihin.

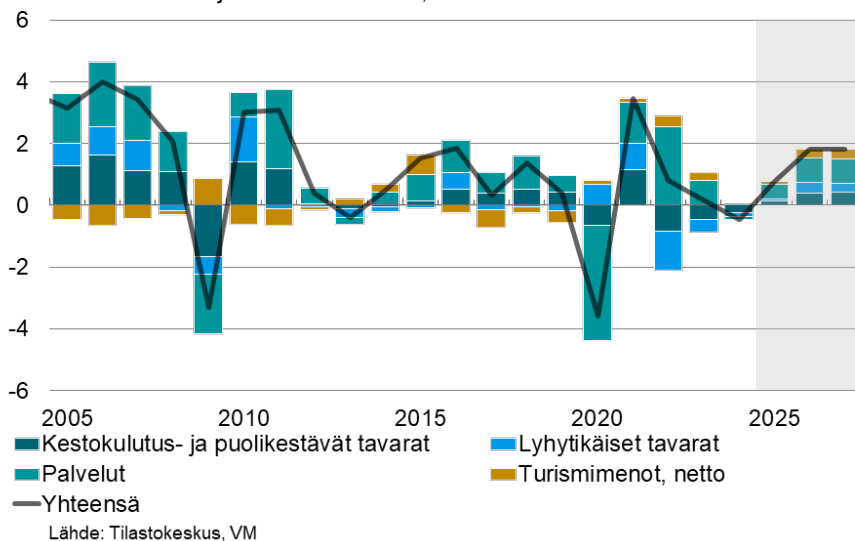

Kuluttajien luottamus on ollut edelleen keskimääräistä heikompaa. Kuluttajat näkevät Suomen talouden tilanteen ja työttömyyden uhan melko synkkänä, mutta näkyvät oman talouden tilanteesta 12 kk kuluttua ovat nousseet jo keskimääräiselle tasolle.

Henkilöautojen ensirekisteröinnit ovat pysyneet niukkoina myös vuoden 2025 alkupuoliskolla, eikä kysynnän siirtyminen käytettyjen autojen kauppaan ole täysin pystynyt korvaamaan uusien autojen vähäistä myyntiä. Kestokulutustavaroiden ostoaiheet kuluttajien luottamuskyseilyssä ovat kuitenkin muuttuneet vähemmän negatiivisiksi kesän aikana, mistä johtuen kestokulutustavaroiden kulutuksen odotetaan piristyvän loppuvuodesta 2025.

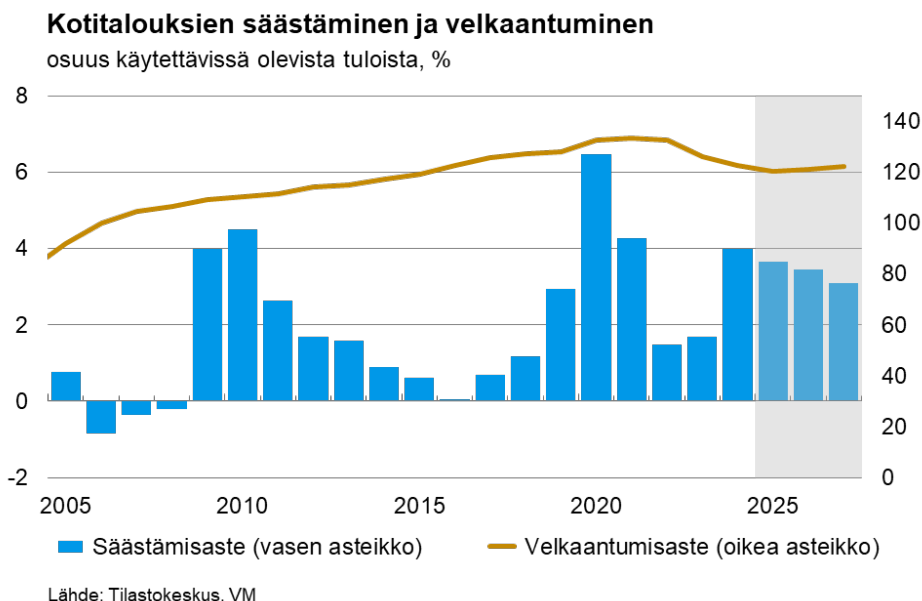
Kotitalouksien kulutusmenot

määrän muutos ja kasvuaikutukset, %

Lyhytikäisten tavaroiden, kuten elintarvikkeiden, energian ja polttoaineiden kulutus ei juurikaan kasvanut kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Vuonna 2025 energian hintojen laskun ennakoitaan jatkuvan ja lyhytikäisten tavaroiden kulutuksen ennustetaan kasvavan hieman.

Palveluiden kulutus on kasvanut hitaasti, mutta melko tasaisesti jo useamman neljänneksen ajan ja vuoden 2025 osalta kasvua arvioidaan kertyvän prosenttiin verran. Ensi vuonna ostovoiman parantuminen lisää palveluiden kulutusta ja kasvu nopeutuu 1,7 prosenttiin.

Vuonna 2024 nettosäästämisaste nousi neljään prosenttiin, kun kotitalouksien kulutus kasvoi käytettävissä olevia tuloja hitaammin. Vuosina 2025–2027 säästämisaste laskee vähitellen kulutuksen elpyessä.

Kotitalouksien velkaantumisaste laski edelleen vuonna 2024 asuntolainakannan pienentyessä. Kotitalouksien lainakanta ei ole kuluvana vuonna kasvanut, joten velkaantumisasteen arvioidaan yhä laskevan vuonna 2025. Korkotason laskiessa asunto- ja kulutusluottojen kysynnän arvioidaan kuitenkin vähitellen voimistuvan ja velkaantumisasteen ennakoidaan tasaantuvan noin 120 prosentin tasolle vuosina 2026–2027.

Julkisen kulutuksen kasvu hidastui 1,7 prosenttiin vuonna 2024. Valtion kulutus kasvoi vain hieman, ja paikallishallinnon kulutusmenojen kasvu hidastui selvästi kuntien ja hyvinvointialueiden toteuttamien sopeutustoimien seurauksena.

Vaikka väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta ja puolustusmenoihin panostetaan aiempaa enemmän, julkisen kulutuksen kokonaismäärän arvioidaan pienenevän lähivuosina. Julkinen kulutus supistuu 0,3 prosenttia vuonna 2025 ja prosentin vuonna 2026. Vuonna 2027 kulutuksen määrä pysyy

likimain ennallaan. Kulutusmenojen kehitystä jarruttavat etenkin hallituksen säästötoimet. Lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden pysyvät sopeutustoimet hidastavat paikallishallinnon kulutusmenojen kasvua kuluvana vuonna.

Julkisen kulutuksen arvo kasvaa ennustevuosina, sillä kulutuksen hinta nousee. Hinnan nousua vauhdittavat julkisten alojen palkankorotukset. Kunta- ja hyvinvointialan palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelmat pitävät paikallishallinnon ansiokehityksen koko ennustejakson ajan yleistä ansiokehitystä nopeampana.

Taulukko 10. Kulutus

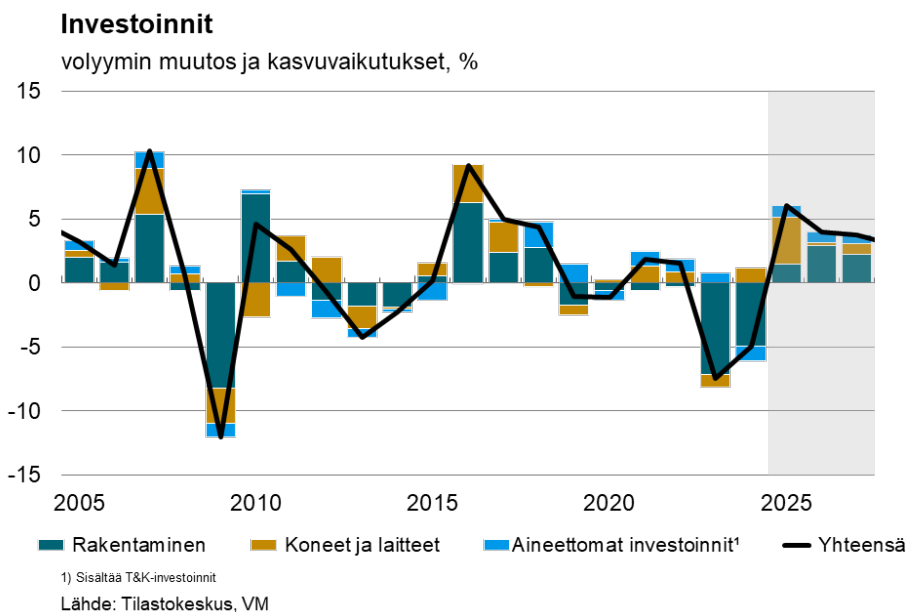
	2023	2024	2025*	2026*	2027*	Osuus vuonna 2023
Volyymin muutos, %						
Yksityinen kulutus	0,0	-0,4	0,8	1,8	1,8	100,0
kotitaloudet	0,2	-0,5	0,8	1,8	1,8	96,1
kestokulutustavarat	-2,8	-2,4	0,5	3,6	4,0	7,1
puolikestävät kulutustavarat	-3,1	-1,1	1,7	2,4	2,5	7,3
lyhytikäiset tavarat	-1,7	-0,6	0,2	1,4	1,3	29,2
palvelut	1,7	-0,2	1,0	1,7	1,7	52,5
voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	-5,0	1,8	0,7	1,5	1,5	3,6
Julkinen kulutus	3,9	1,7	-0,3	-1,0	-0,1	
Kulutus yhteensä	1,2	0,3	0,4	0,9	1,2	
Muutos, %						
Yksityisen kulutuksen hinta	4,3	1,0	1,8	1,8	2,0	
Julkisen kulutuksen hinta	4,9	0,9	2,7	3,4	3,4	
Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo	4,7	3,1	2,2	3,4	3,4	
Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitulo	0,4	2,1	0,4	1,6	1,4	
Prosenttia						
Kulutuksen suhde bruttokansantuotteeseen (käypiin hintoihin)	77,1	77,2	76,8	76,4	76,1	
Kotitalouksien säästämistä	1,7	4,0	3,6	3,5	3,1	
Kotitalouksien velkaantumistaso ¹	125,9	122,7	120,3	120,9	122,0	

¹ Kotitalouksien velat vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

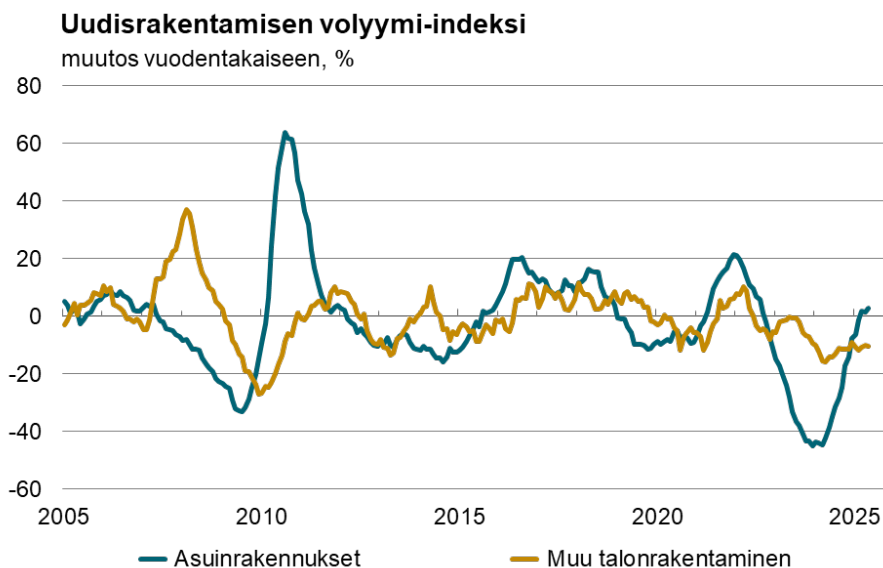
1.6 Investoinnit

Investointien supistuminen on pysähtynyt, ja piristymisen merkkejä näkyy erityisesti kone- ja laiteinvestoinneissa sekä aineettomissa investoinneissa. Rakentamisen osalta asuinrakentaminen laahaa edelleen, mutta muu talonrakentaminen ja infrastruktuurihankkeet ovat jo kääntyneet kasvuun. Energia-siirtymä, puolustusmenot ja asuntomarkkinoiden toipuminen vauhdittavat investointeja tulevina vuosina.

Investointien supistuminen pysähtyi viime vuoden syksyllä, minkä jälkeen investoinnit ovat pysyneet ennallaan ilman kasvua. Kone- ja laiteinvestoinneissa sekä aineettomissa investoinneissa on kuitenkin tapahtunut piristymistä. Asuinrakentamisen osalta kasvua saadaan edelleen odottaa, mutta muussa talonrakentamisessa kasvu on jo alkanut viime vuoden puolella. Investointien ennakoitaan kasvavan tulevina vuosina energiasiirtymän, puolustusinvestointien sekä asuntomarkkinoiden toipumisen myötä. Vuonna 2025 investoinnit kasvavat yhteensä 6 prosenttia, vuonna 2026 3,9 prosenttia ja vuonna 2027 3,7 prosenttia.

Asuinrakennusinvestoinnit ovat vähentyneet noin kolmanneksen verrattuna korkojen nousua edeltävään tasoon. Asuntoaloituksissa pohja on jo saavutettu, mutta uudet aloitukset ovat keskittyneet pääosin tuettuun asuntorakentamiseen. Vuonna 2025 asuntorakentamisen odotetaan kääntyvän lievään kasvuun. Selvempää toipumista odotetaan vasta vuosina 2026 ja 2027, jolloin kasvu on 9 prosenttia ja 6 prosenttia. Mielialat asuntomarkkinoilla ovat kohentuneet korkojen laskun myötä. Kaupparamäärät ovat kohonneet, vaikka ovatkin edelleen normaalitason alapuolella. Asuntojen hinnoissa nousua ei kuitenkaan ole vielä nähty. Toipuminen kestää, sillä valmiita asuntoja on edelleen myymättä viime vuosien vilkkaan rakentamisen jäljiltä. Lisäksi uusien ja vanhojen asuntojen hintaero on edelleen liian suuri, jotta uusien asuntojen rakentaminen käynnistyisi nopeasti. Asuntojen kysyntää kasvattavat maan sisäinen muuttoliike ja maahanmuutto. Rakentaminen on tällä hetkellä selvästi vähäisempää kuin pitkän aikavälin tarpeet edellyttäisivät. Alueellisesti on kuitenkin nähtävissä kasvua, erityisesti Varsinais-Suomessa, jossa asuntorakentamisen aloitukset ovat jo tuntuvassa nousussa.

Lähde: Tilastokeskus

Muussa rakentamisessa toipuminen on nopeampaa kuin asuinrakentamisessa. Maa- ja vesirakentaminen on jo kääntynyt selvään kasvuun, ja muu talonrakentaminen kasvaa tuntuvasti sekä tänä että ensi vuonna. Toipumista vauhdittavat energiasiirtymään liittyvät rakennushankkeet sekä hallituksen investointiohjelma, joka lisää panostuksia liikenneverkon kehittämiseen.

Suomella on useita kilpailuetuja vihreässä siirtymässä, kuten suurelta osin fossiilivapaaseen tuotantoon perustuvan ja edullisen sähkön saatavuus, sähköverkon luotettavuus sekä kiertotalouden mahdollisuudet, esimerkiksi hukkalämmön hyödyntäminen kaukolämmössä. Vihreän siirtymän investointisuunnitelmia on vireillä jopa 300 miljardin euron edestä. Vaikka suuri osa hankkeista ei toteudu, lähivuosille on odotettavissa merkittävä määrä projekteja, joista monet ovat jo käynnissä tai päätetty. Toteutuvia hankkeita ovat erityisesti datakeskus-, tuulivoima- ja akkuinvestoinnit.

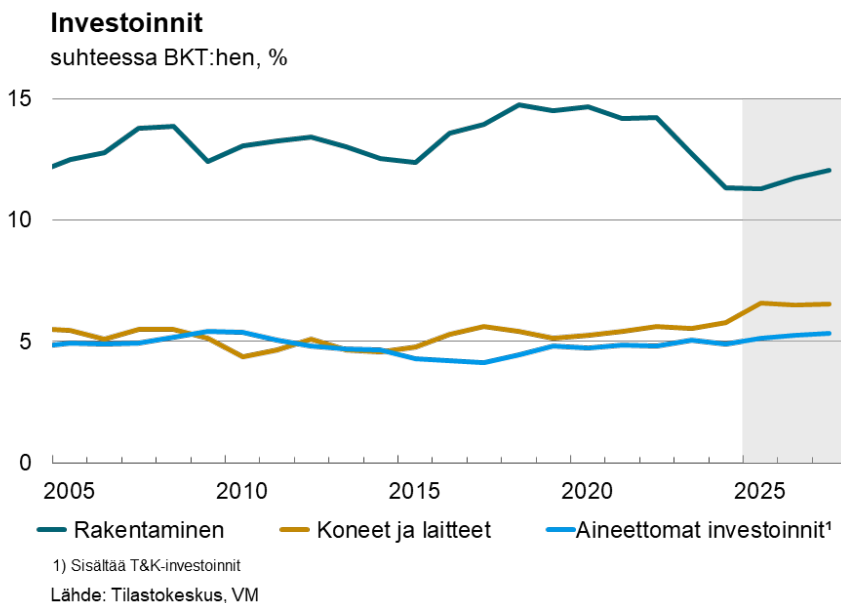
Energiasiirtymä vauhdittaa erityisesti kone- ja laiteinvestointeja. Puhtaan ja edullisen energian saatavuus on tehnyt Suomesta houkuttelevan investointikohteen, mikä näkyy kone- ja laiteinvestointien kasvussa. Viime vuonna kone- ja laiteinvestoinnit, sisältäen asejärjestelmät, kasvoivat noin viisi prosenttia, ja tänä vuonna kasvu kiihtyy noin 14 prosenttiin. Merkittävä osa lisäyksestä tulee hävittäjähankinnoista ja muista puolustusinvestoinneista.

Aineettomien investointien odotetaan kääntyvän kasvuun kuluvan vuoden aikana, ja kasvun jatkuvan myös lähivuosina. Suomen tavoitteena on nostaa aineettomiin investointeihin sisältyvät tutkimus- ja kehitysrahoituksen osuus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitetta tukevat julkisen T&K-rahoituksen kasvu sekä vuoden 2023 alussa voimaan tullut T&K-menojen vähennysoikeus. Lisäksi EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen kautta saadut tuet ja lainat tukevat investointeja. Teknologian nopea kehitys kannustaa yrityksiä lisäämään panostuksiaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Julkiset investoinnit kasvoivat viime vuonna lähes kahdeksan prosenttia, ja kasvu kiihtyy edelleen tänä vuonna yli kymmeneen prosenttiin. Tähän vaikuttavat erityisesti valtionhallinnon puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät hankinnat. Lisäksi T&K-rahoituslaki kasvattaa valtionhallinnon investointeja tutkimus- ja kehittämistoimintaan huomattavasti vuosina 2024–2030.

Kuluvan vuoden investointien kasvua vauhdittavat ilmavoimien monitoimihävittäjien ensimmäiset toimitukset. Toimitusten odotetaan jatkuvan usean vuoden ajan, mikä osaltaan ylläpitää investointitasoa yhdessä muiden puolustusinvestointien kanssa. Paikallishallinnon investointinäkyvät vaihtelevat alueittain merkittävästi. Kasvukeskuksissa investointipaineet pysyvät korkeina, mikä ylläpitää kuntasektorin investointien määrää. Toisaalta kohonneet rahoituskustannukset ja kuntatalouden haasteet voivat hidastaa investointien toteutumista.

Julkisten investointien kehitykseen vaikuttavat keskeisesti hallituksen päätökset. Suurten hankkeiden ja toimitusten ajoitus voi aiheuttaa vaihtelua investointien määrässä ennustejakson aikana.

Taulukko 11. Kiinteät investoinnit pääomatavaratyypeittäin

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	Osuus vuonna 2023
Volyymin muutos, %						
Talorakennukset	-13,4	-9,1	2,5	7,0	5,0	44,8
asuinrakennukset	-18,9	-17,7	0,5	9,0	6,0	23,3
muut talorakennukset	-5,2	2,2	4,5	5,0	4,0	19,4
Maa- ja vesirakennukset	-7,8	-8,9	4,5	1,0	2,0	9,9
Koneet ja laitteet	-4,3	4,8	14,0	1,0	3,0	23,6
Aineettomat investoinnit ¹	3,8	-5,3	4,0	3,5	3,0	21,7
Yhteensä	-7,4	-5,0	6,0	3,9	3,7	100,0
yksityiset	-8,3	-7,7	4,2	3,9	4,8	82,5
julkiset	-3,1	7,7	13,4	4,2	-0,3	17,5
Investointien hinta, yhteensä	4,8	0,3	1,7	1,9	2,2	
Investointien osuus BKT:sta (käypiin hintoihin), %						
Kiinteät investoinnit	23,3	23,0	23,5	23,9	23,3	
yksityiset	19,3	18,1	18,5	19,0	19,3	
julkiset	4,1	4,9	5,0	4,9	4,1	

¹ Sisältää myös T&K-investoinnit.

1.7 Kotimainen tuotanto

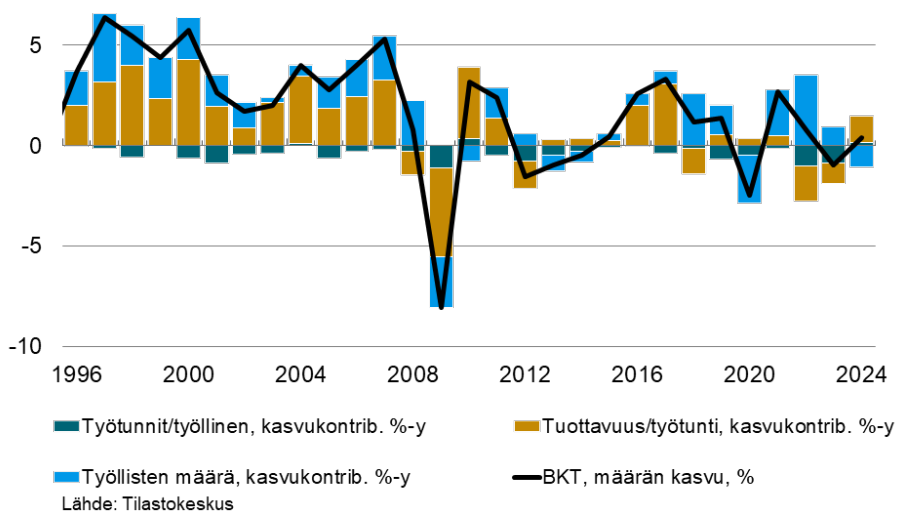
Kokonaistuotannon kasvu nopeutuu. Kiihtyminen on seurausta teollisuuden kasvun jatkumisesta ja ensi vuonna myös rakentamisen sekä palveluiden kohenevasta kehityksestä.

1.7.1 BKT ja tuottavuus

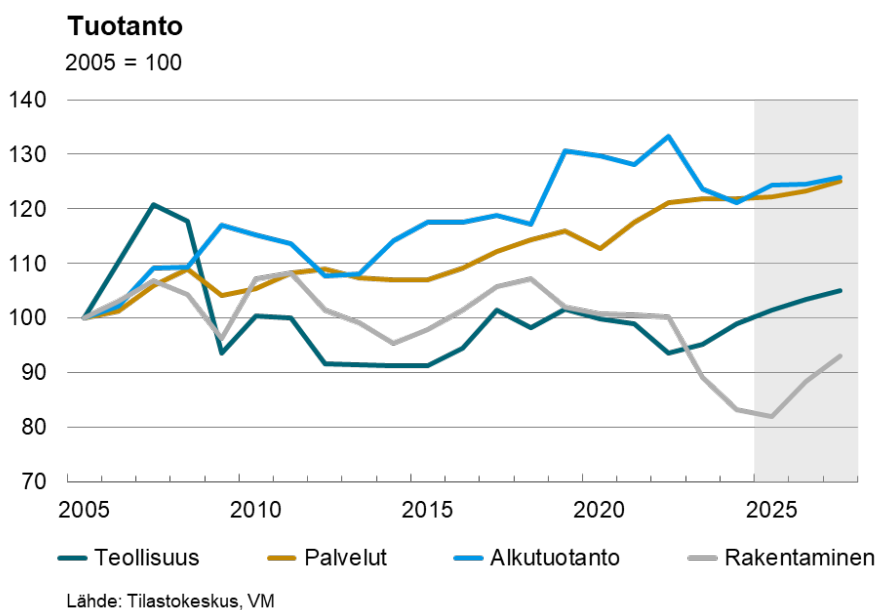
Kokonaistuotanto kääntyi uudestaan hienoiseen kasvuun viime vuonna. Koko talouden arvonlisäys oli 0,3 prosenttia edellisvuotta suurempi, sillä teollisuuden tuotanto lisääntyi jo toista vuotta peräkkäin. Tammi-kesäkuussa 2025 teollisuustuotannon kasvu on jatkunut ja myös alkutuotanto on kääntynyt kasvuun. Palveluiden arvonlisäys sen sijaan supistui alkuvuonna samoin kuin rakennustuotanto.

Talouden tuottavuuskehitys on ollut heikkoa viime vuosina. Vuosina 2021–2024 arvonlisäys työtuntia kohti pysyi keskimäärin muuttumattomana. Erityisesti rakentamisen ja teollisuuden aloilla tuottavuus keskimäärin heikkeni ja palvelualoilla hieman koheni. Vuosina 2025–2027 tuottavuuden arvioidaan kasvavan keskimäärin noin prosentin vuodessa, kun talouskasvu käynnistyy. Tuottavuuden odotetaan kohenevan kaikilla päätoimialoilla.

BKT:n kasvu jaettuna työllisiin, tunteihin ja tuottavuuteen

Kokonaistuotannon kasvu nopeutuu vuonna 2025. Teollisuustuotanto hyöttyy uusien tilausten elpymisestä, ja alkutuotanto on lisääntynyt jo vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Palvelualojen tuotantoa tukevat kasvavat reaaliensiot sekä muiden toimialojen piristyminen. Rakentamisen kuusi vuotta jatkunut tuotannon lasku on päättymässä, mutta toimialan tuotanto ei kasva vielä heikon asuntotuotannon vuoksi tänä vuonna. Kokonaistuotanto kasvaa vuonna 2025 yhteensä 0,8 prosenttia. Kasvu on laajapohjaista, sillä rakentamista lukuun ottamatta päätoimialojen tuotannon ennustetaan lisääntyvän.

Vuonna 2026 rakentaminen nousee keskeiseksi talouskasvun vauhdittajaksi, kun matalammat korot ja koheneva luottamus lisäävät alan kysyntää. Myös palvelujen tuotanto kasvaa nopeammin palkkojen nousun ansiosta. Sekä vuonna 2026 että 2027 kokonaistuotannon kasvuvauhdiksi arvioidaan noin 1,5 prosenttia vuodessa, mikä ylittää niukasti 2000-luvun keskimääräisen kasvuvauhdin.

1.7.2 Toimialat

Teollisuuden kausitasoitettu tuotanto kasvoi kesän aikana hieman keväästä, ylittäen samalla viime vuoden vastaavan jakson tuotannon. Voimakkainta kasvu oli etenkin kemianteollisuuden alalla, jossa kirjattiin myös merkittävä liikevaihdon nousu kesän aikana. Laajemmin teollisuuden liikevaihto on ollut keväästä lähes ennallaan. Metsä- ja kaivosteollisuudessa puolestaan kesän tuotanto koki lievän laskun. Myös tuotoksen ja välituotekäytön erotuksena laskettu jalostuksen arvonlisäys on ollut kesällä kasvussa.

Uusien tilausten kertyminen piirtää tuotannon ja liikevaihdon kasvua vastaavan kuvan teollisuuden kehityksestä. Kemianteollisuuden nousujohteisuus on näkynyt jo pidempään keskiarvoa korkeampana uusien tilausten kasvuna, joka jatkui myös kesällä. Kemianteollisuuden ohella myös metalliteollisuuden uudet tilaukset ovat kasvaneet kuluvan vuoden ajan. Paperiteollisuudessa päinvastoin tilaukset ovat laskeneet. Valmistukseen käytettyjen välituotteiden ostohinnat ovat laskeneet hieman vientihintoja nopeammin kesän aikana, joka on parantanut teollisuuden arvonlisäystä. Etenkin energiatuotteiden tuontihintojen jyrkkä pudotus kesän aikana on parantanut energiantensiivisten toimialojen kuten kemian- ja metsäteollisuuden kilpailuasemaa.

Metsäteollisuuden kehitys vuoden 2025 toisella neljänneksellä oli vaihtelevaa. Kehitykseen vaikuttivat korkea puun hinta sekä vaimea ja epävakaa markkinakysyntä. Metsäteollisuuden arvonlisäyksen ylänostein kehitys on kuitenkin jatkunut jo puolentoista vuoden ajan, jatkaen nousuaan keväällä. Viime vuoden aikana metsäteollisuudessa tuotanto kasvoi teollisuuden aloista eniten 3,3 prosenttia, vaikka metsäteollisuuden liikevaihdon heikko kehitys on jatkunut jo pidempään. Heikkoa kehitystä voi osaltaan selittää metsäteollisuuden tuotannon siirtyminen kohti vähemmän arvokasta kuitupuun käyttöä biomassan ja hakkeen tuotannon lisäämiseksi. Toinen merkittävä muutos on Yhdysvaltojen talouspolitiikan epävarmuuden aikaansaama haastava ja epävakaa markkinaympäristö.

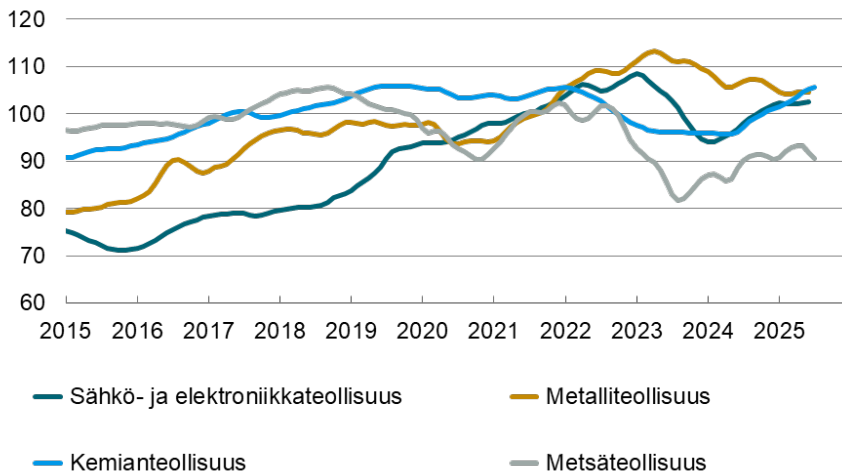
Metsäteollisuudesta poiketen kemianteollisuuden kehitys on ollut kuluvan vuoden aikana poikkeuksellisen voimakasta, vaikka vientinäköymien lisäksi kemianteollisuus seuraa myös kotimaisen metsäteollisuuden suhdanteita. Vaikka energiahintojen lasku on tukenut toimialan näkymiä – kemianteollisuus on metsäteollisuuden jälkeen Suomen suurin energiankäyttäjä – arvonlisäys on kehittynyt kevättalvella

heikosti. Uusien tilauksien kehitys on kuitenkin ollut kuluvan vuoden aikana nousujohteista ja tilauskannat ovat palautuneet edellisen puolen vuoden aikana viime syksyn pohjalukemista. Kemianteollisuus kirjasi kesällä suurimman tuotannon volyymin kasvun vuosimuutoksen kolmeenkymmeneen vuoteen.

Metalliteollisuuden vientinäköymät ovat olleet hankalat Yhdysvaltojen asetettua tärkeälle ja alumiinille korkean 50 prosentin tullitason. Tullien aikaansaama epävarmuus on näkynyt vientimarkkinoiden heikkoutena. Metalliteollisuudessa tuotanto on kehittynyt heikosti viime talvesta lähtien, tuotannon kasvaessa alle sen historiallisen keskiarvon. Metalliteollisuudessa tilaukset ovat kuitenkin kevään jälkeen kasvaneet merkittävästi. Tilaukantojen vuosimuutokset ovat olleet talvesta asti kasvussa, mikä enteilee tulevien tuotantomäärien kasvua heikon edellisvuoden jälkeen. Edellisvuoden aikana tuotanto metalliteollisuudessa laski teollisuuden aloista eniten, 2,3 prosenttia. Sen sijaan metalliteollisuuden alle lukeutuvan tärkeän vientialan sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto hypähti viime vuonna ylöspäin peräti yli viidenneksen ja kokonaisuutena metalliteollisuuden tuotanto lisääntyi selvästi vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi toimialoittain

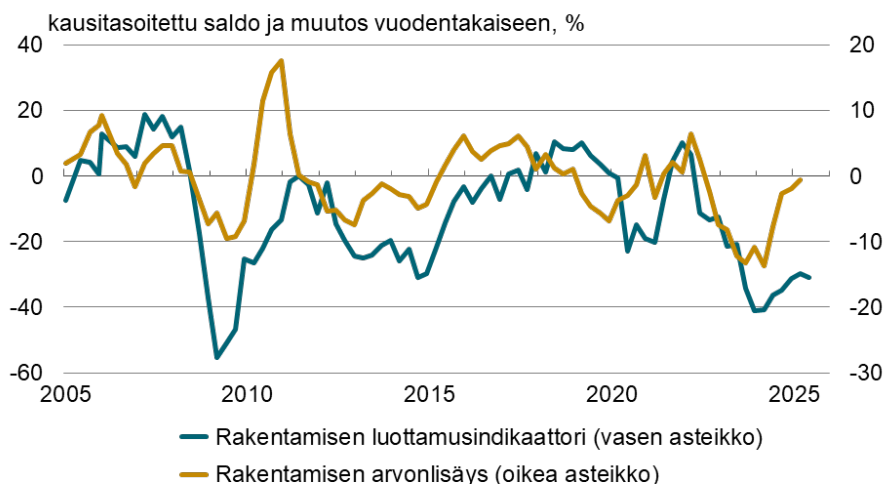
2021 = 100, trendi

Lähde: Tilastokeskus

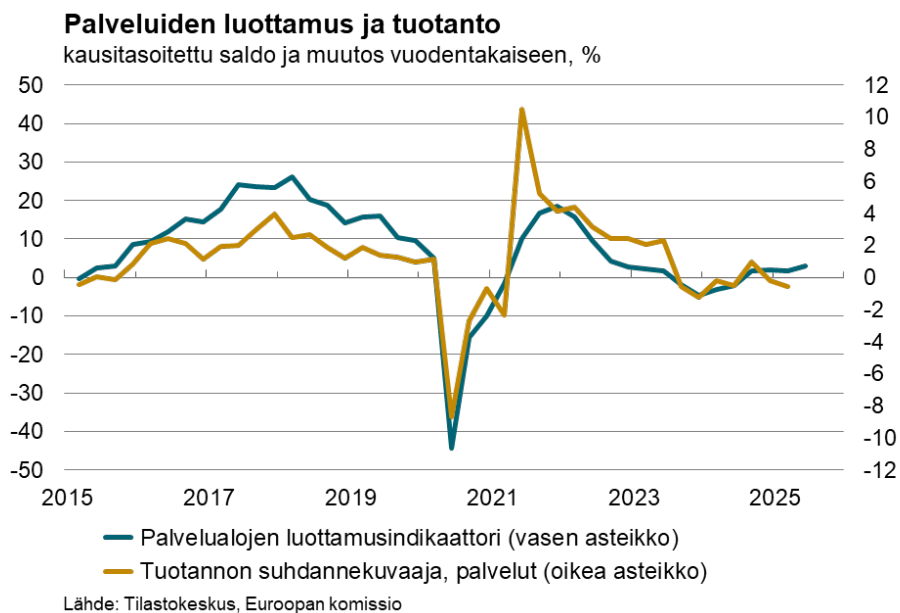
Rakentamisen laskussa on pohja saavutettu, mutta rakentamisen arvonlisäys ei kuitenkaan ole vielä lähtenyt kasvuun. Rakentamisen liikevaihdon volyymissa on sen sijaan ollut jo kasvua. Rakentamisen näkymät ovat hieman parantuneet, mutta ovat edelleen selvästi normaalia heikommät ja rakentamisen toipuminen ottaa aikansa. Vuonna 2025 rakentamisen arvonlisä vielä supistuu, mutta kasvaa ensi vuonna noin kahdeksan prosenttia. Rakentamisen toipumista tukevat energiasiirtymään liittyvät investoinnit ja asuntorakentamisen elpyminen.

Rakentamisen luottamus ja tuotanto

Lähde: Tilastokeskus, Euroopan komissio

Kaupan toimialoilla kuluvan vuoden toinenkaan neljännes ei tuonut käännettä mataliin myyntilukuihin ja myynnin volyyymi väheni hieman vuoden takaiseen nähden. Kaupan suhdannetilanne koetaan EK:n suhdannebarometrin mukaan hyvin heikoksi, mutta suhdannenäkymät ovat neutraalit eli myynnin ei odoteta enää merkittävästi laskevan. Vuonna 2025 kaupan arvonlisäys laskee vielä hieman, mutta vuonna 2026 volyymin odotetaan kääntyvän kasvuun.

Muissa yksityisissä palveluissa myynnin volyymi kasvoi hieman huhti-kesäkuussa edellisvuoteen verrattuna. Palvelualojen luottamusindikaattori on edelleen keskimääräistä heikommalla tasolla ja suhdanneodotukset ovat vaihtelevia. Vuonna 2025 palveluiden arvonlisäys (ml. kauppa ja julkiset palvelut) kasvaa 0,3 prosenttia. Vuonna 2026 palvelut kasvavat vajaan prosentin, kun korkotason lasku ja suhdanne-tilanteen paraneminen teollisuudessa ja rakentamisessa lisäävät yksityisten palvelujen kysyntää, vaikkakin julkisten palvelujen tuotanto supistuu menosäästöjen takia.

Taulukko 12. Tuotanto toimialoittain

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	Osuus vuonna 2023 ¹
Volyymin muutos, %						
Teollisuus	1,6	3,9	2,6	1,8	1,6	20,6
Rakentaminen	-11,1	-6,7	-1,5	7,9	5,2	6,2
Maa- ja metsätalous	-7,3	-1,9	2,6	0,2	0,9	2,7
Teollisuus ja rakentaminen	-1,3	1,5	1,8	3,1	2,4	26,8
Palvelut	0,6	0,0	0,3	0,9	1,4	70,5
Tuotanto yhteensä perushintaan	-0,2	0,3	0,8	1,4	1,7	100,0
Bruttokansantuote markkinahintaan	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7	
Kansantalouden työn tuottavuus	-0,3	1,2	1,8	0,7	0,4	

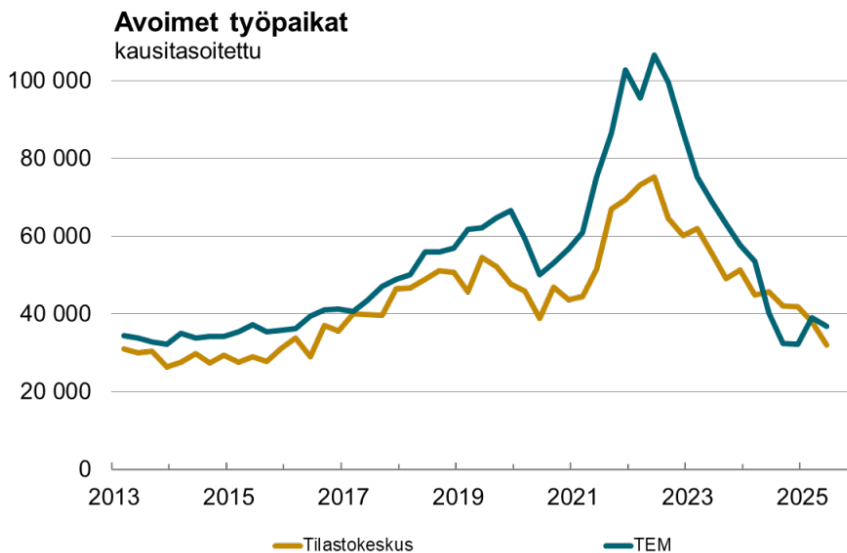
¹ Osuus käypähintaisesta tuotannosta perushintaan.

1.8 Työmarkkinat

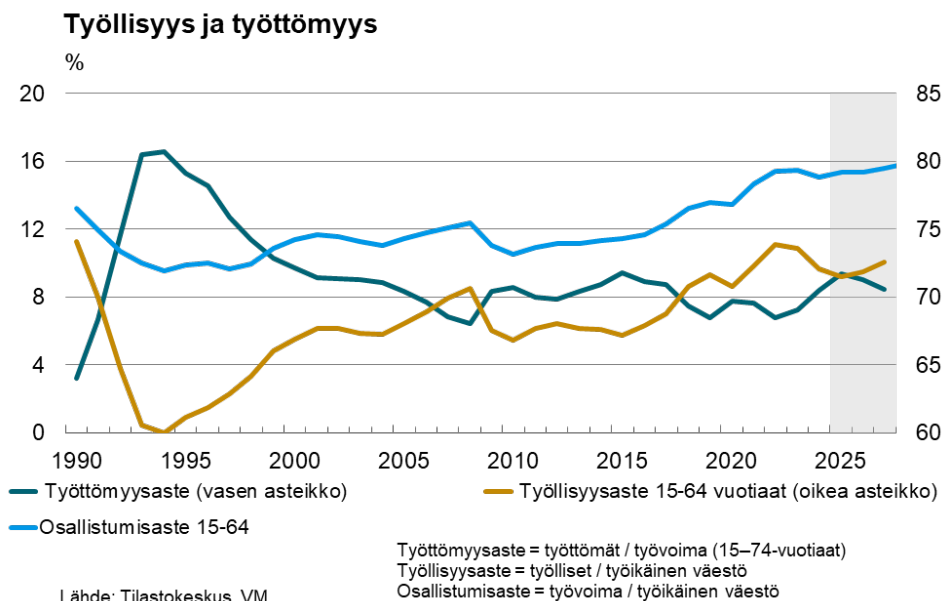
Työmarkkinoiden käänne on luvassa ensi vuonna. Työttömyys jää rakenteellista tasoaan selvästi korkeammaksi vielä vuonna 2027.

Työmarkkinoiden käänne parempaan siirtyy ensi vuoteen. Pari vuotta jatkunut heikko työmarkkinasuhdanne ei vielä osoita kohenemisen merkkejä. Alkuvuonna 2025 työllisten lukumäärä supistui 0,7 prosenttia ja työttömien lukumäärä lisääntyi 13,1 prosenttia. Runsaimmin työllisyys on viime vuodesta vähentynyt alkutuotannossa ja julkisen hallinnon palvelualoilla. Lisäksi työllisyysasteen trendi on laskeutunut vuodenvaihteesta. Toisaalta työllisten lukumäärä on lisääntynyt merkittävästi rakentamisen alalla sekä rahoitus- ja vakuutuspalveluissa. Työttömien lukumäärä on lisääntynyt enemmän kuin työllisten lukumäärä vähentynyt, joten työvoimaa on työmarkkinoilla runsaasti. Parina viimeisimpänä vuotena väestöön suhteutettuna työvoimaa oli yhtä paljon kuin viimeksi 1980–90 lukujen vaihteessa. Tehtyjen työtuntien määrä supistui työllisten määrää enemmän, joten keskimääräinen työaika supistui työllistä kohden. Kehitykseen vaikutti osa-aikaisten palkansaajien määrän lisääntyminen ja kokoaikaisten vähentyminen.

Vaimea talouskasvu ei vielä kohenna työvoiman kysyntää. Alkuvuoden heikko työllisten lukumäärän kehitys ja avoimien työpaikkojen määrän lasku viittaavat työllisten määrän laskun jatkumiseen. Yritysten työllistämisaikomukset eivät ole vielä laajasti kohentuneet, vaikka palvelualoilla ja teollisuudessa selkeää vähentämistarvetta ei enää näyttäisi olevan. Rakennusosalalla ja vähittäiskaupassa työllistäminen heikkenee loppuvuoden aikana. Avoimien työpaikkojen määrä supistuu yhä suurilla päätoimialoilla teollisuutta lukuun ottamatta. Teollisuuden uusien tilausten arvo on lisääntynyt alkuvuonna laaja-alaisesti, joten teollisuuden työvoiman kysyntä näyttää muita toimialoja vähemmän negatiiviselta. Osa-aikaisten työsuhteiden määrän lisääntyessä työtunnit supistuvat runsaasti, vaikka työllisten lukumäärä supistuu vain hieman. Maahanmuutto tukee osaltaan työvoiman tarjontaa, kuten myös korkea työttömien lukumäärä. Hallituksen työllisyyttä edistävien toimien vaikutus on vielä vuonna 2025 hyvin rajallinen, vaikka ne tukevatkin työn tarjontaa.

Vuosina 2026–2027 talous kasvaa nopeammin, ja työllisyys lisääntyy vuosittain keskimäärin runsaan prosentin. Kasvu on laaja-alaista, ja sitä tukevat myös hallituksen vuodesta 2024 alkaen toteuttamat työvoiman tarjontaa edistävät toimet. Näiden toimien arvioidaan lisäävän työllisiä kymmenillä tuhansilla vuoteen 2027 mennessä. Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) nousee noin 72,5 prosenttiin, jääden silti selvästi vuoden 2022 lähes 74 prosentin huipputasoa matalammaksi. Työllisyyttä edistää myös työikäisen väestön kasvu, joka johtuu erityisesti maahanmuutosta: 15–64-vuotiaita arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 40 000 enemmän kuin vuonna 2024. Nettomaahanmuutto on hidastunut viime vuosien huipputasosta, koska maahanmuutto EU-maista on vähentynyt alkuvuonna.

Työttömien lukumäärä lisääntyi tammi-kesäkuussa viime vuoteen verrattuna yhä laaja-alaisesti ja runsaasti. Erityisesti naisten työttömyys lisääntyi kaksinumeroisesti. Erityisen runsaasti lisääntyi 35–44-vuotiaiden työttömyys. Ammattiryhmissä työttömyyden kasvu kosketti erityisesti erityisasiantuntijoita sekä palvelu- ja myyntiammateissa toimivia. Alkutuotantoammateissa työttömyys supistui. Työttömien lukumäärän trendi on kevään jälkeen kääntynyt uudestaan nousuun.

Vuonna 2025 työttömyys kasvaa edelleen, vaikkakin hitaammin kuin viime vuonna. Erityisesti julkisen palvelusektorin säästötarpeet hidastavat työllisyyden kohene- mista ja osaltaan kasvattavat työttömyyttä. Työttömyysaste nouseekin keskimäärin lähes yhdeksään ja puoleen prosenttiin. Vuosina 2026–2027 talouden piristymi- nen auttaa vähentämään työttömyyttä, mutta ammattitaitoiseen työvoimaan kohdistuvat korkeammat osaamisvaatimukset hidastavat tätä kehitystä. Vuonna 2027 työttömyysaste jää lähes kahdeksaan ja puoleen prosenttiin, selvästi Suo- men rakenteellisen työttömyyden noin seitsemäksi ja puoleksi prosentiksi arvioitua tasoa korkeammalle.

Taulukko 13. Työvoimatase

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
1 000 henkeä keskimäärin vuodessa					
Työikäinen väestö (15–74-vuotiaat)	4 131	4 153	4 165	4 177	4 185
Työikäinen väestö (15–64-vuotiaat)	3 442	3 474	3 489	3 502	3 513
Työvoima (15–74-vuotiaat)	2 830	2 840	2 860	2 872	2 892
Työlliset (15–74-vuotiaat)	2 628	2 602	2 593	2 614	2 649
siitä 15–64-vuotiaat	2 532	2 504	2 495	2 515	2 549
Työttömät (15–74-vuotiaat)	204	238	267	258	243
Määrän muutos, 1 000 henkeä					
Työikäinen väestö (15–64-vuotiaat)	21	32	15	13	11
Työlliset (15–64-vuotiaat)	6	-28	-9	20	33
Prosenttia					
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat)	73,6	72,1	71,5	71,8	72,6
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat)	77,9	76,7	76,2	76,5	77,3
Työttömyysaste (15–74-vuotiaat)	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
1 000 henkeä vuoden aikana					
Maahanmuutto, netto	58	47	35	33	30

1.9 Keskipitkän aikavälin näkymät 2028–2029

Suomen talouden odotetaan kasvavan 1,6 prosenttia vuosina 2028 ja 2029. Työllisyysaste nousee 74,2 prosenttiin vuonna 2029. Bruttokansantuote kasvaa potentiaalista tuotantoa nopeammin tarkastelujaksolla, ja tuotantokuilu sulkeutuu vuonna 2029.

Keskipitkän aikavälin kehitysarvio perustuu arvioon potentiaalisen tuotannon kehityksestä, sillä sen ajatellaan määrittävän talouden kasvuedellytykset suhdan-neperiodin jälkeen.¹ Potentiaalinen tuotanto viittaa talouden pitkän aikavälin kasvu-uraan tai kestävään, vakaan inflaation takaavaan tuotannon tasoon, joka on saavutettavissa talouden kapasiteetin ollessa normaalikäytössä.

Keskipitkällä aikavälillä Suomen talouden odotetaan kasvavan kohtalaisesti. Vuosina 2028 ja 2029 bruttokansantuotteen ennakoidaan kasvavan 1,6 prosenttia vuodessa. Kasvua tukevat muun muassa yksityisten investointien vahva kehitys, jota vauhdittavat vihreän siirtymän edellyttämät panostukset. Myös erityisesti vuodelle 2029 kohdistetut puolustusmenojen lisäykset tukevat bruttokansantuotteen kasvua.²

Työllisyysasteen (15–64-vuotiaat) arvioidaan kohoavan 73,3 prosenttiin vuonna 2028 ja 74,2 prosenttiin vuonna 2029. Työllisyyden kehitykseen vaikuttavat sekä talouden suhdanne että hallituksen työllisyystoimet. Työttömyysasteen puolestaan arvioidaan laskevan ja työttömyyskuilun odotetaan sulkeutuvan vuonna 2029,

-
- 1 Valtiovarainministeriö käyttää potentiaalisen tuotannon ja tuotantokuilun arvioinnissa EU:n komission ja jäsenmaiden yhdessä kehittämää tuotantofunktiomenetelmää, jossa potentiaalisen tuotannon kasvu jaetaan arvioihin potentiaalisen työpanoksen, pääoman ja potentiaalisen kokonaistuottavuuden kehityksestä. Potentiaalinen tuotanto ja tuotantokuilu ovat havaitsemattomia muuttujia, joiden arviointiin liittyy epävarmuutta etenkin voimakkaan suhdannesyklin sekä tuotantorakenteen nopean muutoksen aikana.
 - 2 Tyypillisesti bruttokansantuotteen kasvu määräytyy keskipitkällä aikavälillä potentiaalisen tuotannon kasvun perusteella. Lähtökohtana on sovittava bruttokansantuotteen kasvu niin, että tuotantokuilu umpeutuu tarkastelujakson lopulla. Tästä perusoletuksesta voidaan kuitenkin poiketa, mikäli on selvää, että säännön noudattaminen tuottaisi epäuskottavia tuloksia. Tällöin tuotantokuilu voi tilanteen mukaan olla positiivinen tai negatiivinen.

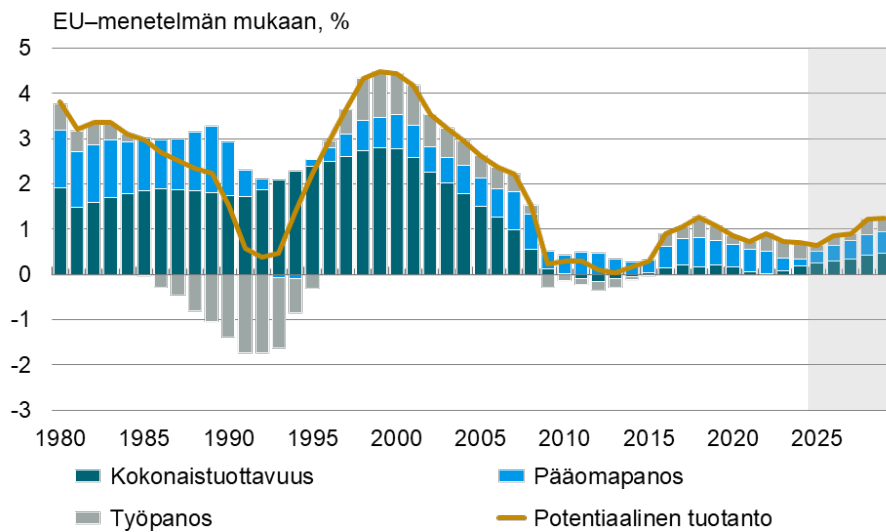
jolloin työttömyysasteen ennakoidaan olevan 7,6 prosenttia. Kuluttajahintojen nousun arvioidaan saavuttavan Euroopan keskuspankin 2 prosentin inflaatiotavoitteen jo vuonna 2028, ja pysyvän tällä tasolla myös vuonna 2029.

Vuosina 2025–2029 potentiaalisen tuotannon arvioidaan kasvavan keskimäärin prosentin vuodessa. Kasvu muodostuu työpanoksen, pääomakannan ja kokonaistuotavuuden kehityksistä. Työpanoksen vaikutuksen arvioidaan olevan keskimäärin 0,2 prosenttiyksikköä vuodessa. Työpanoksen kasvukontribuutiota heikentää työllistä kohden laskettujen työtuntien kasvuvaikutuksen jo pitkään jatkunut negatiivinen kehitys. Myös työikäisen väestön positiivinen kasvuvaikutus hiipuu tarkastelujakson lopulla.

Pääomakannan kehitys tukee potentiaalisen tuotannon kasvua keskimäärin 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa vuosina 2025–2029. Pääomakannan kasvun merkitys on ollut koko 2000-luvun ajan melko vakaa.

Kolmantena kasvun lähteenä on kokonaistuottavuus, jonka kasvun ennakoidaan vahvistuvan tarkastelujakson lopulla verrattuna 2020-luvun alkuun. Kasvu jää kuitenkin vaatimattomaksi 2000-luvun alkuvuosiin verrattuna. Hidasta kehitystä selittävät muun muassa talouden rakennemuutos, jossa korkean tuottavuuden toimialojen supistuminen ja palveluvaltaistuminen ovat alentaneet kokonaistuottavuuden kasvuvauhtia. Sama kehitys on ollut nähtävissä myös muissa kehittyneissä talouksissa, mutta Suomessa tuottavuuden kasvu on ollut erityisen hidasta. Vuosina 2025–2029 kokonaistuottavuuden kasvun vaikutuksen arvioidaan olevan keskimäärin noin 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa, kun se 2000-luvun alussa oli keskimäärin noin kaksi prosenttiyksikköä vuodessa.

Potentiaalisen tuotannon kasvu ja sen osatekijät

Taulukko 14. Keskeisiä lukuja keskipitkällä aikavälillä

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
BKT markkinahintaan, volyymin muutos, %	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7	1,6	1,6
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307	320	332
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9	2,0	2,0
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4	7,9	7,6
Työllisyysaste, %	73,6	72,1	71,5	71,8	72,6	73,3	74,2
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ¹	-2,3	-2,5	-2,2	-1,6	-0,8	-0,4	0,0
Potentiaalisen tuotannon kasvu, % ¹	0,7	0,7	0,6	0,8	0,9	1,2	1,2
Suhteessa BKT:hen, %							
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4	-3,1	-3,1
Valtionhallinto	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7	-3,6	-3,8
Kuntahallinto	-0,4	-0,3	-0,6	-0,5	-0,6	-0,4	-0,4
Hyvinvointialueet	-0,6	-0,6	0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,3
Sosiaaliturvarahastot	1,4	0,1	0,4	0,9	0,8	1,3	1,3
Rakenteellinen jäämä	-1,6	-3,0	-3,0	-2,6	-3,0	-2,9	-3,1
Julkisyhteisöjen velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6	89,6	90,6
Valtionvelka	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7	68,8	69,9

¹ Arvioitu EU:n yhteisellä menetelmällä.

2 Julkinen talous

2.1 Julkisyhteisöt yhteensä

Julkisyhteisöjen vuosi 2024 oli heikko. Tänä vuonna alijäämä paranee hieman sopeutustoimien ja suhdanteen vetämänä, vaikka suuret puolustushankinnat kasvattavat menoja. Vuonna 2026 alijäämä kohenee 3,6 prosenttiin. Suuret puolustushankinnat rasittavat menoja lisää myös vuosikymmenen lopulla. Alijäämä jää koko ennustekaudella suuremmaksi kuin 3 % suhteessa BKT:hen. Velkasuhde harppaa tänä vuonna lähelle 87 prosenttia, vakiintuu hetkellisesti vaalikauden taitteessa reiluun 88 prosenttiin, jonka jälkeen se kääntyy maltilliseen kasvuun. Vuonna 2029 velkasuhde on piirun verran yli 90 prosenttia.

Julkisen talouden alijäämä syveni 4,5 prosenttiin ja julkinen velkasuhde kasvoi 82 prosenttiin viime vuonna. Kuluvana vuonna julkisen talouden tilanne alkaa parantua, kun sopeutustoimien vaikutukset tulevat pääosin voimaan. Heikossa suhdanteessa verotulojen kasvu on kuitenkin vaisua kuluvaan vuoteen vaikuttavista veronkorotuksista huolimatta. Rahoitusasema asettuu -4,3 prosenttiin. Menojen kasvu paikallishallinnossa on edelleen maltillista. Valtion alijäämä kohenisi selvemmin, ellei menoja kasvattaisi samalla puolustushankinnat. Ensimmäiset F-35-koneet arvioidaan toimitettavan ilmavoimille loppuvuonna, mikä tarkoittaa, että niiden alijäämävaikutus alkaa näkyä täysipainoisesti. Lisäksi tekeillä on paljon muitakin kalusto- ja varustehankintoja.

Ensi vuonna julkisten menojen kasvu on edelleen vaimeata, mutta verokertymä kasvaa talouden toipuessa veronalennuksista huolimatta. Vuoteen 2026 kohdistuu aiemmin päätettyjä sopeutustoimia sekä syksyllä päätettyjä uusia toimia, jotka hidastavat menojen kasvua. Vuoden 2026 alijäämää parantaa myös työttömyysvaikutusmaksun korotus. Julkisen talouden alijäämä kohenee 3,6 prosenttiin ja velkaantumisen hidastuu.

Vuoteen 2028 mennessä julkisen talouden alijäämä paranee 3,1 prosenttiin. Hallituksen huhtikuussa 2025 linjaama puolustusmenojen nosto 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2029 mennessä nostaa voimakkaasti menoja vuonna 2028 ja erityisesti vuonna 2029. Tämä heikentää myös julkisen talouden alijäämää ja nopeuttaa velkaantumista.

Valtionhallinto on julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin. Sektorin alijäämä heikkenee tänä vuonna 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja paranee, kunnes puolustusmenojen kasvu heikentää rahoitusasemaa. Valtionhallinnon alijäämää parantaa hallituksen tekemät sopeutustoimet, mutta puolustus- ja korkomenojen kasvu taas vaikuttaa sitä heikentävästi.

Paikallishallinto pysyi viime vuonna edelleen alijäämäisenä, mutta sektorin menojen kasvu saatiin maltilliseksi. Paikallishallinnon kulutusmenot kasvoivat enää vain 2 prosenttia, kun vuotta aiemmin kasvua oli noin 10 prosenttia. Tänä vuonna menot kasvavat hieman nopeammin palkankorotusten ja TE-palvelu-uudistuksen vuoksi.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee kuluvana vuonna, mikä aiheutuu mm. kulutusmenojen ja investointien kasvusta, vaimeasta verotulojen kehityksestä ja valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista. Vaikka kuntien verotulojen kasvu kiihtyy voimakkaasti ensi vuonna, kuntahallinnon alijäämä pienenee vain hieman ja on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, sillä sopimuskorotukset kiihdyttävät kustannusten nousua ja hallituksen valtionapuleikkaukset hidastavat kuntahallinnon tulojen kasvua. Kun määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät, kuntahallinnon alijäämät supistuvat hieman ennustejakson lopulla.

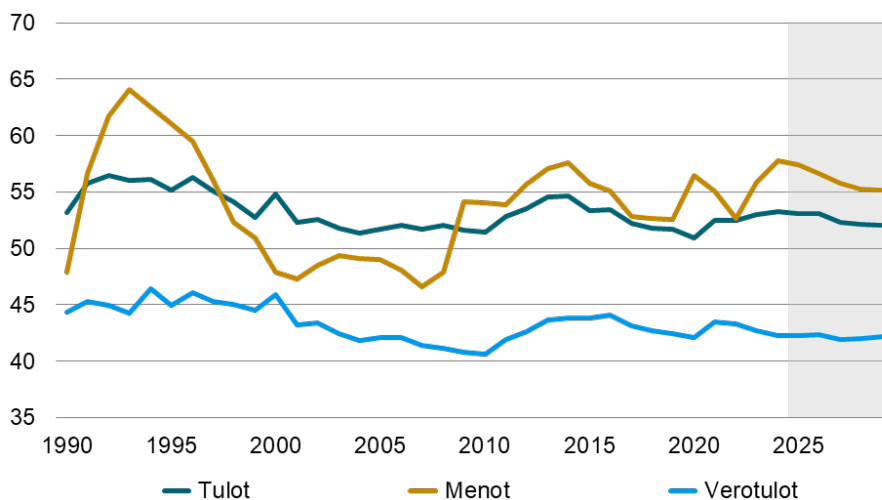
Hyvinvointialueet onnistuivat vakauttamaan taloutensa viime vuonna, mutta eivät vielä parantamaan alijäämäistä rahoitusasemaansa. Tänä vuonna rahoitusasema saadaan tasapainoon valtionrahoituksen kasvun sekä sopeutustoimien avulla. Sopeutuspaaineet alueilla kuitenkin jatkuvat, sillä niiden pitäisi vielä pystyä kattamaan aiempien vuosien taseisiin kertyneet alijäämänsä. Vuosina 2026–2027 alueiden rahoitusasema pysyy lähellä tasapainoa, ja menojen kasvu on noin 3,6 prosenttia vuosittain.

Sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema on tänä vuonna yhteensä 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ylijäämän arvioidaan kasvavan ennustekauden aikana 1,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Työeläkelaitokset pysyvät ylijäämäisinä läpi ennustekauden

erityisesti sektorin saamien omaisuustulojen ja työeläkemaksutuottojen myötä. Muut sosiaaliturvarahastot paranevat tämän vuoden alijäämästä 0,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen ensi vuonna ja ennustekauden aikana 0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen erityisesti työttömyysvakuutusmaksujen noston seurauksena.

Julkisyhteisöjen tulot, verotulot ja menot

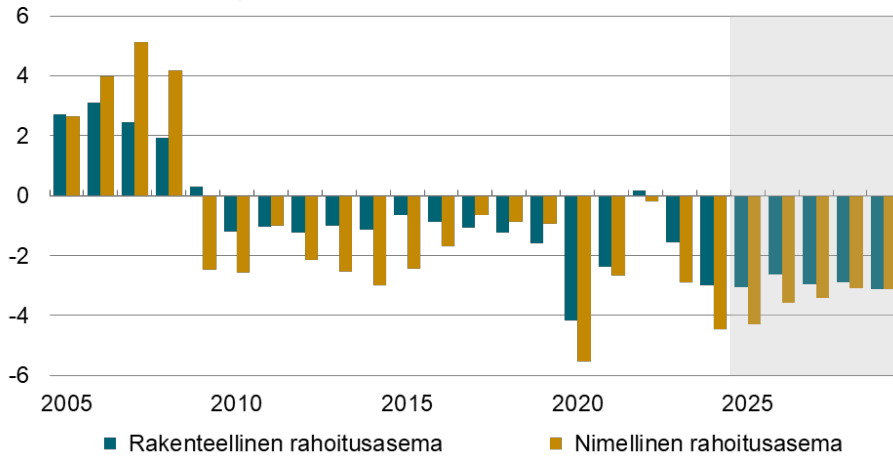
suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen nimellinen ja rakenteellinen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %

Laskelmat perustuvat EU-komission tuotantofunktiolähestymistapaan

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 15. Julkisyhteisöt

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Välittömät verot	43,6	44,2	45,0	46,1	47,6
Tuotannon ja tuonnin verot	37,6	38,5	39,9	41,5	42,3
Sosiaalivakuutusmaksut	34,2	32,7	34,4	36,3	37,8
Verot ja sosiaalivakuutusmaksut yhteensä ¹	116,4	116,6	120,3	125,0	128,7
Omaisuuksut	9,6	10,6	10,7	10,9	11,4
Myynti- ja maksutuotot (ml. tuotos omaan käyttöön)	16,9	17,8	18,2	18,5	19,0
Muut tulot	1,6	2,2	1,9	2,2	1,6
Kokonaistulot	144,6	147,1	151,1	156,5	160,7
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	67,4	69,4	70,3	71,9	73,9
Tukipalkkiot	2,8	3,3	3,2	3,2	3,1
Sosiaalietuudet ja -avustukset	58,9	62,2	63,8	64,6	66,0
Muut tulonsiirrot	7,0	6,7	6,7	7,2	7,2
Omaisuuksien menot	3,2	4,4	4,4	4,8	5,6
Pääoman bruttomuodostus	11,3	12,1	13,9	14,7	15,1
Muut menot	1,8	1,4	1,0	0,6	0,4
Kokonaismenot	152,5	159,4	163,4	167,1	171,3
Kulutusmenot	70,1	71,9	73,5	75,6	78,0
Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-7,9	-12,3	-12,3	-10,5	-10,5
Valtionhallinto	-9,1	-10,1	-12,0	-11,7	-11,5
Kuntahallinto	-1,1	-0,9	-1,6	-1,5	-1,7
Hyvinvointialueet	-1,6	-1,6	0,2	0,0	0,1
Työeläkelaitokset	2,6	1,7	2,0	2,5	2,1
Muut sosiaaliturvarahastot	1,3	-1,3	-0,9	0,2	0,5
Perusjäämä ²	-4,7	-8,0	-7,9	-5,8	-5,0

¹ Sisältää pääomaverot.² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

Taulukko 16. Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Suhteessa BKT:hen, %					
Verot ja sosiaaliturvamaksut	42,7	42,2	42,3	42,4	41,9
Julkisyhteisöjen menot	55,9	57,8	57,4	56,6	55,7
Nettoluotonanto	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4
Valtionhallinto	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7
Kuntahallinto	-0,4	-0,3	-0,6	-0,5	-0,6
Hyvinvointialueet	-0,6	-0,6	0,1	0,0	0,0
Työeläkelaitokset	1,0	0,6	0,7	0,8	0,7
Muut sosiaaliturvarahastot	0,5	-0,5	-0,3	0,1	0,2
Julkisyhteisöjen velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6
Valtionvelka	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7
Perusjäämä ¹	-1,7	-2,9	-2,8	-2,0	-1,6
Rakenteellinen jäämä	-1,6	-3,0	-3,0	-2,6	-3,0
Julkisyhteisöjen nettomenot, vuotuinen muutos, % ²	-	3,5	1,3	2,0	3,5
Julkisyhteisöjen työllisyys, 1 000 henkeä	704	707	702	702	700
Valtionhallinto	153	155	151	148	146
Kuntahallinto	264	260	260	259	259
Hyvinvointialueet	274	279	278	282	282
Sosiaaliturvarahastot	13	13	13	13	13

¹ Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

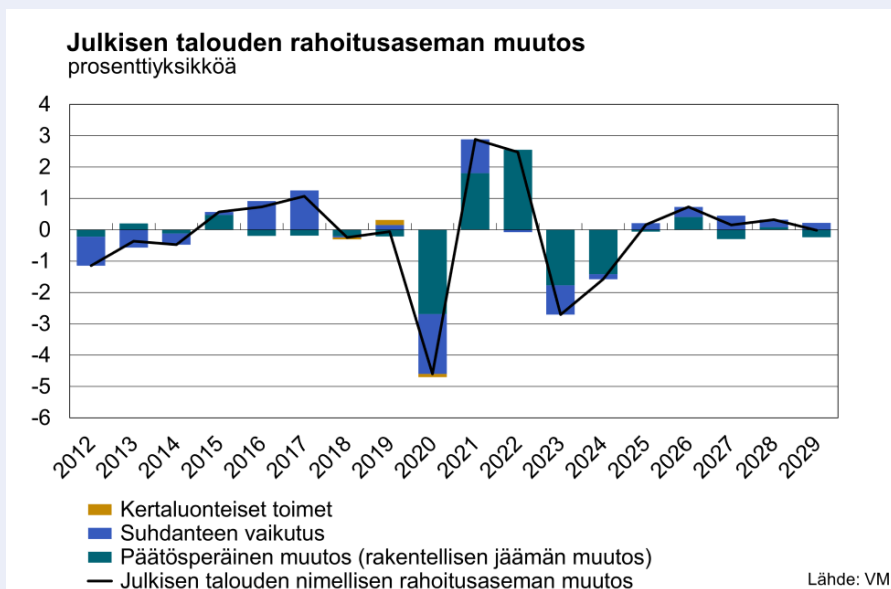
² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, 2 artikla 2 kohta.

Finanssipolitiikan mitoitus

Julkisen talouden rahoitusasema paranee hieman tänä ja voimakkaammin ensi vuonna, ja ennustekauden lopulla julkisen talouden alijäämä on hieman yli kolme prosenttia BKT:sta. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden rahoitusasemaa, mutta samalla puolustus, hoiva- ja hoitomenot sekä velanhoitomenot kasvavat ja heikko taloustilanne hidastaa alijäämän kohentumista. Hallituksen syksyn 2025 budjettiriihessä päättämät toimet parantavat julkista taloutta staattisesti tarkasteltuna erityisesti vuonna 2027, lähes puoli miljardia euroa.

Rakenteellisen eli suhdanteen vaikutuksesta puhdistetun rahoitusaseman muutoksella mitattuna finanssipolitiikan mitoitus on hieman elvyttävä tänä vuonna ja kiristävä ensi vuonna. Jos tarkastellaan rakenteellista perusjäämän muutosta, eli rahoitusjäämän muutosta ilman korkojen vaikutusta, on mitoitus myös hieman elvyttävä tänä ja kiristävä ensi vuonna. Vuoden 2026 jälkeen rakenteellinen jäämä ja rakenteellinen perusjäämä vuoroin heikkenevät ja kohentuvat ennustekauden loppuun asti.

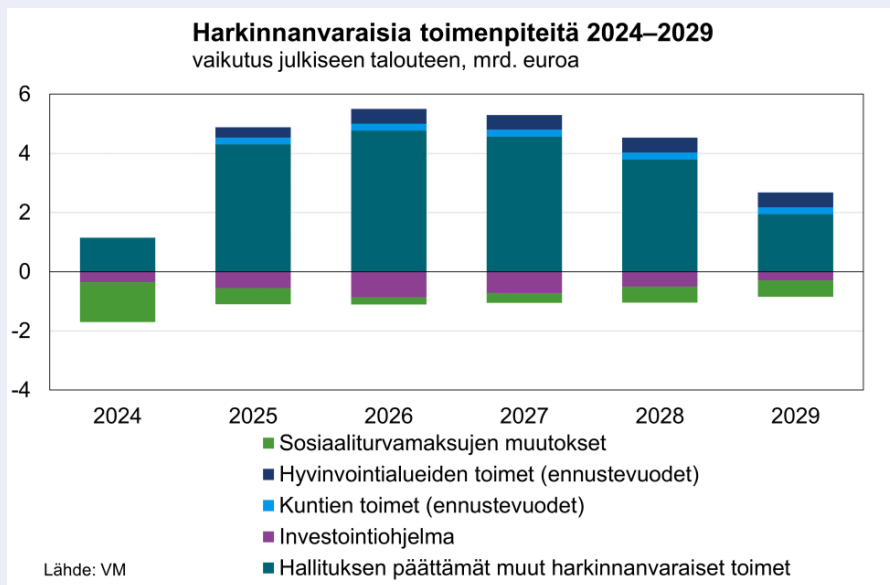
Julkinen talous heikentyy rakenteellisesti myös ilman varsinaisia perinteisiä elvytystoimia, kun väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja vuosittain. Hallituksen päättämät julkisen talouden sopeutustoimet ovat astuneet voimaan asteittain vuodesta 2024 lähtien ja kevään 2024 lisätoimet erityisesti vuonna 2025. Rakenteellista jäämää painavat myös kasvavat korkomenot, ja suhdannekorjattu perusjäämä kehittyikin rakenteellista jäämää suotuisammin vuosina 2026–2027.

Finanssipolitiikan mitoitusta voidaan tarkastella myös laskemalla yksittäisiä päätöksiä yhteen niin sanotusti "alhaalta-ylös". Seuraavassa kuviossa on kuvattu hallituksen päättämien julkisiin tuloihin ja menoihin vaikuttavien toimenpiteiden mittaluokka kumulatiivisesti budjettivuosittain. Kuvio sisältää myös muut kuin hallituksen päättämät julkiseen talouteen vaikuttavat toimet, eli kuntien ja hyvinvointialueiden toimet sekä sosiaaliturvamaksujen muutokset. Vertailukohdana on kevään 2023 tekninen julkisen talouden suunnitelma ja luvut on esitetty budjetoidun mukaisesti.

Kuviossa on tumman vihreällä palkilla esitetty istuvan hallituksen meno- ja tulo päätökset lukuun ottamatta investointiohjelmaa. Investointiohjelman menot (violetti palkki) on huomioitu siltä osin kuin menoja on päätetty. Kun huomioidaan em. hallituksen toimet julkisen talous vahvistuu hieman alle 4 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla ja hieman yli 1,6 miljardia euroa vuoden 2029 tasolla. Pääosa aiemmin päätettyjen sopeutustoimien vaikutuksista on alkanut näkyä vuonna 2025.

Kun huomioidaan hallituksen päätösten lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden toimet sekä sosiaaliturvamaksujen muutosten vaikutukset, on eri toimien julkista taloutta vahvistava vaikutus runsaat 4 mrd. vuoden 2027 tasolla ja hieman yli 1,8 miljardia euroa vuoden 2029 tasolla. Sosiaaliturvamaksujen muutosten vaikutus sisältää arvioidun vaikutuksen verotuloihin. Mukaan on otettu kaikki maksumuutokset, jolloin käytäntö on sama kuin laskettaessa nettomenoja EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaisesti. Kuviossa ei huomioida hallituksen työllisyystoimien epäsuoria ja dynaamisia vaikutuksia julkisen talouden rahoitusasemaan eikä budjetin ulkopuolisia toimia, kuten korkotukilainavaltuuden leikkaamisen vaikutuksia. Myöskään kevään 2026 kehysriihessä päätettäviksi linjattuja toimia ei huomioida kuviossa.

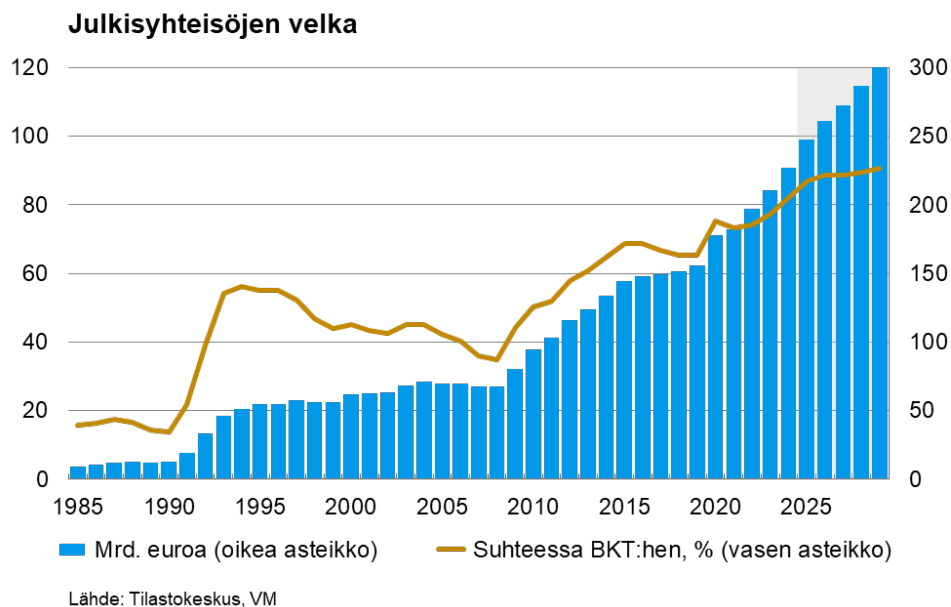
2.2 Julkisyhteisöjen velka

Julkinen velka kasvoi vauhdikkaasti viime vuonna ja velkasuhde nousi 82,1 prosenttiin. Kasvu jatkuu edelleen nopeana vielä tänä vuonna. Velkasuhde kasvaa lähes 87 prosenttiin. Tänä vuonna velanottoa kasvattavat syvän alijäämän lisäksi valtion velanottoon liittyvät emissiotappiot sekä muut alijäämästä riippumattomat syyt.

Sopeutustoimien ja talouden virkoamisen ansiosta velkaa kerryttävien sektoreiden, eli valtion ja paikallishallinnon, alijäämä alkaa kohentua, mikä vähentää velanotto-tarvetta vuonna 2026. Lisäksi talouskasvun nopeutuminen hidastaa velan bkt-suh-teen kasvua ja sen kasvu hiipuu hitaammaksi. Vuonna 2027 velkasuhde vakiintuu. Vuodesta 2028 alkaen velkasuhde alkaa taas kasvaa. Velkasuhde on noussut viime vuosina korkealle tasolle, ja velan kasvun hidastumisesta huolimatta velkasuhde nousee yli 90 prosenttiin vuonna 2029.

Velkasuhteen kasvuun vaikuttavat tekijät voidaan jakaa julkisen talouden velkaa kerryttävien sektoreiden perusjäämään (valtion- ja paikallishallinnon sekä mui-den sosiaaliturvarahastojen), korkomenoihin, muihin syihin ja talouskasvun nimit-täjävaikutukseen. Velkaa kerryttävien sektorien perusjäämä oli viime vuonna 3,5 prosenttia alijäämäinen, mutta se paranee asteittain 2,3 prosenttiin vuonna 2028. Korkomenojen määrä suhteessa BKT:hen jatkaa kasvuaan jo tapahtuneen korkota-son nousun sekä velan kasvun myötä. Talouskasvun merkitys velan muutokselle on myös merkittävä. Ennakoitu kasvu vähentää velkasuhdetta noin 3 prosenttiyksikköä vuosittain.

Velan kasvua hidastaa Valtion eläkerahastosta tehtävä kertaluonteinen siirto vuonna 2027 sekä mm. Työllisyysrahaston v. 2027 erääntyvä velan maksu. Ennus-teessa arvioidaan ARA-korkotukilainojen kasvun jäävän vuodesta 2027 lähtien sel-västi aiempaa hitaammaksi myöntövaltuuksien pienenemisen myötä.

Julkisen sektorin velkasuhteen tulevan kehityksen epävarmuutta voidaan tarkastella hyödyntämällä velkasuhteen stokastisia simuloiteja. Tilastolliseen vaihteluun perustuva stokastinen tarkastelu ei lähtökohtaisesti ota huomioon tiedossa olevia linjauksia tai julkisen talouden hoitoa koskevia sääntöjä yli sen, miten ne on huomioitu ennusteessa ja julkisen talouden pitkän aikavälin painelaskelmissa.

Ennusteen mukaan julkinen velkasuhde nousee yli 90 prosenttiin keskipitkällä aikavälillä ja julkisen talouden pitkän aikavälin painelaskelmissa lähes 100 prosenttiin vuonna 2035. Epävarmuus velkasuhteen kehityksestä on kuitenkin suurta ja se kasvaa ajassa: Kuluvan hallituskauden lopussa vuonna 2027 julkisyhteisöjen velkasuhde on noin 80 prosentin varmuudella 79 prosentin ja 99 prosentin välillä ja noin 60 prosentin varmuudella 82 prosentin ja 95 prosentin välillä. Pitkällä aikavälillä, vuonna 2035, velkasuhde on noin 80 prosentin varmuudella 83 prosentin ja 119 prosentin välillä ja noin 60 prosentin varmuudella 88 prosentin ja 112 prosentin välillä.

Taulukko 17. Julkisyhteisöjen velkasuhteen muutos ja siihen vaikuttavat tekijät

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
Velkasuhde, suhteessa BKT:hen, %	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6	89,6	90,6
Velkasuhteen muutos	3,1	5,0	4,8	1,6	0,1	1,0	1,0
Velkasuhteen muutokseen vaikuttavat tekijät							
Perusrahoitusasema (pois lukien työeläkesektori)	2,7	3,5	3,5	2,8	2,3	2,3	2,3
Korkomenot	1,2	1,6	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0
Muut tekijät ¹	1,1	0,8	2,2	0,3	-0,5	0,3	0,1
BKT:n arvon muutos	-1,9	-0,9	-2,4	-3,1	-3,5	-3,5	-3,4
Työeläkesektorin ylijäämä (ei vaikuta velanottoon)	1,0	0,6	0,7	0,8	0,7	1,1	1,1

¹ Muut tekijät sisältävät valtion yksityistämistulojen, lainanannon sekä tulojen ja menojen kirjaamiseen ja ajoittamiseen liittyvien tekijöiden vaikutuksen. Plus-merkkinen vaikutus korottaa ja miinus-merkkinen vaikutus alentaa velkasuhdetta.

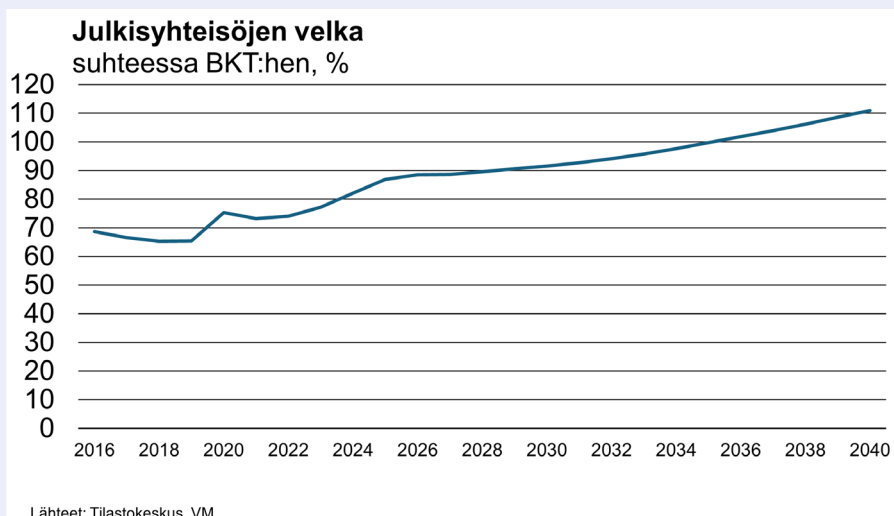
Velkasuhde pitkällä aikavälillä

Julkinen velka kasvaa 90 prosenttiin ennustekauden lopulla. Pitkän aikavälin laskelmassa velka jatkaa kasvuaan tasaisesti ja päättyy vuonna 2040 110 prosenttiin. Velkasuhdetta kasvattavana tekijänä on velkaa kerryttävien sektorien syvä alijäämäisyys, jota pahentavat laskelmassa oletettu korkotason nousu ja vaisuksi jäävä talouskasvu.

Velkasuhteen pitkän aikavälin laskelma vuodesta 2030 alkaen on tehty kestävyyslaskelmissa käytettyjen oletusten ja menetelmien pohjalta. Paine-laskelmassa valtion, kuntahallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlasketun perusjäämän kehitys määräytyy suurelta THL:n ylläpitämän SOME-mallin avulla laskettujen ikäsidonnaisten menojen kasvun perusteella. Laskelmassa on huomioitu, että työeläkelaitosten yli- tai alijäämä ei vaikuta julkisen talouden velanottoon.

Laskelmassa BKT:n, eli julkisen talouden tulopohjan, odotetaan kasvavan potentiaalista vauhtiaan eli ilman suhdannevaihtelun vaikutusta. BKT:n määrän vuosikasvu on pidemmällä aikavälillä vaatimatonta, keskimäärin 1½ prosenttia vuosina 2026–2040. Inflaation on oletettu olevan 2 prosenttia pitkällä aikavälillä. Nimellinen talouskasvu asettuu siis noin 3½ prosenttiin.

Jos julkisen velan suhde BKT:hen olisi 90 prosenttia, edellä kuvattu maltillinen kasvu edellyttäisi, että julkisen talouden velkaa kasvattavien sektorien alijäämä jäisi alle 3,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen, jotta velkasuhde ei kasvaisi. Toisin sanoen valtion ja paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä saisi olla enintään 3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, jotta velkasuhde vakiintuisi noin 90 prosentin tasolle. Vertailun vuoksi, kyseisen alijäämän ennustetaan olevan vuonna 2029 yhteensä noin 4,3 % suhteessa BKT:hen. Erotus näiden kahden välillä on lähes 4 miljardia euroa.

Julkisen velan korkokulut ovat olleet pitkään erittäin alhaiset, mutta viimeaikainen korkotason nopea nousu on lisännyt merkittävästi korkomenoja, ja tämä kasvu jatkuu. Julkisen velan efektiivinen korko eli korkomenojen suhde velkaan nousee 2,5 prosenttiin 2030-luvun alkupuolella ja 3 prosenttiin 2040-luvulla. Tällä hetkellä julkisen velan efektiivinen korko on 1,9 prosenttia ja vuonna 2029 sen arvioidaan olevan 2,2 prosenttia. Laskelmissa nimellisen markkinakorko nousee tasaisesti 4 prosenttiin vuonna 2055, mikä kasvattaa julkisen velan korkomenoja.

Ennusteissa puolustusmenojen BKT-suhde kasvaa kevään 2025 riihessä päätettyjen kehysten mukaisesti noin 3 prosenttiin. Lisäksi ennusteissa on oletettu, että puolustusmenojen 3 prosentin tavoitetasosta pidetään kiinni tämän hallituskauden jälkeenkin, eli perusura kuvaa tilannetta, jossa puolustusmenot pidettäisiin 3 % tasolla ilman toimia niiden rahoittamiseksi. Lisäksi puolustusmenojen oletetaan kasvavan asteittain 3,5 prosenttiin vuoteen 2035 mennessä.

Velkasuhteen kehitykseen liittyy sekä positiivisia että negatiivisia riskejä. Positiivisena riskinä voidaan pitää esimerkiksi talouden nopeampaa kasvua tai sosiaali- ja terveystennojen hitaampaa kustannusten nousua. On myös mahdollista, että korot eivät nouse niin voimakkaasti, kuin laskelmassa on oletettu. Toisaalta negatiivisina riskeinä voidaan nähdä korkomenojen nopeampi kasvu sekä taloudelliset tai muut kriisit, jotka voivat lisätä julkisia menoja ja vähentää tuloja, kasvattaa alijäämiä ja siten kiihdyttää velan kasvua. Velkasuhde myös laskee, mikäli puolustusmenojen lisäys rahoitetaan muulla tavoin kuin velalla.

2.3 Valtionhallinto

Vuonna 2025 valtionhallinnon taloustilanne heikkenee, vaikka hallitus tekee sekä veronkorotuksia että menosäästöjä rahoitusaseman parantamiseksi. Menojen nopea kasvu johtuu erityisesti hyvinvointialueiden rahoituksen kasvusta ja lisääntyneistä puolustusmenoista. Vuosina 2026–2027 veronkevennykset hidastavat verotulojen kasvua. Samaan aikaan korkomenot kasvavat johtuen sekä korkeammasta korkotasosta että kasvaneesta velasta. Menojen kasvu ensi vuonna on hidasta. Vaikka valtion taloudellinen asema kohenee kuluvasta vuodesta, se pysyy edelleen syvästi alijäämäisenä.

Valtionhallinnon rahoitusasema heikkenee tänä vuonna -4,2 prosenttiin mittavista sopeutustoimista huolimatta muiden menojen kasvun takia. Lisäksi verokertymä kasvaa ennakoitua hitaammin, kun huomioidaan veronkorotuksien vaikutus. Muita kasvavia menoja ovat erityisesti hyvinvointialueiden rahoitus sekä puolustushankinnat. Ensi vuonna valtion rahoitusasema paranee -4,0 prosenttiin, kun talouden suhdanne kohenee. Verotuotot kasvavat edelleen, vaikka veronalennukset hidastavat niiden kasvua.

Valtion menoja lisäävät ennustejaksolla F-35-hävittäjien hankinta sekä kasvavat menotarpeet ulkoiseen turvallisuuteen liittyen. Tänä vuonna valtionhallinnon menoja kasvattaa hyvinvointialueiden rahoituksen nopea kasvu sekä puolustushankinnat. Ennusteessa on huomioitu kevään 2025 puoliväliriihen päätös nostaa puolustusmenojen BKT-suhde noin 3 prosenttiin vuonna 2029 sekä muut puoliväliriihessä tehdyt päätökset. Ennusteessa on mukana myös syksyn 2025 budjettiriihessä tehdyt tulojen ja menojen sopeutustoimet, jotka kohdistuvat vuoteen 2026 ja erityisesti vuoteen 2027. Osa ilmoitetuista säästötoimista lisätään ennusteeseen vasta niiden sisällön tarkennuttua. Lisäksi hallituksen aiemmin päättämät sopeutustoimet hidastavat menojen kasvua vuosina 2025–2027.

Valtion kulutusmenojen kasvu on hidasta 2025–2027. Sopeutustoimet hidastavat menojen kasvua. Lisäksi TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa, mikä supistaa valtion kulutusmenoja. Kulutusmenot kuitenkin kasvavat merkittävästi vuodesta 2028 eteenpäin, sillä osa puolustusvoimien määrärahojen kasvusta kohdistuu kulutukseen.

Valtionhallinnon investointien määrä kasvaa tänä vuonna merkittävästi. F-35-hävittäjien toimitukset nostavat investointitasoa huomattavasti, ja korkea investointitaso säilyy ennustejakson loppuun asti. Lisäksi ennustejakson loppupuolella investointitasoa nostavat Puolustusvoimien Laivue 2020 -hankkeen alustoitukset. Valtion investointien ajoittumiseen sisältyy epävarmuutta erityisesti puolustushankinnoissa.

Valtionhallinnon korkomenot ovat kasvaneet nopeasti sekä korkotason nousun että voimakkaan velkaantumisen seurauksena. Vuonna 2025 kansantalouden tilinpidon mukaiset korkomenot ovat arviolta 3,3 mrd. euroa. Vaikka korkotaso on viime aikoina laskenut, korkomenojen kasvu jatkuu. Vuoteen 2029 mennessä korkomenojen ennustetaan nousevan 5,5 mrd. euroon.

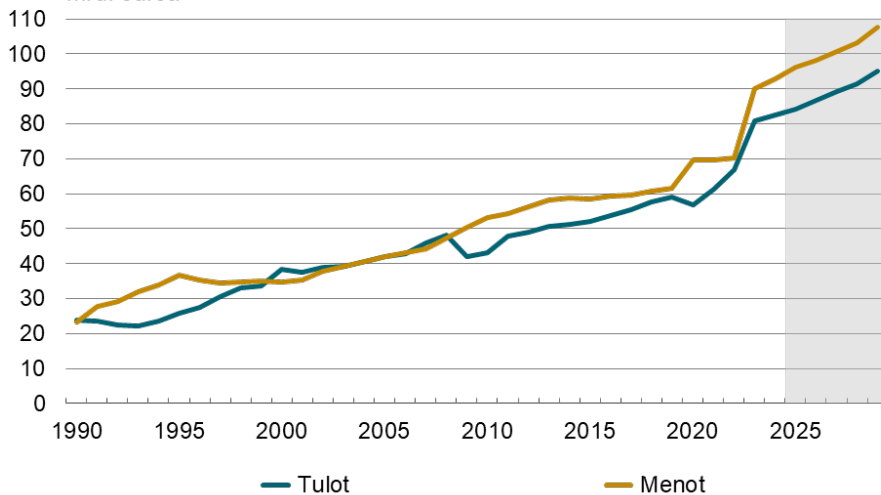
Valtionhallinnon verotulot kasvoivat vuonna 2024 vaimeasti. Vuonna 2025 verotulojen kasvu piristyy paremman suhdannetilanteen sekä hallituksen keväällä 2024 päättämien verotoimien vauhdittamana. Verokertymän kasvu on kuitenkin korotuksiin nähden hidasta. Vuosina 2026 ja 2027 verotulojen kasvua hidastaa keväällä 2025 päätetyt veronkevennykset. Verotulojen kasvu piristyy 2028 jälkeen yli neljään prosenttiin vuodessa, kun 2025–2027 verotulojen kasvu on keskimäärin hieman alle kolme prosenttia.

Välittömien verojen kertymä kasvaa tänä vuonna kolme prosenttia. Ansiotuloverokertymä kasvaa, mutta yhteisöverokertymä jää edellisvuodesta. Vuonna 2026 ansiotuloverokertymän kasvua hidastaa veronalennukset, ja verotuotto jää tämän vuoden tasolle. Yhteisöveron alennus taas vaikuttaa erityisesti vuoden 2027 verokertymään.

Tuotannon ja tuonnin verojen kasvu jäi vuonna 2024 reiluun pariin prosenttiin, mutta vuonna 2025 kasvu kiihtyy lähemmäs neljää prosenttia. Vuosina 2026–2029 kasvu on keskimäärin 3,4 prosenttia. Arvonlisävero muodostaa yli 70 prosenttia tuotannon ja tuonnin veroista. Sen kasvu on ennustekaudella nopeinta vuonna 2025, sillä yleistä arvonlisäverokantaa korotettiin syyskuun 2024 alussa. Kasvu on kuitenkin korotus huomioiden melko hidasta. Vuonna 2025 tulevat myös voimaan hallitusohjelman mukaiset verokantojen muutokset. Muita tuotannon ja tuonnin veroja ovat mm. energiaverot ja autovero, joiden kertymät pienentyvät ennustekauden kaikkina vuosina.

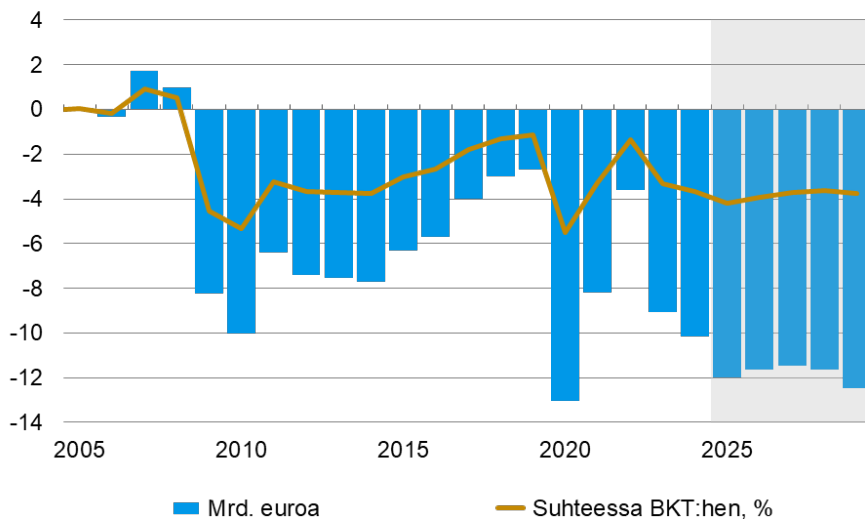
Valtionhallinnon tulot ja menot

mrd. euroa

Lähde: Tilastokeskus, VM

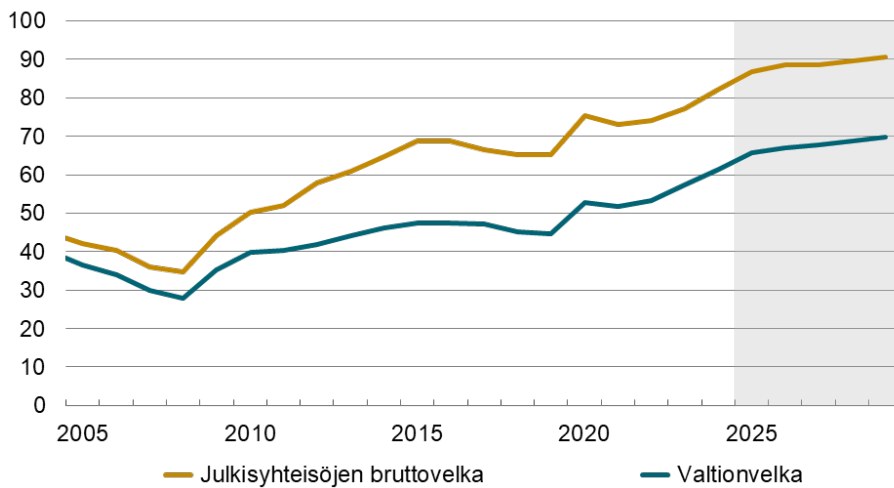
Valtionhallinnon rahoitusasema

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen velka

suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 18. Valtionhallinto

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Välittömät verot	32,6	32,5	33,3	33,6	34,7
Tuotannon ja tuonnin verot	35,5	36,2	37,5	39,1	39,9
Sosiaaliturvamaksut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verot ja sosiaaliturvamaksut yhteensä ¹	69,2	69,9	71,9	73,7	75,6
Myynti- ja maksutulot	4,8	4,9	5,0	5,2	5,4
Omaisuuksutulot	2,8	3,1	2,8	2,7	2,7
Muut tulot	4,0	4,7	4,6	5,0	5,7
Kokonaistulot	80,9	82,7	84,3	86,6	89,3
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	17,8	18,4	18,4	18,4	18,7
Omaisuusmenot	2,5	3,4	3,3	3,7	4,4
Tukipalkkiot	2,3	2,8	2,8	2,8	2,7
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	5,3	5,5	5,4	5,4	5,5
Muut tulonsiirrot	55,8	56,2	58,5	60,0	61,3
siitä muille julkisyhteisöille	49,8	50,6	53,1	54,2	55,4
Pääoman bruttomuodostus	4,5	5,2	6,9	7,2	7,6
Muut menot	1,8	1,3	0,9	0,7	0,5
Kokonaismenot	89,9	92,8	96,2	98,3	100,8
Kulutusmenot	18,2	18,8	18,7	18,8	19,2
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-9,1	-10,1	-12,0	-11,7	-11,5
Perusjäämä ²	-6,6	-6,7	-8,6	-8,0	-7,1

¹ Sisältää perintö- ja lahjaveron.

² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

Vuoden 2026 budjetti ja valtiontalouden kehukset

Vuoden 2026 talousarvioesitys pohjautuu huhtikuussa 2025 julkaistuu julkisen talouden suunnitelmaan (JTS) sekä pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan. Vuoden 2026 talousarvioesitys on 8,7 mrd. euroa alijäämäinen. Alijäämää pienentää kertaluonteisesti n. 2,3 mrd. eurolla Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tulouttaminen valtion budjettiin rahaston lakkautuksen yhteydessä. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista. Ilman tuloutusta budjettitalouden alijäämä olisi 11,0 mrd. euroa, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Valtion budjettitalouden tasapaino (ml. Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tuloutus) paranee 4,6 mrd. eurolla verrattuna vuodelle 2025 budjetoituun (ml. toinen lisätalousarvio).

Säästöt vähentävät budjettitalouden menoja

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 90,3 mrd. euroa, joka on 1,1 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason kasvua vuoteen 2025 verrattuna selittävät mm. lakisääteliset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset (1,5 mrd. euroa) sekä Suomen EU-jäsenmaksujen kasvu (n. 0,5 mrd. euroa). Toisaalta menotasoa alentavat n. 1 mrd. eurolla pääministeri Orpon hallituksen eri vaiheissa päättämät uudistukset ja menosäästöt. Kun huomioidaan ennakoitu valtion menojen hintaindeksin n. 2 prosentin nousu, hallinnonalojen määrärahojen (kaikki muut menot pl. korkomenot) volyymin arvioidaan vuonna 2026 supistuvan noin 0,7 % vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon nähden. Arvioitu menojen volyymin aleneminen johtuu hallituksen linjaamista menosäästöistä.

Vuoden 2026 menokehys on noin 78,4 mrd. euroa, josta noin 89 milj. euroa jää vuoden 2026 talousarvioesityksen jälkeen ns. jakamattomaksi varaukseksi. Lisäksi vuodelle 2026 on kehyksessä varattu 300 milj. euroa lisätalousarvioita varten.

Veronalennukset vähentävät budjettitalouden tuloja

Vuonna 2026 budjettitalouden tulojen (pl. nettolainanotto) arvioidaan olevan noin 81,6 mrd. euroa ja verotulojen noin 68,2 mrd. euroa eli noin 84 % tuloista. Valtion verotulojen arvioidaan kasvavan 1 mrd. euroa vuonna 2026 vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon nähden eli noin 1,5 %. Budjettitalouden tulojen ilman nettolainanottoa arvioidaan kasvavan noin 4,9 mrd. eurolla verrattuna vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon, mitä osaltaan selittää edellä mainittu 2,3 mrd. euron ylimääräinen tuloutus valtion budjettiin Valtion asuntorahaston lakkauttamisen myötä. Tuloarviossa on otettu huomioon hallituksen linjaamat veroperustemuutokset, joiden arvioidaan vähentävän valtion verotuloja yhteensä noin 1 mrd. eurolla vuonna 2026, kun ei huomioida ansiotuloverotuksen indeksitarkistuksia. Verotuksen keventyminen johtuu mm. hallituksen linjaamista kasvutoimista, joista päätettiin osana hallituksen puoliväliriihtä keväällä 2025.

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino, mrd. euroa

	TA 2025	TA 2025 + II LTA	TAE 2026
Tulot	76,7	76,9	81,6
Menot	89,2	90,1	90,3
Tasapaino	-12,5	-13,2	-8,7 ¹

¹ Sisältäen Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tuloutuksen noin 2,3 mrd. euroa.

Budjetin alijäämäärä arvio on kasvanut selvästi kevääseen nähden

Budjettitalouden alijäämäärä arvio vuodelle 2026 on kasvanut noin 1,7 mrd. eurolla kevään 2025 julkisen talouden suunnitelmaan nähden. Tämä johtuu budjettitalouden menoarvion kasvusta noin 0,3 mrd. eurolla sekä tuloarvioiden laskusta noin 1,4 mrd. eurolla.

Menoarvion kasvu johtuu pääosin lakisääteisten menojen tarvearvioiden kasvusta (0,3 mrd. euroa). Lisäksi hallitus on linjannut uusista pääosin vuodelle 2027 kohdistuvista sopeutustoimista, joiden määrärahoja vähentävä vaikutus

vuonna 2026 on noin 0,1 mrd. euroa. Toisaalta muut hallituksen linjaamat menomuutokset kasvattavat menoja noin 0,1 mrd. eurolla kevään kehyspäätökseen nähden.

Verotuloja arvioidaan kertyvän keväällä arvioitua vähemmän, mikä johtuu mm. ennakoitua heikommista kertymätiedoista ja heikentyneistä näkymistä (-1,7 mrd. euroa). Toisaalta sekalaisia tuloja koskevaa arviota on korotettu 0,2 mrd. eurolla.

Valtion budjettitalouden tasapainon muutokseen vaikuttaneita tekijöitä verrattuna kevään 2025 julkisen talouden suunnitelmaan, mrd. euroa

	2026
Tasapainoarvio, julkisen talouden suunnitelma kevät 2025	-7,0
Menoarvion tarkentuminen	-0,3
Uudet menosäästöpäätökset	0,1
Uudet ja vanhat menolisäyspäätökset sekä aiempien säästöpäätösten tarkentuminen	-0,1
Muu menojen muutos (netto), sisältäen mm. indeksitarkistusten tarkentumisen	-0,3
Tuloarvion tarkentuminen	-1,4
Uudet veroperustemuutokset (netto)	0,0
Korko-, osinko- ja osakemyyntitulojen arvioiden muutos	0,0
Sekalaisia tuloja koskevan arvion muutos	0,2
Muut tuloarvioon vaikuttaneet tekijät (ml. kertymätiedot ja uusi suhdanne-ennuste)	-1,7
Muutos yhteensä	-1,7
Tasapainoarvio, talousarvioesitys 2026	-8,7

2.4 Kuntahallinto

Kuntahallinnon alijäämä syvenee viime vuodesta 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen johtuen kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä heikosta verotulokehityksestä. Kulutusmenoja kiihdyttävät erityisesti palkkaratkaisuista johtuvat henkilöstömenot sekä kuntien laajentuneet tehtävät. Alijäämä supistuu ennustejaksos lopulla hieman, mutta kuntien tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menopaineita

Kuntahallinnon rahoitusasema oli viime vuonna noin 900 miljoonaa alijäämäinen, pienentyen hieman edellisvuodesta. Valtionosuudet vähenivät muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon rahoitusjäämä suhteessa BKT:hen heikkenee kuitenkin -0,6 prosenttiin vuonna 2025.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän 0,5-0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028.

Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja on nostettu ennusteessa vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Ennustejaksolla palvelutarpeen laskua on kuitenkin hieman

loivennettu, sillä palveluiden järjestämisen kustannukset eivät alene samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste sekä erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Kuntien investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Osassa kunnista investointinäkömät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdentamien vähennysten vuoksi. Kun valtionosuuksiin jo aiemmin kohdenetut määräaikaiset leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin.

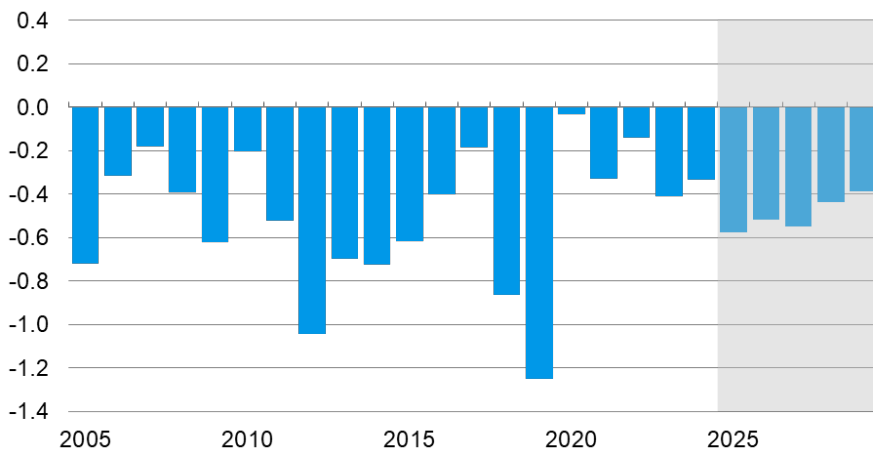
Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkoja säästötoimia tulevina vuosina, sillä palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennusteeseen sisältyy riskejä molempiin suuntiin. Kehitysarviossa on oletettu, että sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleen neuvotteluiden tulokset heikentävät kuntien vuokratuloja 150 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Arvioita suuremmat sote-kiinteistöjen vuokranmenetykset voivat vaikuttaa kunnanhallinnon kulutusmenojen hintakehitykseen ja heikentää kuntien tilannetta. Lisäksi ennusteeseen on sisällytetty kuntien ja kuntayhtymien omia pysyviä sopeutustoimia 150 milj. euroa vuodelle 2025. Kuntien omat sopeutustoimet voivat kuitenkin vahvistaa rahoitusasemaa ennustettua enemmän, mikäli palveluverkkoa tai henkilöstömenoja onnistutaan sopeuttamaan oletettua enemmän. Toisaalta sopeutustoitien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokranmenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

Kuntahallinnon rahoitusasema

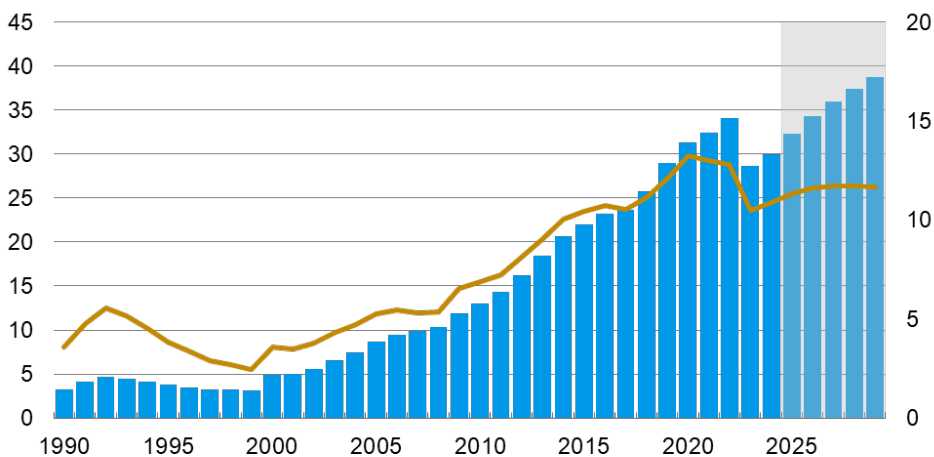
suhteessa BKT:hen, %

Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntahallinnon velka

■ Mrd. euroa (vasen asteikko) — Suhteessa BKT:hen, % (oikea asteikko)

Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 19. Kuntahallinto¹

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Verot	13,1	14,0	14,1	14,9	15,4
kunnallisvero	9,0	10,0	10,1	10,7	11,1
yhteisövero	2,0	1,7	1,6	1,7	1,8
kiinteistövero	2,1	2,3	2,4	2,4	2,4
Myynti- ja maksutulot	6,2	6,3	6,3	6,2	6,4
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	8,6	8,3	8,8	9,0	9,0
Muut tulot	1,9	2,2	2,2	2,2	2,3
Kokonaistulot	29,9	30,7	31,4	32,4	33,1
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	22,5	22,9	23,4	24,0	24,7
Sosiaaliavustukset ja luontoismuotoiset etuudet	0,6	0,5	0,8	0,8	0,8
Muut tulonsiirrot	1,8	1,7	2,2	2,3	2,3
Omaisuusmenot	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9
Pääoman bruttomuodostus	5,4	5,6	5,7	6,0	6,1
Muut menot	0,0	0,1	0,0	-0,1	-0,1
Kokonaismenot	31,0	31,7	33,0	33,9	34,8
Kulutusmenot	21,3	21,6	22,4	23,4	24,2
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-1,1	-0,9	-1,6	-1,5	-1,7
Perusjäämä ²	-0,5	-0,1	-0,8	-0,6	-0,8

¹ Pl. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi.² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.5 Hyvinvointialuehallinto

Hyvinvointialueet olivat edelleen alijäämisiä viime vuonna, mutta menojen kasvu hidastui normaalitasolle. Hyvinvointialueiden menokehitys hidastuu yhä tänä vuonna ja valtion rahoitus kasvaa. Alueiden rahoitusasema pysyy likimain tasapainossa vuoteen 2027 saakka.

Hyvinvointialueiden rahoitusasema oli vuonna 2024 edelleen heikko, 1,6 miljardia euroa alijäämäinen eli -0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Menojen kasvu normalisoitui kuitenkin vuoden 2023 erittäin nopean kasvun jälkeen. Kertymätiedot osoittavat menojen kasvun olleen hidasta myös ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2025.

Tänä vuonna alueiden rahoitusasema saavuttaa tasapainon menojen maltillisen kasvun ja valtion rahoituksen nopean kasvun ansiosta. Menojen kasvua hidastavat sopeutustoimet ja valtion rahoitusta kasvattaa hyvinvointialueiden vuoden 2023 tulokseen perustuva vuonna 2025 maksettava 1,4 mrd. euron suuruinen jälkikäteistarkistus. Vuosina 2026–2027 alueiden rahoitusasema pysyy lähellä tasapainoa, ja menojen kasvu on noin 3,6 prosenttia vuosittain.

Menojen kasvu ennustekaudella aiheutuu pääasiassa hintojen nopeasta noususta. Henkilöstömenot kasvavat sovittujen palkankorotusten ja palkkaohjelmien vuoksi yleistä ansiotasoa nopeammin. Menojen kasvua hillitsevät pääministeri Orpon hallituksen päätökset sekä alueiden omat sopeutustoimet. Alueiden omiksi sopeutustoimiksi on ennusteessa arvioitu 0,35 mrd. euroa kuluvalle vuodelle ja 0,15 mrd. euroa vuodelle 2026. Vuosien 2025–2026 arviot on laadittu varovaisesti suhteessa alueiden omiin suunnitelmiin. Arviot perustuvat erityisesti alueiden talousarvioiden menokehitykseen. Sopeutuspaineeet pysyvät kuitenkin mittavina aloitusvuosien alijäämien vuoksi.

Alueiden tulot koostuvat pääosin valtion rahoituksesta sekä asiakkailta saatavista maksutuotoista. Hyvinvointialueiden rahoituksen indeksikorotus vuodelle 2026 on 3,25 prosenttia. Rahoituksessa huomioidaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen vuosittainen kasvu. Vuodelle 2026 kohdennettava jälkikäteistarkistus on 1,3 mrd. euroa. Ennusteessa seuraavien vuosien jälkikäteistarkistus perustuu julkisen talouden suunnitelmaan mukaan lukien jälkikäteistarkistukseen tehty kehysvaraus, ei painelaskelman mukaiseen kustannuskehitykseen.

Ennusteeseen liittyy useita riskejä. Alueiden menot voivat toteutua arvioitua pienempinä, mikäli säästötoimet ja toiminnan tehostaminen onnistuvat odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai uudet menolisäykset voivat heikentää alueiden taloudellista tilannetta.

Taulukko 20. Hyvinvointialueet¹

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Myynti- ja maksutulot	5,0	5,7	6,0	6,2	6,4
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	25,7	26,2	28,6	29,6	30,5
Muut tulot	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
Kokonaistulot	30,9	32,2	34,8	36,0	37,2
Palkansaajakorvaukset ja väliuotekäyttö	24,9	25,8	26,3	27,2	28,2
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	6,1	6,4	6,7	7,0	7,3
Omaisuusmenot	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Pääoman bruttomuodostus	1,4	1,3	1,3	1,5	1,3
Muut menot	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kokonaismenot	32,5	33,8	34,6	36,0	37,1
Kulutusmenot	26,1	26,7	27,3	28,3	29,3
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-1,6	-1,6	0,2	-0,0	0,1
Perusjäämä ²	-1,5	-1,5	0,4	0,2	0,3
Hyvinvointialueindeksi, muutos %	3,52	2,53	3,00	3,25	2,63
Hyvinvointialueiden ansiotasoindeksi, muutos %	6,0	3,5	5,8	4,8	4,1

¹ ml. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi.

² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

Taulukko 21. Paikallishallinto (kuntahallinto + hyvinvointialueet)

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Myynti- ja maksutulot	11,3	11,9	12,3	12,4	12,7
Verot ja saadut sosiaaliturvamaksut	13,1	14,0	14,1	14,9	15,4
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	34,3	34,6	37,4	38,6	39,6
Muut tulonsiirrot	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Muut tulot	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2
Kokonaistulot	60,8	62,9	66,2	68,4	70,3
Palkansaajakorvaukset ja väliuotekäyttö	47,4	48,7	49,7	51,2	52,9
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	6,7	7,0	7,5	7,8	8,2
Muut tulonsiirrot	1,9	1,8	2,3	2,4	2,4
Omaisuusmenot	0,8	1,0	1,1	1,1	1,1
Pääoman bruttomuodostus	6,7	6,9	7,0	7,4	7,4
Muut menot	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Kokonaismenot	63,5	65,5	67,6	70,0	71,9
Kulutusmenot	47,4	48,4	49,7	51,7	53,6
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-2,7	-2,6	-1,4	-1,5	-1,6
Perusjäämä ¹	-2,0	-1,6	-0,3	-0,4	-0,5

¹ Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.6 Sosiaaliturvarahastot

Sosiaaliturvarahastojen ylijäämän arvioidaan olevan tänä vuonna 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ylijäämän ennakoidaan kasvavan ennustejakson aikana 1,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Työeläkelaitokset pysyvät ylijäämäisinä koko ennustekauden ajan, mikä johtuu erityisesti saaduista työeläkemaksutuotoista ja omaisuustuloista. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema paranee vuonna 2026 ylijäämäiseksi 0,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2025 alijäämästä erityisesti työttömyysvakuutusmaksujen noston myötä. Ennustekauden aikana ylijäämä kasvaa vähitellen 0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

2.6.1 Työeläkelaitokset

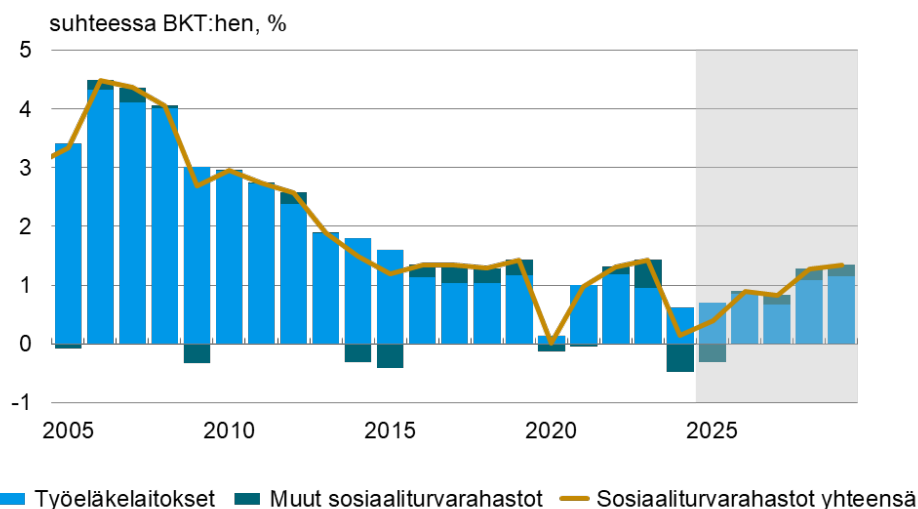
Työeläkelaitosten rahoitusasema on tänä vuonna 0,7 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen. Ylijäämän ennakoidaan kasvavan 1,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen ennustejakson loppuun mennessä. Vuonna 2027 ylijäämä supistuu tilapäisesti edellisvuodesta Valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon tehtävän kertaluonteisen läsiirron takia.

Kokonaismenojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna noin 2,4 prosenttia. Kasvu-
vauhti on edellisvuosia hitaampi työeläkkeiden pienempien indeksikorotusten vuoksi. Vuonna 2026 menot kasvavat arviolta suunnilleen samaa vauhtia kuin kuluvana vuonna. Vuonna 2027 menojen kasvu kiihtyy yli kuuteen prosenttiin pääosin kevään 2025 puoliväliriihessä päätetyn Valtion eläkerahaston läsiirron takia. Myös vuoden 2025 budjettiriihessä tehty päätös kasvattaa VER:n riskinottoa ja samalla vuosittaista tuloutusta Valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon 100 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen lisää sektorin menoja. Vuonna 2028 menojen arvioidaan säilyvän suunnilleen ennallaan ja vuonna 2029 kasvavan vajaat 4 prosenttia eläkemenojen kasvun seurauksena.

Työeläkemaksutuotot muodostavat merkittävän osan sektorin tuloista. Vuosina 2022–2025 työnantajan työeläkemaksua on korotettu vuoden 2020 maksualennuksen kompensoimiseksi. Myös omaisuustulot tukevat sektorin ylijäämäisyyttä koko ennustejaksolla. Sektorin kokonaistulojen arvioidaan kasvavan tänä ja ensi vuonna hieman yli 3 prosenttia ja loppuennustevuosina keskimäärin 4,4 prosenttia.

Sektorin kehitykseen liittyvät keskeiset riskit kohdistuvat omaisuustuloihin. Korkotason nopeilla muutoksilla on merkittävä vaikutus sekä rahasto- että korkotuottoihin, mikä lisää ennusteeseen liittyvää epävarmuutta.

Sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 22. Sosiaaliturvarahastot

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Omaisuu tulot	5,0	5,5	6,0	6,2	6,6
Sosiaaliturvamaksut	34,1	32,7	34,4	36,3	37,8
työnantajien maksut	21,2	20,6	21,7	22,9	23,8
vakuutettujen maksut	12,9	12,1	12,6	13,4	14,0
Tulon- ja pääomansiirrot julkisyhteisöiltä	16,9	17,6	17,3	17,4	17,7
Muut tulot	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Kokonaistulot	57,0	56,7	58,7	60,9	63,2
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	47,0	49,8	50,9	51,4	52,3
Muut menot	3,9	4,3	4,4	4,6	5,9
Kokonaismenot	53,1	56,4	57,6	58,3	60,6
Kulutusmenot	4,5	4,8	5,0	5,1	5,2
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	3,9	0,4	1,1	2,7	2,6
Työeläkelaitokset	2,6	1,7	2,0	2,5	2,1
Muut sosiaaliturvarahastot	1,3	-1,3	-0,9	0,2	0,5
Perusjäämä ¹	4,0	0,4	1,2	2,7	2,6

¹ Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.6.2 Muut sosiaaliturvarahastot

Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusaseman arvioidaan olevan tänä vuonna noin -0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema paranee ensi vuonna 0,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen pääosin työttömyysvakuutusmaksun noston seurauksena. Ylijäämä kasvaa vähitellen ennustejakson aikana 0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Kokonaismenojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna vajaat kaksi prosenttia. Kasvua selittää muun muassa työttömyyden kasvun takia lisääntyneet työttömyysmenot. Vuosina 2026–2028 menojen arvioidaan laskevan maltillisesti. Laskuun vaikuttavat erityisesti sekä hallitusohjelmassa linjatut toimet että kevään 2024 kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet. Vuonna 2029 menojen arvioidaan kääntyvän hieman alle 2 prosentin kasvuun.

Sektorin tulojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna noin 4 prosenttia. Kasvu perustuu erityisesti sairausvakuutusmaksutulojen lisääntymiseen, joka perustuu palkkasumman kasvun ja maksuprosenttien nousuun. Edeltäviä vuosia matalammat työttömyysvakuutusmaksut viime ja tänä vuonna ovat kuitenkin hidastaneet kokonaistulojen kasvua. Työllisyysrahasto julkaisi lopullisen esityksensä työttömyysvakuutusmaksujen tasosta 28.8.2025. Työttömyysvakuutusmaksujen noston yhteismääräksi esitetään vuodelle 2026 0,6 prosenttiyksikköä, jolloin työnantajien keskimääräinen maksu olisi 0,92 prosenttia palkasta ja työntekijöiden maksu 0,89 prosenttia palkasta. Tämä maksukorotus kasvattaa sektorin saamia sosiaaliturvamaksuja ja täten parantaa muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasemaa. Ensi vuonna sektorin tulojen arvioidaankin kasvavan 4,7 prosenttia erityisesti työttömyysvakuutusmaksumuutoksen ajamana. Vuonna 2027 tulot kasvavat n. 1,5 prosenttia, jonka jälkeen tulojen kasvu pysähtyy vuonna 2028, mutta kiihtyy jälleen vajaaseen 2 prosentin kasvuun vuonna 2029.

Sosiaaliturvamaksujen kehitykseen vaikuttaa myös vuoden 2025 alussa voimaan tullut kanavointiratkaisu. Sen seurauksena työttömyysvakuutusmaksujen annetaan alentua normaalisti ennakoitujen etuussäästöjen mukaisesti ja vastaavasti sairausvakuutusmaksuja korotetaan. Tämän myötä valtion rahoitusosuus sektorin menoista pienenee.

Taulukko 23. Sosiaalivakuutusmaksut ja eläkeindeksit

	2023	2024	2025	2026*	2027*
Sosiaalivakuutusmaksut¹					
Työnantajat					
Sairausvakuutus	1,53	1,16	1,87	1,89	1,84
Työttömyysvakuutus	1,54	0,82	0,61	0,92	0,92
Työeläkevakuutus (TyEL)	17,37	17,34	17,38	17,10	17,10
Kunta-alan eläkevakuutus	19,81	19,59	19,21	19,45	19,45
Palkansaajat					
Päivärahamaksu	1,36	1,01	0,84	0,87	0,81
Sairaanhoitomaksu	0,60	0,51	1,06	1,12	1,10
Työttömyysvakuutus	1,50	0,79	0,59	0,89	0,89
Työeläkevakuutus (TyEL)	7,47	7,47	7,47	7,30	7,30
Etuudensaajat					
Sairausvakuutus	1,57	1,48	1,45	1,51	1,49
Eläkeindeksit					
Työeläkeindeksi	2874	3037	3077	3102	3161
Kansaneläkeindeksi	1805	1911	1930	1936	1965

¹ Vuosikeskiarvoina. Työnantajien maksut sekä vakuutettujen työttömyys- ja työeläkemaksut prosentteina palkoista. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

2.7 Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä

Pitkällä aikavälillä julkisen talouden tulojen ja menojen välillä vallitsee epätasapaino eli kestävyysvaje. Arvio kestävyysvajeesta on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli n. 7 mrd. euroa vuoden 2029 tasolla.

Väestön ikääntyminen on jo viimeisen noin kymmenen vuoden aikana lisännyt eläkemenoja ja aiheuttaa merkittäviä paineita julkisen talouden kestävyteen pidemmällä aikavälillä. Ikääntyneen väestön määrän kasvu lähivuosikymmeninä lisää hoiva- ja terveysmenoja, joiden rahoittamiseksi nykyinen kokonaisveroaste ei tulevaisuudessa riitä. Samaan aikaan työikäisen väestön kasvun hidastuminen ja hidas tuottavuuden kasvu pitävät talouskasvun vaimeana, mikä heikentää veropohjaa, jota käytetään julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoittamiseen. Lisäksi julkisen talouden velkasuhteen ennustettu kasvu lisää julkisen talouden riskejä.

Pitkällä aikavälillä julkisen talouden tulojen ja menojen välillä vallitsee epätasapaino eli kestävyysvaje. Kestävyysvajelaskelmissa arvioidaan sitä, miten väestön ikääntyminen vaikuttaa julkisen talouden näkymiin tulevina vuosikymmeninä. Kestävyysvajearvio kertoo, kuinka paljon julkista taloutta olisi vahvistettava lähitulevaisuudessa, jotta julkinen talous olisi pitkän aikavälin tasapainossa.¹

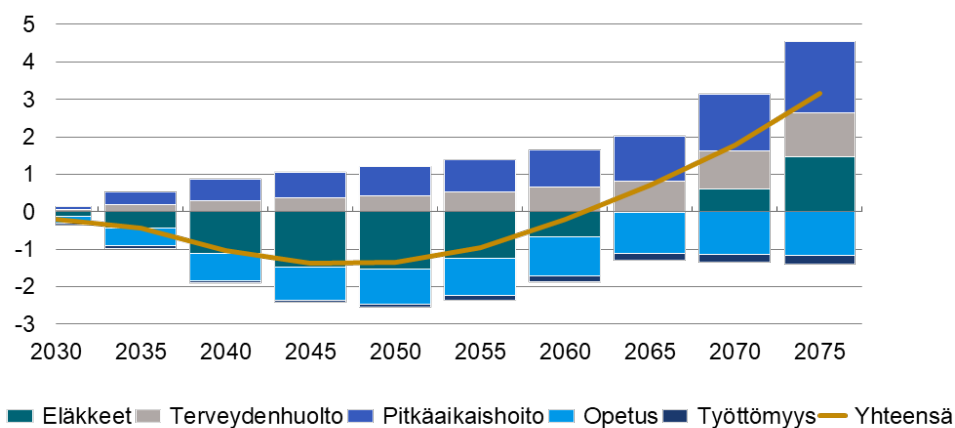
Kestävyysvaje on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli n. 7 mrd. euroa vuoden 2029 tasolla. Viime kevääseen nähden arvio kestävyysvajeen suuruudesta ei ole olennaisesti muuttunut.

1 Koska kestävyysvaje eli ns. S2-indikaattori ei huomioi suorien sopeutustoimien mahdollisia haitallisia vaikutuksia talouskasvuun, ei sitä tulisi käyttää yksinään vaaditun sopeutuksen arvioimiseen. On olemassa muita tapoja, joiden avulla voidaan paremmin huomioida suorien sopeutustoimien epäsuotuisat kasvuvaikutukset. S2-indikaattorin antama tulos vastaa teknisesti tilannetta, jossa nk. finanssipolitiikan kerroinvaikutus olisi nolla eli sopeutustoimet eivät hidasta talouskasvua. Todellisuudessa suorien sopeutustoimien ajatellaan yleisesti leikkaavan talouskasvua. Sen sijaan monilla rakenteellisilla uudistuksilla ei tällaista haittavaikutusta ole, vaan niillä voidaan myös vahvistaa talouskasvun mahdollisuuksia.

Kestävyyssvajelaskelmassa julkisen velan ei edellytetä tasaantuvan millekään tietylle tasolle. Siten laskelman tuottama velan tasapainotaso voi olla myös suhteellisen korkea tai matala riippuen siitä, millä tasolla velkasuhde on laskelman lähtöhetkellä ja miten väestön ikääntymisen arvioidaan vaikuttavan julkisten menojen kehitykseen tulevana vuosikymmeninä. Siksi julkisen talouden velkakestävyyttä on syytä tarkastella myös muilla tavoin.

Ikäsidonnaisten menojen muutos

vuodesta 2028, suhteessa BKT:hen, %

Kuvio on laadittu STM:n kehittämällä SOME-mallilla

Lähde: VM

Taulukko 24. Julkinen talous pitkällä aikavälillä

	2025	2030**	2040**	2050**	2060**	2075**
Suhteessa bruttokansantuotteeseen, %						
Kokonaismenot	57,4	54,7	55,1	56,6	59,3	65,1
mistä ikäsidonnaiset ja työttömyysmenot	31,3	30,3	29,6	29,2	30,3	33,6
Eläkkeet	14,3	13,8	12,9	12,5	13,3	15,4
Työeläkkeet	13,3	12,8	11,9	11,6	12,5	14,4
Kansaneläkkeet	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	1,0
Terveystuotot	6,6	6,8	7,0	7,1	7,3	7,9
Pitkäaikaishoito	3,0	3,2	3,7	3,9	4,1	5,0
Opetus	5,3	4,8	4,2	4,0	3,9	3,7
Työttömyys	2,1	1,8	1,8	1,8	1,7	1,6
Korkomenot	1,5	2,0	3,2	5,1	6,6	9,7
Kokonaistulot	53,1	53,0	53,8	55,5	57,9	62,0
mistä omaisuustulot	3,6	4,2	5,3	7,1	9,3	13,0
mistä eläkkeistä perityt verot	3,0	2,9	2,7	2,6	2,8	3,3
Nettoluotonanto ¹	-4,3	-1,7	-1,2	-1,1	-1,3	-3,0
mistä siirto työeläkerahastoihin	0,7	2,1	4,2	6,4	7,8	9,7
Julksyhteisöjen velka	84,2	87,5	101,5	128,7	167,5	246,4
Julksyhteisöjen varat, sulautettu	147,1	151,7	160,6	187,7	226,4	293,3
mistä työeläkerahastot, sulautettu	99,6	105,2	122,3	154,8	196,6	265,3

¹ Vuodesta 2030 lähtien suhdannekorjattu jäämä

Liitteet

Liite 1 Verotulojen laskennan keskeiset oletukset

Taulukko 1. Eräiden veronalaisiin tuloihin ja veropohjaan vaikuttavien tulo- ja kysyntäerien kehitysarviot

	2025*	2026*	2027*	2028*	Keskim. vuosimuutos, %, 2028/2025*
Muutos, prosenttia vuodessa					
Veronalaiset ansio- ja pääomatulot	2,8	3,6	3,7	4,0	3,5
Palkkatulot	2,8	4,6	4,4	4,5	4,1
Eläkkeet ja muut sosiaalietyudet	2,4	1,2	2,0	2,8	2,1
Pääomatulot	3,9	3,7	4,1	4,0	3,9
Ansiotasoindeksi	3,0	3,6	3,0	3,2	3,2
Toimintaylijäämä	4,0	3,2	4,8	4,0	4,0
Kotitalouksien verollisten kulutusmenojen arvo	0,8	3,4	3,5	3,7	2,8
Arvonlisäveron pohja	1,3	3,7	4,1	4,9	3,5
Bensiinin kulutus	-1,0	-3,1	-3,8	-4,3	-3,1
Dieselöljyn kulutus	-2,6	-3,0	-3,6	-3,9	-3,3
Sähkön kulutus	-0,5	7,4	2,1	2,4	2,9
Verollisen alkoholin kulutus	-2,3	-0,6	-0,6	-1,1	-1,2
Rekisteröidyt uudet henkilöautot (kpl)	74 000	83 500	93 000	103 000	-
täyssähköautojen osuus	36%	49%	64%	73%	-
Käytettynä tuodut henkilöautot (kpl)	44 000	44 000	44 000	44 000	-
täyssähköautojen osuus	55%	60%	64%	68%	-
Kuluttajahintaindeksi	0,4	1,4	1,9	2,0	1,4

Taulukko 2. Eräiden veropohjaerien muutoksen vaikutus verotuottoon

	Veropohja	Muutos	Verotuoton muutos, milj. euroa
Verolaji			
Ansiotuloverot	Palkkatulot	1%	546, josta valtio 346 ja kunnat 85
	Eläketulot	1%	168, josta valtio 113 ja kunnat 40
Pääomatulovero	Pääomatulot	1%	45
Yhteisövero	Toimintaylijäämä	1%	77, josta valtio 59, kunnat 18
ALV	Yksityisen kulutuksen arvo	1%	152
Autovero	Uusien henkilöautojen myynti, kpl	1 000 kpl	2
Energiaverot	Sähkön kulutus ¹	1%	10
	Bensiinin kulutus	1%	12
	Dieselin kulutus	1%	12
Alkoholijuomaverot	Alkoholin kulutus	1%	14
Tupakkaverot	Savukkeiden kulutus	1%	8

¹ Muut kuin teollisuus, konesalit ja kasvihuoneet

Taulukko 3. Keskeisten perustemuutosten verotuottovaikutuksia julkisyhteisöjen verotuloihin

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
Miljoonaa euroa						
Ansiotuloverot	-618	-692	-1 598	-993	-749	-735
Keskimääräinen kunnallisveroprosentin nousu	80	80	0	0	0	0
Pääomatulovero	1	5	0	0	0	0
Yhteisövero	3	32	228	-446	-372	-145
Muut välittömät verot	181	-18	-59	204	29	-2
Arvonlisävero	550	1 266	16	-4	18	0
Energiavero	-116	-20	2	-65	-45	0
Muut välilliset verot	143	-136	301	127	62	31
Sosiaaliturvamaksut	-1 346	808	-130	-92	-205	-11

Liite 2 Budjettitalouden ja kansantalouden tilinpidon eroista

Valtion budjettitalous oli 12,1 mrd. euroa alijäämäinen vuonna 2024. Kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen mukaan koko valtionhallinnon rahoitusasema oli -10,1 mrd. euroa. Tilinpidon rahoitusasema oli noin 2,0 mrd. euroa parempi.

Tänä vuonna budjetin tasapaino (-14,1 mrd. euroa) on hieman tilinpidon rahoitusasemaa heikompi (-12,0 mrd. euroa) heikompi. Budjetin menot puolustushankintoihin ovat vielä jonkin verran niistä koituvien tilinpidon menoja suurempia. Lisäksi valtion velanhallintaan liittyvät koronavaihtosopimukset eivät vaikuta tilinpidon korkomenoihin, mutta heikentävät valtion budjetin tasapainoa noin 0,4 miljardin euron verran.

Vuonna 2026 tilinpidon alijäämä heikkenee suhteessa budjettiin (budjetin alijäämä: -8,7 mrd, tilinpidon -11,7 mrd. euroa). Valtion asuntorahaston lakkauttaminen lisää budjettitalouden tuloja 2,3 miljardilla eurolla rahaston varojen siirron takia. Tällä ei kuitenkaan ole vaikutusta kansantalouden tilinpitoon, jossa rahasto on jo ollut osa valtionhallintoa. Taustalla on myös muita pienempiä eroja.

Budjetin alijäämä ja valtion velanotto

Budjetin alijäämästä ei myöskään voi aina päätellä valtion velanoton tarvetta. Vuonna 2024 valtion budjettitalouden velka kasvoi noin 12,6 mrd. euroa. Budjetin alijäämän perusteella velkaa olisi pitänyt ottaa 12,1 mrd. euroa, joten velanotto oli 0,5 mrd. euroa suurempi kuin budjetin alijäämä olisi edellyttänyt. Vuonna 2024 velanoton eroa budjetoituun lisäsi valtion rahastojen kassan pieneminen ja budjetoitujen menojen toteutuminen suurempana ja tulojen pienempänä. Lisäksi velanottotarvetta vähensi kassan pieneminen. Tänä vuonna velkaa arvioidaan otettavan alijäämää enemmän mm. emissiotappioiden takia. Vuonna 2026 velanotto on budjetin alijäämää suurempaa mm. jo aiemmin mainitun valtion asuntorahaston tuloutuksen takia, mikä ei kuitenkaan vähennä velanottotarvetta.

Yleistä tietoa budjetin ja kansantalouden tilinpidon eroista

Budjettitalouden rahoitusaseman ja kansantalouden tilinpidon mukaisen valtionhallinnon rahoitusaseman eroon on monia syitä. Näistä tärkein on se, että kansantalouden tilinpidon valtiosektori on laajempi kuin pelkkä budjettitalous, johon kuuluvat lähinnä vain valtion virastot. Tilinpidon valtiosektoriin kuuluvat budjettitalouden lisäksi mm. valtion rahastot (pl. Valtion Eläkerahasto), yliopistot ja niiden kiinteistöyhtiöt sekä Senaatti-kiinteistöt. Julkisten yksiköiden luokituspäätöksiä arvioidaan säännöllisesti uudelleen. Tilastokeskuksen internet-sivuilla on lueteltu kaikki valtionhallintoon ja laajemmin julkisyhteisöihin kuuluvat yksiköt.

Luokittelun lisäksi eroa aiheuttaa se, että kansantalouden tilinpidon ja budjettitalouden menojen kirjaamisperusteet poikkeavat toisistaan. Tilinpito on suoriteperusteinen, kun taas budjettitalous on osin kassaperusteinen. Kirjaamisperusteesta johtuen erityisesti talousarvion siirtomäärärahat aiheuttavat eroa budjetin ja tilinpidon menojen välille. Siirtomäärärahat ovat monivuotisia määrärahoja, jotka budjetoidaan yhden vuoden talousarvioon. Kansantalouden tilinpidossa siirtomäärärahat kirjataan suoriteperusteisesti niiden käyttövuoden mukaan kuten muutkin menot. Siirtyvien määrärahojen nettovaikutus voi vaihdella suuresti vuodesta toiseen. Lisäksi verot, tukipalkkiot ja EU-maksut muunnetaan tilinpidossa suoriteperusteiksi tekemällä niihin ajoituskorjaus. Ajoituskorjausten aiheuttamien erojen suuruus on nähtävissä vasta jälkikäteen.

Budjettitalouden rahoitusasemaan lasketaan tuloina ja menoina myös sellaisia finanssisijoituksia, kuten valtion myöntämät ja takaisinmaksamat lainat sekä osakemyynnit ja -hankinnat, jotka kansantalouden tilinpidossa käsitellään pääasiallisesti rahoitustaloustoimina. Rahoitustaloustoimet eivät vaikuta tilinpidon mukaiseen valtion rahoitusasemaan. Rahoitustaloustoimiksi luetaan myös korkojohdannaisten vaikutukset korkomenoihin.

EU-maat raportoivat kaksi kertaa vuodessa Eurostatille valtion budjettitalouden ja kansantalouden tilinpidon välisten lukujen eroavaisuuksia alijäämä- ja velkaraportoinnin yhteydessä. Menneiden vuosien osalta valtion, kuten myös muiden julkisen talouden alasektoreiden, tilinpäätöksen mukaisen rahoitusaseman ja tilinpidon nettoluotonannon välinen ero tulisi pystyä selittämään. Raportoinnissa selvitetään myös ns. velkadynamiikkaa eli julkisen talouden nettoluotonannon ja julkisen velan muutoksen yhdenmukaisuutta.

Taulukko 1. Budjettitalouden rahoitusasema ja valtionhallinnon nettoluotonanto¹

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Budjettitalouden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-8,6	-12,1	-14,1	-8,7	-10,1
Yksityistämistulot (nettotulot osakemyynnistä)	0,3	-0,1	0,2	-0,9	0,2
Finanssisijoitukset, netto	0,2	0,7	0,5	0,0	-0,1
Budjetin ulkopuolisten yksiköiden tuloylijäämä	-0,9	-1,7	-0,9	-2,5	-0,2
Kassa-/suoriteperusteen korjaus	0,2	2,7	0,8	-0,2	-1,5
Muut erät ²	-0,3	0,4	1,5	0,5	0,3
Valtionhallinnon nettoluotonanto (+) / -otto (-)	-9,1	-10,1	-12,0	-11,7	-11,5

¹ Kansantalouden tilinpidon mukaan

² Sisältää mm. velkojen peruutukset, suorien ulkomaisten sijoitusten uudelleensijoitetut voitot, budjetin siirtömäärärahojen ajoittumisen vaikutuksen, superosingot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1: Vuosien 2020-2024 budjettiprosessissa käytettyjä ennusteita ja toteumia

Liitetaulukko 2: Kysynnän ja tarjonnan tase, miljoonaa euroa

Liitetaulukko 1. Vuosien 2020–2024 budjettiprosessissa käytettyjä ennusteita ja toteutumia

Vuosien 2020–2024	Ennusteiden keskiarvo, %	Toteutumien keskiarvo, %
BKT (määrä)	1,6	0,2
BKT (arvo)	3,7	3,0
Yksityinen kulutus (arvo)	4,0	2,9
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,8	-0,6
Inflaatio	1,9	3,5
Palkkasumma	3,6	3,6
Työttömyysaste	7,0	7,6
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	52,5	55,0
Valtion nettoluotonanto, suhteessa BKT:hen, %	-2,7	-3,5
Julkisen talouden nettoluotonanto, suhteessa BKT:hen, %	-2,5	-3,3

Keskimääräiset ennustepoikkeamat	Ennusteen ali- tai yliarviointi ¹ %-yks.	Ennustepoikkeaman suuruus ² %-yks.
BKT (määrä)	1,4	1,9
BKT (arvo)	0,7	2,5
Yksityinen kulutus (arvo)	1,1	2,8
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,2	2,0
Inflaatio	-1,6	2,4
Palkkasumma	-0,0	2,4
Työttömyysaste	-0,5	0,8
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	-2,5	5,0
Valtion nettoluotonanto, suhteessa BKT:hen, %	0,8	1,5
Julkisen talouden nettoluotonanto, suhteessa BKT:hen, %	0,7	2,2

Ennusteiden vertailu tehdään kansantalouden tilipidon ennakkotietoon kesäkuussa (tai maaliskuussa). Viiden viimeisen vuoden keskiarvot on laskettu keväällä ja syksyllä tehdyistä budjettivuotta koskevista ennusteista.

¹ Ali- tai yliarvioinnin indikaattori on keskimääräinen ennustepoikkeama.

² Poikkeamien itseisarvojen keskiarvo kertoo ennustepoikkeamien keskimääräisestä suuruudesta, poikkeaman suunnasta riippumatta.

Liitetaulukko 2. Kysynnän ja tarjonnan tase, miljoonaa euroa

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Käypiin hintoihin					
Bruttokansantuote markkinahintaan	272 874	275 963	284 503	295 008	307 291
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	116 699	114 436	118 469	122 326	128 109
Kokonaistarjonta	389 573	390 399	402 972	417 334	435 400
Tavaroiden ja palvelujen vienti	116 761	115 601	118 284	122 069	127 770
Kulutus	210 343	213 091	218 465	225 491	233 736
yksityinen	140 248	141 164	144 789	150 059	155 772
julkinen	70 095	71 927	73 677	75 431	77 964
Investoinnit	63 682	60 698	65 454	69 346	73 536
yksityiset	52 533	48 619	51 584	54 609	58 496
julkiset	11 149	12 079	13 894	14 628	15 016
Kysyntäerät yhteensä	389 759	390 180	402 753	417 115	435 181
Viitevuoden 2015 hintoihin; ei summautuvia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	228 271	229 199	231 557	234 874	238 916
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	93 030	92 143	94 419	96 227	99 092
Kokonaistarjonta	320 680	320 677	325 331	330 452	337 357
Tavaroiden ja palvelujen vienti	93 620	95 234	96 157	97 669	100 468
Kulutus	177 907	178 490	179 237	180 797	182 910
yksityinen	118 937	118 485	119 407	121 559	123 742
julkinen	59 002	60 032	59 860	59 285	59 238
Investoinnit	50 453	47 948	50 837	52 844	54 817
yksityiset	41 357	38 190	39 788	41 330	43 326
julkiset	9 082	9 783	11 098	11 565	11 527
Kysyntäerät yhteensä	320 537	321 533	326 203	331 340	338 266

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-420-2 (pdf)

Syksy 2025